

Β'. ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

Ισοκράτης Θεωπόρου, γεννηθείς ἐν Ἀθήναις τὸ 436 ἔτος Π. Χ. Ὀλ. 83, δ. ἡγελομένη ἰδίᾳ κατὰ τὴν ῥητορικὴν, καὶ ἐδίδασκε αὐτὴν ὡς τέχνην. Οἱ ῥητορικοὶ λόγοι του, ἐξ ὧν 23 διασώθησαν ὡς καὶ 10 ἐπιστολαί, εἶναι γεγραμμένοι κατὰ τοὺς ἀκριβεστάτους κανόνας τῆς τέχνης, πλήρεις συγμάτων καὶ ἀντιθέσεων. Πιάνουσι δὲ ὅλοι ἀνδραγαθὸν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δόξης τῶν Ἀθηνῶν. Ὅσοι Φίλιππος κατέστρεψεν εἰς Καίρωνας τὴν Ἑλληνικὴν αὐτονομίαν, ὁ Ισοκράτης ἀπὸ λύπης μίνας ἔπιτο, ἀπέθανε ἐν 98 ἔτος τῆς ηλικίας του.

ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΑΡΑΙΝΗΣΙΣ

Ὁ λόγος οὗτος ἀποδίδεται ἀπὸ πινος εἰς ἄλλον Ισοκράτην ἐξ Ἀπολλωνίας τοῦ Πόντου, μαθητὴν τοῦ μεγάλου. Εἰκάζεται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι ὁ γράφων φαίνεται μᾶλλον βασιλευσάντης ἢ δημοκρατοσάντης πόλεως πολίτης, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἔθος, ἂν καὶ ἐν γένει σφόδρον μὲν τὸ τοῦ Ισοκράτους, ὅμως εἶναι ὑπὲρ τὸ δίκον ἐπιτετηθευμένον, καὶ μεταχειρίζεται κατὰ μέρος τὰς ἀντιθέσεις. Τίς δὲ ὁ Δημόνικος Ἰππώνικου πρὸς ὃν ἀποστρέφεται ὁ λόγος, ἀγνοεῖται.

ΕΝ πολλοῖς¹ μὲν, ὦ Δημόνικε, πολλὰ διαστώσας² εὐρύσσομεν τὰς τε τῶν σπουδαίων γνώμας, καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας³· πολλὴ δὲ μεγίστην διαφορὰν εὐλόγησιν⁴ ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις⁵· οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν· οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσεν⁶· τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας, οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν. Ἠγούμενος οὖν πρέπειν τοὺς δόξας δρεγομένους⁷, καὶ παιδείας ἀντιποιουμένους, τῶν σπουδαίων, ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητὰς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλίας⁸, σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἰππώνικον συνηθείας. Πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας, ὡσπερ τῆς οὐσίας, οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν.

Ὅρῳ δὲ καὶ τὴν τέχνην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν⁹, καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον¹⁰. σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλοις ἐπιχειροῦ καὶ σὺ μὲν ἀκμήν¹¹ φιλοσοφίας, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφούντας ἐπανορθῶ. Ὅσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἐαυτῶν φίλους τοὺς προσηπτικὰς λόγους¹² συγγράφουσι, καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσι ποιεῖν· σὺ μὲν περὶ τὸ κρᾶτιστον τῆς φιλοσοφίας¹³ διατρέβουσαι· ὅσοι δὲ τοῖς νεωτέροις εἰ

¹) Πρᾶγμασι. ²) Διαφερούσας. ³) Γνώμη ἢ βεβαία γνώμη, διάνοια δὲ ἡ ἀβέλτερος γνώμη. ⁴) Διαφερούσιν οἱ σπουδαῖοι ἀπὸ τῶν φαύλων. ⁵) Φιλία καὶ αγάπη. ⁶) Ε. Σ. 302. ⁷) Ὁρέγομαι, μέτω, ὀρέγω τὴν χεῖρα ἐπὶ τι, εἶεν ἐπιθετικόν. ⁸) Τινὲ ἀνεύρημα ἢ ῥῶσ. ⁹) Βοηθῶσαι. ¹⁰) Συμπερὶ τὸν καιρὸν, βουλευτικόν. ¹¹) Ἀκμήν, ὅταν τὸ παρ' ἑαυτοῦ εἰς ὄψιν ἔκδηται. ¹²) Δόξας προσηπτικὰς ἢ κριτικὰς περὶ ῥητορίας. ¹³) Φιλοσοφίαν λέγει ὅταν τὴν ἀνθρωπίνην παιδείαν.

σηγοῦνται⁴⁵ μὴ δὲ ὦν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς λόγοις⁴⁶ ἀσκίρουντι, ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων γρη⁴⁷ σπουδαῖοι περιμένει δοξάζουσι, τοσοῦτω μᾶλλον ἐκείνων τοὺς ἀκούοντας ὠφελοῦσιν, ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ λόγον μόνον παρακαλοῦσιν, οἱ δὲ καὶ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι. Διόπερ ἡμεῖς, οὐ παρακλήσιν εὐρόντες⁴⁸, ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες, μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὦν γρη⁴⁹ τὰς νεωτέρους δαίεσθαι, καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι, καὶ ποιοῦς εἰσὶν ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἶκον χρεῖν ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνον τῆς ἀρετῆς ἐρικήσθη⁵⁰ γνησίως ἐδυστήθησαν, ἧς οὐδὲν κτήμα σμικρότερον, οὐδὲ βεβηκότερόν ἐστι. Ἐάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνάλωσεν⁵¹, ἢ νόσος ἐμάρανε⁵² πλοῦτος δὲ, κακίας μᾶλλον ἢ καλοκάγαθίας ὑπερέτης ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῇ βραθυμίᾳ παρασκευάζων⁵³, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν βρώμη δὲ, μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἀνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἐδολάφη καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείας ἐπεσκότησεν⁵⁴. Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτήσις, οἷς ἂν ἀκιδόγηλος ἐν ταῖς διανοίαις συναυξηθῇ⁵⁵, μόνῃ μὲν συγγράσκει, πλοῦτου δὲ κρείττων, γρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστὶ τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστάσα⁵⁶, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερά, θαρσαλέως ὑπομένουσα καὶ τὸν μὲν ἕκνον φόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἰγουμενῆ. Ῥάδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν ἐστὶν ἐκ τῶν Ἰπρακλέους ἀλλῶν⁵⁷ καὶ τῶν Θισίως ἔργων οἷς ἢ τῶν τρόπων ἀρετὴ τηλικούτου εὐδοξίας χαρακτῆρα τοῖς ἔργοις⁵⁸ ἐπέβαλεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἅπαντα χρόνον δύνασθαι λήθην ἐμποῦησαι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων.

Ὁ μὲν ἄλλὰ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς προκίρσεις ἀναμνησθεῖς, οἰκείον καὶ καλὸν ἔχεις παράδειγμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ σοι λεγομένων. Ὁ γὰρ ὀλιγοῦρων τῆς ἀρετῆς, οὐδὲ βραθυμῶν διετέλεσε τὸν βίον ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τοῖς πόνοις ἐγύμναζε, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενεν οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακίρως⁵⁹ ἠγάπα ἀλλ' ἀπύλας μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητὸς, ἐπιμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος⁶⁰. Οὐδὲ ταπεινῶς διώκει τὸν ἑαυτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκαλός τε ἦν, καὶ μεγαλοπρεπῆς, καὶ τοῖς φίλοις κοινός⁶¹, καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας, ἢ τοὺς τῷ γένει προσήκοντας· ἠγάπητο γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρείαν πολλῶ κρείττω φύσιν νόμου, καὶ τρόπον γένους, καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης. Ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμεῖς

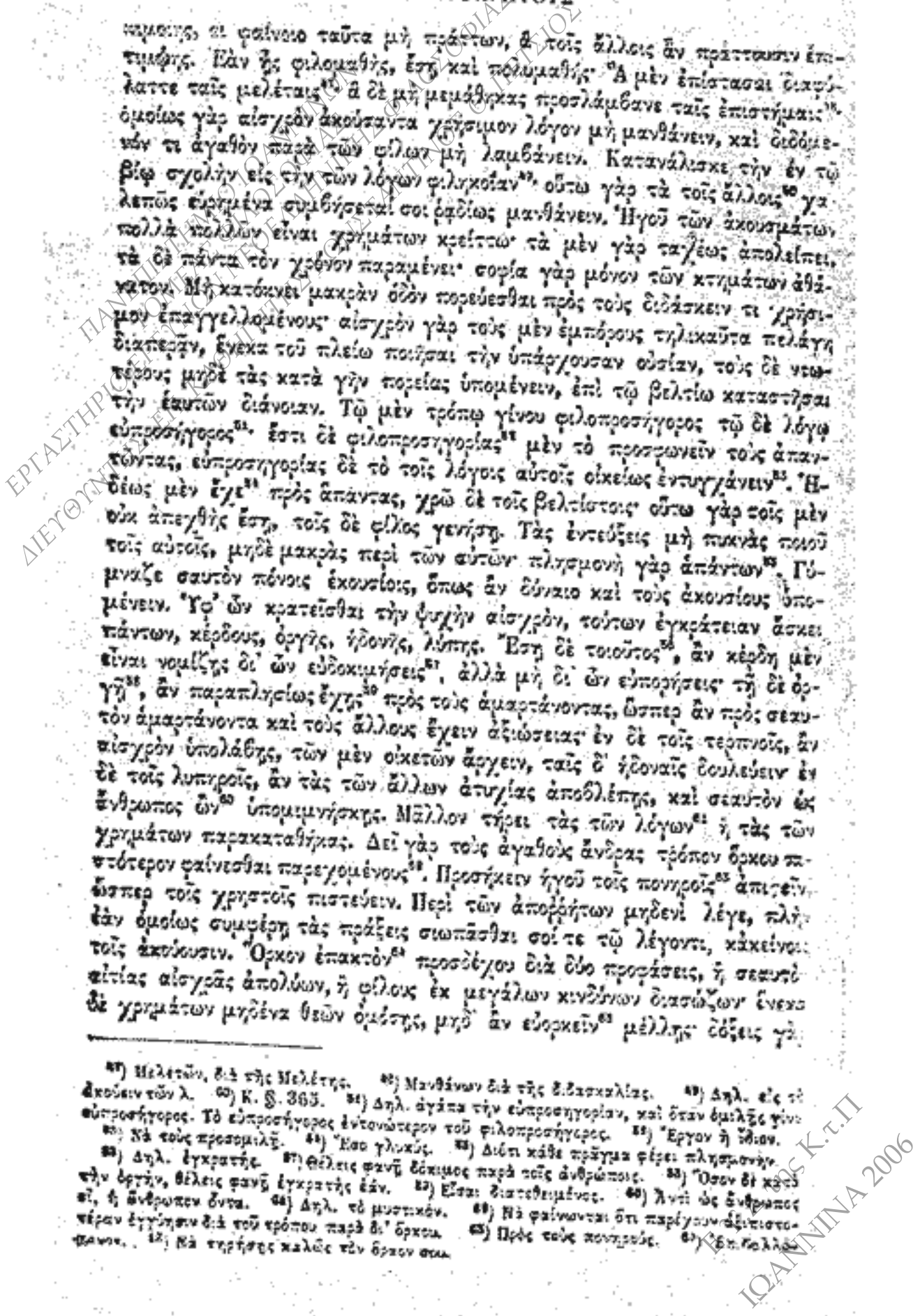
⁴⁵) Διδάσκουσιν, ἐδιδασκούν. ⁴⁶) Τὴν φηγορικὴν. ⁴⁷) Κατὰ τὰ ἱθνη, κατὰ τὰς εἴσεις τῶν τρόπων τῶν. ⁴⁸) Ἐρευρόντες, συνετάξαντες παρακλήσιν ἐπὶ τοῖς λόγοις. ⁴⁹) Νὰ φρίσω-εν εἰς τὴν ἀρετὴν. ⁵⁰) Ἄττ. ἀνικήστον ἀντὶ τοῦ ἀνῆλωσεν ἢ ἠνάλωσεν. ⁵¹) Ἐάνων ἦσαν ὅσοι ἠμλήης νὰ ἀποκτῆ ἐξουσίας. ⁵²) Ἐραπλῶνοι σκότος εἰς τὰς ἐπιμελείας τῆς ψυχῆς διδίνεσται δὲ τὴν βράουσον βρώμη τῶν ἀθλητῶν. Παρατηρητέαι αἱ διηρηκτεῖς ἀντιθέσεις καὶ τὰ ἐμοικεῖλεντα. ⁵³) Τὸ συναυξηθῆ συνάπτεται μετὰ τοῦ εἰς εἶον, συναυξηθῆ μὲ αὐτοῦς εἰς τὰς διανοίας τῶν. Εἰς τινα δὲ χειρόγραφα γράφεται τὰς διανοίας, ἀνευ τῆς ἐν, καὶ μετὰ τοῦτου συνδέεται τὸ συναυξηθῆ. ⁵⁴) Καθίστημι. Κατ' ἄλλα χειρόγραφα καθίστασθαι ἐκ τοῦ καθιστάω. ⁵⁵) Τὰ δώδεκα ἄλλα τὰ ὅποια ὁ Ἰπρακλῆς κατάρθρωσε κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Εὐρωσθέως. ⁵⁶) Κατὰ τὰ ἔργα, οἷον τὸ ἐπέβαλε ἀποκτεταί μὲ τὸ εἰς. Εἶπε δὲ χαρακτῆρα ἐπέβαλεν, ἐξακολουθῶν τὴν δυνατὴν μεταφρᾶσιν τοῦ ἀκιδόγηλος. ⁵⁷) Ἄντὶ Ἰππερμάστρας. ⁵⁸) Ὡς νὰ ἐπέβαλε νὰ ἔναι αὐτὸν.

⁵⁹) Πρὸς ὅλους ἐπίσης εὐπειρότερος.

Β. ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

καμωτός, αὐ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἀ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπι-
 τιμήης. Ἐάν ῆς φιλομαθής, ἐστὶ καὶ πολυμαθής: Ἄ μὲν ἐπίστασαι διακρί-
 λαστε ταῖς μελέταις³⁷ ἢ δὲ μὴ μεμάθηκας προσλαμβάνε ταῖς ἐπιστήμασι³⁸
 ὁμοίως γὰρ αἰσχροὺν ἀκούσαντα χρησίμου λόγον μὴ μανθάνειν, καὶ διδόμε-
 νὸν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαμβάνειν. Κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ
 βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιλοκοίαν³⁹, οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις⁴⁰ γα-
 ληπὸς εὐρημένα συμβήσεται σοὶ ὁμοίως μανθάνειν. Ἦγοῦ τῶν ἀκουσμάτων
 πολλὰ πολλῶν εἶναι χρημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει,
 τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει· σοφία γὰρ μόνον τῶν κτημάτων ἀθά-
 νατον. Μὴ κατοικνεὶ μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρησι-
 μὸν ἐπαγγελιομένους· αἰσχροὺν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τετρακαῦτα πελάγη
 διαπερᾶν, ἕνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεω-
 τέρους μὴδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν, ἐπὶ τῷ βελτίῳ καταστῆσαι
 τὴν ἑαυτῶν διάνοικν. Τῷ μὲν τρόπῳ γίνου φιλοπροσηγορος τῷ δὲ λόγῳ
 εὐπροσηγορος⁴¹, ἐστὶ δὲ φιλοπροσηγορίας⁴² μὲν τὸ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαν-
 τήντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λόγοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν⁴³. Ἠ-
 θείως μὲν ἔχει⁴⁴ πρὸς ἀπάντας, γρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις οὕτω γὰρ τοῖς μὲν
 οὐκ ἀπεγίης ἐστὶ, τοῖς δὲ φίλος γενήσῃ. Τὰς ἐντεύξεις μὴ πυκνάς ποιῶ
 τοῖς αὐτοῖς, μὴδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐτῶν πληρομένη γὰρ ἀπάντων⁴⁵. Γό-
 μναζε σαυτὸν πένοις ἔκουσίῳ, ὅπως ἂν δόξαι καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπο-
 μένειν. Ὅσ' ὦν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχροὺν, τοῦτων ἐγκράτειαν ἄσκει
 πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λήπης. Ἐστὶ δὲ τοιοῦτος⁴⁶, ἂν κέρδη μὲν
 εἶναι νομίζῃς δι' ὧν εὐδοκίμησεις⁴⁷, ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις τῇ δὲ ὀρ-
 γῇ⁴⁸, ἂν παραπλησίως ἔχῃ⁴⁹ πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντα, ὡς περ ἂν πρὸς σεαυ-
 τὸν ἀμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσεις· ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, ἂν
 αἰσχροὺν ὑπολάβῃς, τῶν μὲν οἰκετῶν ἄργειν, ταῖς δ' ἡδοναῖς δουλεῖν ἐν
 δὲ τοῖς λυπηροῖς, ἂν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἀποδέπῃς, καὶ σεαυτὸν ὡς
 ἄνθρωπος ὦν⁵⁰ ὑπομιμνήσκῃς. Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν λόγων⁵¹ ἢ τὰς τῶν
 χρημάτων παρακαταθήκας. Δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας τρόπον ὅρκου πα-
 τώτερον φαίνεσθαι παρεχομένους⁵². Προστίκειν ἡγοῦ τοῖς ποιητοῖς⁵³ ἀπίστειν
 ὡς περ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν. Περὶ τῶν ἀπορήτων μηδεὶν λέγε, πλη-
 ῆν ὁμοίως συμπερὶ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοὶ τε τῷ λέγοντι, κάκεινοισι
 τοῖς ἀκούουσιν. Ὅρκον ἐπακτὸν⁵⁴ προσδέχου διὰ δύο προφάσεις, ἢ σεαυτὸ
 αἰτίας αἰσχροῦς ἀπολύων, ἢ φίλος ἐκ μεγάλων κινδύνων διασώζων ἕνεκα
 δὲ χρημάτων μηδένα θεῶν ὁμίσῃς, μὴδ' ἂν εὐορκεῖν⁵⁵ μέλλῃς ὁμοίως γὰρ

³⁷ Μελέταιν, δ. ε. τῆς Μελέτης. ³⁸ Μανθάνων δ. ε. τῆς διδασκαλίας. ³⁹ Δηλ. εἰς τὴν ἀκούειν τῶν λ. ⁴⁰ K. S. 365. ⁴¹ Δηλ. ἀγάπη τὴν εὐπροσηγορίαν, καὶ ὅταν ἐπιβλεπῇ γίνω εὐπροσηγορος. Τὸ εὐπροσηγορος ἐντονώτερον τοῦ φιλοπροσηγορος. ⁴² Ἔργον ἢ ἴδιον. ⁴³ ἢ καὶ τοῖς προσομιλῇ. ⁴⁴ Ἔσο γλοχίς. ⁴⁵ Διὸτι κάθε πρᾶγμα φέρει πληρομένη. ⁴⁶ Δηλ. ἐγκρατής. ⁴⁷ θέλεις φανῆ δόκιμος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. ⁴⁸ Ὅσον δὲ κέρδη τῶν ὀργῶν, θέλεις φανῆ ἐγκρατής εἶναι. ⁴⁹ Ἔστι: διατεθειμένος. ⁵⁰ Ἄντι ὡς ἄνθρωπος εἶ, ἢ ἄνθρωπον ὄντα. ⁵¹ Δηλ. τὸ μυστικόν. ⁵² ἢ φαίνονται ὅτι παρίσταν ἀξιώσεις τεύραν ἐγγύτην δ. ε. τοῦ τρόπου παρὰ δ. ὅρκου. ⁵³ Πρὸς τοὺς ποιητοῖς. ⁵⁴ Ἔσο καλλῶν. ⁵⁵ ἢ καὶ τερήσῃς καλῶς τὴν ὄρκου σιωπᾶν.

τοῖς μὲν ἐπιτορκεῖν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτως ἔχειν. Μηδένα φίλον ποιῶν πρὶν ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλιπε γὰρ αὐτὸν καὶ κατὰ σέ⁶⁹ γενήσεσθαι τοιοῦτον, οἷός τις καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε. Βραδέως μὲν φίλος γίνου, γινόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν, καὶ πολλοὺς ἑταίρους⁷⁰ μεταλλάττειν. Μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων⁷¹ μήτε ἀπειρος εἶναι⁷² τῶν ἑταίρων θέλει. Τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἂν μὴ δεόμενός σου, δεῖσθαι προσποιῆ, περὶ τε τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορήτων ἀνακοινῶς⁷³ μὴ, τυχῶν μὲν γὰρ, οὐδὲν βλάβησῃ, τυχῶν δὲ, μᾶλλον τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπιστήσῃ. Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἐκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας⁷⁴, καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας. Τὸ μὲν γὰρ χυσιῶν ἐν τῇ καρδίᾳ δοκιμάζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. Οὕτω δ' ἀριστα χρήσῃ τοῖς φίλοις, ἂν μὴ περιμένῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπήγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς. Ὁμοίως αἰσχρὸν τῶν ἐχθρῶν⁷⁵ κηρῶσαι ταῖς κακοποιαῖς⁷⁶, καὶ τῶν φίλων ἠπτάσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. Ἀποδέχου τῶν ἑταίρων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν τοῖς φίλοις, συνέχθησθαι καλῶς δὲ πράττουσι⁷⁷, φθονοῦσι τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῆς μηδὲ τούτων ἀπόντων ἐλιγερεῖν. Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθήτην⁷⁸ φιλοκάλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής⁷⁹. Ἔστι δὲ φιλοκάλου μὲν⁸⁰ τὸ μεγαλοπρεπές⁸¹, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περιέργον. Ἀγάπα τῶν ὑπάρχοντων ἀγαθῶν μὴ τὴν υπερβάλλουσαν κτήσιν, ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπολαύσιν. Κατατρόνοι τῶν περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων, χρήσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυναμένων παρακλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἰ τις ἵππον κτήσασκε καλόν, κακῶς ἵππεύειν ἐπιστάμενος. Πειρῶ τὸν πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα κατασκευάζειν⁸². Ἔστι δὲ χρήματα⁸³ μὲν, τοῖς ἀπολαβεῖν ἐπισταμένοις· κτήματα δὲ, τοῖς κτᾶσθαι δυναμένοις. Τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν οὐσὶν ἕνεκα, τοῦ τε ζημίαν μεγάλην ἐκτίσαι δύνασθαι⁸⁴, καὶ τοῦ φίλων σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθῆσαι. Πρὸς δὲ τὸν ἄλλον βίον μηδὲν υπερβαλλόντως, ἀλλὰ μετρίως αὐτὴν ἀγάπα. Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βελτίω. Μηδενὶ συμφορὰν ἐνειδίσθαι⁸⁵· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη, καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποιεῖ. Καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρὰ ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφείλει

⁶⁹) Ὡς πρὸς σέ. ⁷⁰) Ἐταῖρος καὶ συνάδης εἶναι ὁ ἔχων οἰκειότητα· ὁ δὲ φίλος ὁ οὐκ ἐκτεταμένος δι' ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως. ⁷¹) Τῶν ἤδη δεδοκιμασμένων ὡς φίλων.

⁷²) Ἡ δὲ τοῦ εὗρος ἀδοκιμασία. ⁷³) Κατὰ Κεραιῆν. Αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκδόσεις ἔχουσιν. Ἐν μὴ δεόμενος τὸ δ. πρ. Περὶ τῶν ῥ. ὡς ἀπορ. ἀνακοινῶς. Ὁ δὲ νοῦς. Θέλεις δοκιμάζει τοὺς ἑταίρους, ἂν μὴ ἔχων πινὸς ἀνάγκην, προσποιῆται ὅτι ἔχεις, καὶ ἂν τοῖς ἐμπιστεύσῃς ὡς ἀπορήτως τὰ μὴ τοιοῦτα (ὥστε νὰ μὴ βλάβῃς καὶ ἂν σὲ ἀρνηθῶσιν, ἢ τὰ κοινοποιήσωσιν). ⁷⁴) Ἐξ ὧν πρᾶττουσιν ἐν ταῖς δυστυχίαις σου. ⁷⁵) Τοῖς κακοῖς. τῶν ἐχθρῶν.

⁷⁶) Εὐτοχούσιν. ⁷⁷) Κατὰ τὸ περὶ τὴν ἐσθήτην. ⁷⁸) Ἀπλ. εἰς ἄκρον περιέργως ἢ ἐπιτεταμένως καλλωπιζόμενος. ⁷⁹) Ἴδιον. ⁸⁰) Τὸ νὰ ᾖται μεγαλοπρεπές. ⁸¹) Ἀπλ. προσκᾶθει νὰ ἔχῃς τὴν πλοῦτον οὐκ νεκρὸν, ἀλλὰ πρὸς χρῆσιν (ἦτοι χρήσιμον) καὶ κτήσιν· οἷός τις τὰ χρήματα οὕτω μετεχειρίσθαι ἰδῶς τοῦ Χρῆματι παράγωγον. ⁸²) Ἀπλ. ὁ πλοῦτος εἶναι χρήματα μὲν, ἦτοι χρήσιμος. ⁸³) Ἀπὸ τῶν ἐπιτεταμένων νὰ ἐπαρκέσῃς εἰς ἑκτίσαι· ὁ δὲ θέλει σὲ ἐνελεῖ. ⁸⁴) Ἰσοσθένους ἐνειδίτων.

ΕΡΤΑΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ Κ.Τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

μένη⁹⁰. Τοὺς κακοὺς δ' εὐποιῶν, ὁμοία πείσῃ⁹¹ τοῖς τὰς ἀλλοτρίαις κῆνας ἐπιτίθουσιν ἐκείναι· τε γὰρ τοὺς εὐδόντας, ὡσπερ τοὺς τυγόντας ὀλακτοῦσιν, οἷτε κακοὶ τοὺς ὠφελούντας, ὡσπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσι. Μίσει τοὺς εὐλακούντας, ὡσπερ τοὺς ἐξαπατῶντας· ἀμφοτέροι γὰρ πιστευέντες τοὺς πιστεύοντας ἀδικοῦσιν. Ἐὰν ἀπεδέχη τῶν φίλων τοὺς πρὸς τὸ φαυλότατον σοι χαρίζομένου⁹², οὐχ ἔξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθαστομένους⁹³. Γίγνηται πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικὸς, ἀλλὰ μὴ σεμνός⁹⁴. τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικῶν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι κατορηθῆσαν· τὴν δὲ τῶν ὁμιλητικῶν τρόπον ἅπαντες ἰδέως ὑποφέρουσιν. Ὁμιλητικὸς δὲ ἔσθ' μὴ εὐσεβής⁹⁵ ὢν, μηδὲ δυσάριστος, μηδὲ πρὸς πάντας φιλονεικός, μηδὲ πρὸς τὰς τῶν πλησιάζοντων ὀργὰς τραχίως ἀπαντῶν, μηδ' ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενος τυγχάνωσιν ἀλλὰ θυμουμένους μὲν αὐτοῖς εἰκῶν, πεπαιυμένους δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων· μηδὲ περὶ τὰ γελοῖα σπουδάζων, μηδὲ περὶ τὰ σπουδαῖα⁹⁶ τοῖς γελοίοις χαίρων. (Τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταγοῦ λυπηρόν) μηδὲ τὰς χάριτας ἀχαριστῶς⁹⁷ χαρίζομενος ἔπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί⁹⁸, ποιῶντες μὲν εὖ, ἀγῶως δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες· μηδὲ φιλαίτιος⁹⁹ ὢν, βραβὴ γὰρ μηδὲ φιλεπιτιμητῆς, παροξυντικὸν γάρ. Μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ¹⁰⁰ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνοουσίας· ἂν δὲ ποτὲ σοι συμπίση καιρός, ἐξανίστασο πρὸς μέθην· ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ οἴνου διαφθαρή, ταῦτά πάσχει τοῖς ἀφίμασι, τοῖς τοῖς ἠνέγκως ἀποβάλλουσιν ἐκείναι· τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτόντα τῶν εὐθυμόντων, ἤ τε ψυχὴ πολλὰ σφάλεται, διαφθαρείσθαι τῆς διανοίας. Ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόφυγος εἶναι¹⁰¹, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως¹⁰² τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν. Ἦγοῦ τὴν παιδείαν τοσοῦτω μείζον ἀγαθὸν εἶναι· τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσω τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες καρδαίνοντες πράττουσιν¹⁰³, αὕτη δὲ μόνη¹⁰⁴ καὶ προσεζημίωσεν τοὺς ἔχοντας· πολλὰκις γὰρ ἐν τοῖς λόγοις ἐλόπησαν¹⁰⁵, τοσούτω τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδωσαν¹⁰⁶. Οὐδ' ἂν βούλη ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθὸν τι λέγει περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγελοῦντας¹⁰⁷. Ἀρχὴ μὲν γὰρ φιλικῆς ἔπαυτος, ἔγχεας δὲ φόβος. Βουλευόμενος, παραδείγματα ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων¹⁰⁸. Τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν¹⁰⁹. Βουλευόμενος μὲν βραδέως, ἐπιτελεῖ δὲ ταχίως τὰ ἐδξαντα. Ἦγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν τῶν Θεῶν εὐτυχίαν¹¹⁰, παρὰ δὲ ἡμῶν αὐτῶν εὐβουλίαν. Περὶ ὧν ἂν αἰσχίνη παρρησιάσασθαι¹¹¹, βούλει· εἰ πῶς

⁹⁰) Χάρις ἀρετὴ καλεῖται· ἐπιτιμήσθαι παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ κείμενοι.

⁹¹) Πείσθη. ⁹²) Οἷτινες μὴ χαρίζονται σοι εἰς τὰ κακὰ, εἰς τὰ βλάπτοντά σοι.

⁹³) Τοὺς ἐργαζομένους σοι διὰ τὸ καλὸν σου. ⁹⁴) Σπανίως ὡς ἐνταῦθα ἐπὶ κακοῦ ὑπερηφανός. ⁹⁵) Ἀνεκός εἰς τὰς ἐρίδας. ⁹⁶) Δηλ. ὅταν ἦναι σπουδαίων καιρός. ⁹⁷) Χάρις χάρις. Ἐνοεῖ δὲ· ὅταν χαρίζῃς τι, χάριξέ το με γέρον.

⁹⁸) Τὸ ὅποιον συμβαίνει εἰς τοὺς περισσοτέρους. ⁹⁹) Παραποιεῖσθαι. ¹⁰⁰) Φοβέσθαι. ¹⁰¹) Ὁν μεγαλόφυγος, ἦτοι ἐλευθέρως.

¹⁰²) Μετὰ μέτρον, ὄχι κατὰ κόρον. ¹⁰³) Ὅλοι εὐρίσκουσι καιροὺς εἰς τὸ μὴ πράττειν τὰ ἄλλα κακὰ. ¹⁰⁴) Ἡ ἀπαιδευσία. ¹⁰⁵) Οἱ ἔχοντες τὴν ἀπαιδευσίαν. ¹⁰⁶) Ἀπὸ αὐτῶν ἐπιμαρτήσαν.

¹⁰⁷) Ἡ ὑπερβολικὴ χρῆσις τῶν ἀνεπιτήτων καθιστᾷ πολλὰκις τὸν νοῦν σκοτεινόν.

¹⁰⁸) Ἀπὸ τῶν. ¹⁰⁹) Ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα, τὸ ὅποιον εἶναι φανερόν. ¹¹⁰) Ταχίως γνωρίζεται τὸ μέλλον, φανερὸν ἐστὶ ὄν, ἐκ τοῦ παρεληλυθότος.

¹¹¹) Ἡ δὲ ὁμιλήσας μετὰ πολλὴν παρρησίαν.

τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις, ὡς περὶ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος.¹⁰¹ Οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε γνώμην αἰσθῆσαι, καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις. Ὅταν δὲ ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλῃς τι συμβουλευέσθαι, ἐκόπει πρῶτον πῶς τὰ ἑαυτοῦ διόκησεν, ὃ γὰρ κακῶς διανοήσει.¹⁰² περὶ τῶν ἰδίων, οὐδέποτε καλῶς βουλευέσεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων. Οὕτω δ' ἂν μάλιστα βουλευέσθαι προσυνηθείς,¹⁰³ εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέψαις· καὶ γὰρ τῆς ὑγείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀφροσύνης ἀναμνησθῶμεν. Μιμῶ τὰ τῶν βασιλέων ἦθῃ, καὶ διώκε τὰ ἐκείνων ἐπιτηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέγεσθαι¹⁰⁴ καὶ ζήλοισιν ὥστε σοὶ συμβήσεται¹⁰⁵ παρά τε τῷ πλήθει μᾶλλον εὐδοκίμειν, καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὐνοίαν βεβαιωτέραν ἔχειν. Πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὲρ τῶν βασιλέων κειμένοις· ἰσχυρότατον μὲντοι νόμον ἔγγυς τὸν ἐκείνων τρόπον.¹⁰⁶ ὥσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον, τὸ πλήθος εἰς θεραπείην, οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα, τὸν βασιλέα προσέχει θαυμάζειν. Εἰς ἀρχὴν¹⁰⁷ κατασταθείς, μηδενὶ χρῶ πονηρῶ πρὸς τὰς εὐκαιρήσεις· ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτης, σοὶ τὰς αἰτίας¹⁰⁸ ἀναήσουσιν. Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου¹⁰⁹ μὴ πλουσιώτερος, ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος. Μηδενὶ πονηρῶ πράγματι μήτε παρίστασθαι¹¹⁰, μήτε συνηγῆραι· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, εἰά περ ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῆς. Παρασκευάζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν μὲν δύνασθαι, ἀνέχου δὲ τὸ ἔσον ἔχειν¹¹¹. Ἴνα δοκῆς ὀρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν, ἀλλὰ δι' ἐπιεικειαν. Μᾶλλον ἀποδέγου δικαίαν¹¹² πενίαν, ἢ πλουτοῦν ἀδίκον· τοσοῦτω γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἢ δὲ καὶ τελευτήσασιν δόξαν παρασκευάζει· κακείνων μὲν καὶ τοῖς φάλοις μέτερι, ταύτης δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν. Μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέγου¹¹³ τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζήμιωθέντας. Οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων, εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσει γε σπουδαίως¹¹⁴ ὑπερέχουσι. Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ¹¹⁵ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι. Πειρῶ τὸ μὲν σῶμα¹¹⁶ εἶναι φιλόπονος, τὴν δὲ ψυχὴν φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν¹¹⁷ ἐπιτελεῖν δύνῃ τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προσῶν ἐπίσῃ τὰ συμφέροντα. Πᾶν ὅτι ἂν μέλλῃς λέγειν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοὺς γὰρ ἢ γλώττα προτρέχει τῆς διανοίας¹¹⁸. Δύο καιροῦ καιροῦ τοῦ λέγειν¹¹⁹, ἢ περὶ ὧν εἰσὶ σαφέως, ἢ περὶ ὧν ἀναγ-

101) Ὡς τὸ πρῶτον εἰς ἀλλοτρίον. 102) Προνοήσας. 103) Ἡθελος παροικηθῆ. 104) Ὅτι τοὺς ἐγκρίνει. 105) Σοφ. 106) Ἡ συμβουλὴ αὕτη στήριξται· περισσοτέρου εἰς ἀκριθεῖ ἄρχῃν τῆς ἡθικῆς, ἢ εἰς ἔμπειρον γνώσει τοῦ κόσμου. 107) Εἰς ἀφροσύνην. 108) Κατακρησθῆ. 109) Ἐξέρχου. 110) Βοηθῆσαι. 111) Νὰ ἔμπορος νὰ ἔχει πικρὰ τέρα τῶν ἄλλων, ἀλλὰ νὰ εὐχαρισθῆσαι ἔχων ἴσασ. 112) Μετὰ δικαιοσύνης. 113) Ἐπίσταται. 114) Μετὰ τὴν ἀδίκου ἀνταμοιβῆς. 115) Μέγιστον πρῶτον περιεχόμενον εἰς ἐλαχίστον τόπον. Τὸ γνωμικὸν τοῦ σοφοῦ Περιάνδρου. 116) Ἐπὶ τὸ σῶμα. 117) Σῶματι. 118) Καὶ οὕτως ἀναπέμπεται τὴν γνώμην πρὸς τὴν διάνοισιν. Τὸ γνωμικὸν τοῦτο κἀκεῖ ἀπὸ τοῦ Περιάνδρου. 119) Εἰς δύο καιροῦς ἢ περιστάσεις ἔμλει.

Ε. Π. Σ. Π. ΙΩΑΝΝΑ 2006

καὶ οὖν εἰπεῖν. Ἐν τούτοις γὰρ μόνος ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, ἀμεινον σιγῆν, ἢ λέγειν. Νόμιζε μὲν εἶναι τῶν ἀνθρώπων βέλαιον οὕτω γὰρ οὗτ' εὐτοχῶν ἐστὶ περιχαρῆς, οὔτε δυστυχῶν περιλυτός. Καίριε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνεισιν τῶν ἀγαθῶν, καὶ λυτοῦ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιννομένοις τῶν κακῶν γέγνου δὲ τοῖς ἄλλοις, μὲν δ' ἐν ἑτέροις¹²⁵ ὦν κατάδηλος ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν εὐαγερὰν ἔχοντα περιπατεῖν. Μᾶλλον εὐλαβοῦ φόγον, ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβεράν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν. Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν¹²⁶. εἴαν δὲ ποτέ σοι συμβῆ κινδυνεύειν, ζῆται τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχροῦς φήμης. Τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι, πάντων ἢ πεπωμένῃ κατέκρινε¹²⁷. τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν, ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἢ φόντις ἀπένειμε.

Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρέπει σοι πρὸς τὴν νῦν παρεῖσαν ἡλικίαν. Οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τούτο διέλαθεν, ἀλλὰ προσιδόμεν διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν¹²⁸ ἐξενεγκεῖν, καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα καταλιπεῖν. Τὴν μὲν γὰρ τούτων χρεῖαν ῥαδίως εἰδήσεις, τὸν δὲ συμβουλευόντα μετ' εὐνοίας χαλεπῶς εὐρήσεις¹²⁹. Ὅπως οὖν τὰ λοιπὰ μὴ παρ' ἑτέρου ζητῆς, ἀλλ' ἐνταῦθεν ὥσπερ ἐκ ταμείου προφέρῃς¹³⁰, ὥρθη δεῖν μὲν παραλιπεῖν, ὦν ἂν ἔγω σοι συμβουλεύειν. Πολλὴν δ' ἂν τοῖς θεοῖς χάριν σχολῆν¹³¹, εἰ μὴ διαμάρτομι τῆς δόξης, ἢ¹³² ἔγω περὶ σοῦ τυγχάνω. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων τοῖς πλείστοις εὐρήσομεν, ὥσπερ τῶν σιτίων τοῖς ἤλιστοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίροντας, οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησιάζοντας, ἀλλ' οὐ τοῖς νοσητοῦσι· σὲ δὲ νομίζω τούτων τῶν ἐγνωκέναι, τεκμηρίω γράμμενος τῇ περὶ τὴν ἄλλην σου παιδείαν φιλοπονίᾳ¹³³. τὸν γὰρ αὐτῷ τὰ βέλτεστα πράττειν ἐπιτάττοντα, τούτων εἰκόσ καὶ τῶν ἄλλων τοῖς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν παρακαλοῦντας ἀποδέχεσθαι¹³⁴. Μάλιστα δ' ἂν παροξυνθεῖς ἐρεχθῆναι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ καταμάθοις, ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς, τὰς ἐκ τούτων, μάλιστα γηγάσις ἔχομεν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ ῥαθυμεῖν καὶ τὰς πλησιονὰς ἀγαπᾶν, εὐθὺς αἰ λύπαι· ταῖς ἡδοναῖς παραπεπήγασι¹³⁵. τὸ δὲ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονεῖν, καὶ σωφρόνως τὸν ἑαυτοῦ βίον οἰκονομεῖν, αἰ τὰς τέρψεις εὐκρινεῖς καὶ βεβαιότερας ἀποδίδωσι. Κάκει¹³⁶ μὲν πρῶτον ἡσθέντας, ὕστερον ἐλυπήθημεν¹³⁷. ἐνταῦθα δὲ¹³⁸, μετὰ τὰς λύπαις τὰς ἡδονὰς ἔχο-

¹²⁵) ἴσ. ἀντι ἐν μεγετέροις, οὔτε εἰς γὰρ οὐτε εἰς λύπην. ¹²⁶) Προσπάθει μὲν νῦν τῆς ἀσφαλῆς. ¹²⁷) Τὸν θάνατον ἢ πεπωμένην (ἢ τύχη ἀντι: τὸ πεπωμένον) ἐπίβαλον εἰς θάνατον (ὡς δικαστικὴν καταλίκτην).

¹²⁸) Σπάνιον, ἀντι συμβουλίαν. ¹²⁹) Δυσκόλως θέλει εὐρεῖ εἰς τὸ μᾶλλον ἄλλον εἶναι πρὸς τὴν συμβουλίαν ἀγαπῶν σε. ¹³⁰) Ἐξάγει καὶ φέρει ἐμπρὸς ἢ μεταφρᾶς εἰς ἐδωδέμεται ἔξαγομένων ἐκ τῆς ἀποθήκης. Ὁ Κοραῖος προτιμᾷ δικαίως, περιφέρη, δηλ. προσφέρει εἰς χρῆσιν σου. ¹³¹) Ἦθελε γνωρίσει χάριν. ¹³²) K. S. 423. ¹³³) Παρ' ἄλλοις, φιλοπονία, δηλ. τῇ περὶ τὴν παιδείαν σπουδαίᾳ διατριβῇ. ¹³⁴) Ἐκεῖνος ὅστις ἐπιβάλλει (ὡς σὺ) εἰς ἑαυτὸν τὸ χρέος νὰ πράττη τὰ βέλτεστα, εἶναι ἐκόμενον ὅτι θέλει δέχεται ἢ ἀκούει ἢ ἐκ τῶν ἄλλων ἰαίμως δεῖται τὸν παρακαλοῦσιν εἰς ἀρετὴν. ¹³⁵) εἶναι κληρίον παραπεπῆγασι, κατελέγησαν. ¹³⁶) Ἐν τῷ ῥαθυμεῖν, κατ. ¹³⁷) Ἐν τῷ φιλοπονεῖν.

μεν. Ἐν ἅπασι δὲ τοῖς ἔργοις, οὐχ οὕτω τῆς ἀρχῆς μετρησόμεν, ὡς τῆς
 τελευτῆς¹⁵⁵ αἰσθῆσιν λαμβάνομεν. Τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν περὶ τὸν βίον, οὐ
 εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα ποιούμεν, ἀλλὰ τῶν ἀποβαινόντων ἕνεκα διαπονούμεν.
 Ἐνθιμοῦ δὲ, ὅτι τοῖς μὲν φαύλοις ἐνδέχεται¹⁵⁶ τὰ τυχεύοντα¹⁵⁷ πράττειν
 εὖθις¹⁵⁸ γὰρ τοῦ βίου τοιαύτην πεποιθῆναι τὴν ὑπέθεσιν¹⁵⁹. τοῖς δὲ σπου-
 δαίοις οὐχ οἷόν τε τῆς ἀρετῆς ἀμελεῖν, ἢ¹⁶⁰ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήτ-
 τοντας· πάντες γὰρ μισοῦσιν οὐχ οὕτω τοὺς ἑξαμαρτάνοντας, ὡς τοὺς ἐ-
 κεικῆς μὲν φησκόντας εἶναι, μηδὲν δὲ τῶν τυχεύοντων διαφέροντας εἰκό-
 τως. Ὅπου γὰρ τοὺς τῷ λόγῳ μόνῳ φευδομένους ἀποδοκιμάζομεν, ἤπου¹⁶¹
 τοὺς τῷ βίῳ παντὶ ἑλαττωμένους¹⁶² οὐ φαύλους εἶναι φησομεν; Δικαίως
 ἔαν τοὺς τοιαύτους ὑπολάβοιμεν, μὴ μόνον εἰς ἑαυτοὺς ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ
 καὶ τῆς τύχης εἶναι προδότας· ἢ μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα, καὶ δόξαν,
 καὶ φίλους ἐνεχείρισαν, οἱ δὲ σφῆς αὐτοῖς ἀναξίως τῆς ὑπαρχούσης εὐδαι-
 μονίας κατέστησαν. Εἰ δὲ δεῖ θνητὸν ὄντα¹⁶³ τῆς τῶν Θεῶν στοχάσασθαι¹⁶⁴
 διακρίσας, ἡγοῦμαι κάκεινους ἐπὶ τοῖς εἰκιστάτοις¹⁶⁵ μάλιστα δηλώσαι, πῶς
 ἔγχεσι¹⁶⁶ πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ
 Ἡρακλέα¹⁶⁷ καὶ Τάνταλον¹⁶⁸ γενήσασε, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι, καὶ πάντες
 πιστεύουσι, τὸν μὲν¹⁶⁹ διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε, τὸν δὲ¹⁷⁰ διὰ τὴν
 κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασιν. Οἷς γρηὶ παραδείγμασι χρω-
 μένους ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημέ-
 νοις ἐπιμένειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτεστα μαθήσασθαι, καὶ τῶν
 ἄλλων σοφιστῶν¹⁷¹, εἰτι χρησίμων εἰρήκασιν, ἀναγιγνώσκειν. Ὅσπερ γὰρ
 τὴν μέλιτταν ὀρώμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν¹⁷², ἀφ' ἑ-
 κάστου δὲ τὰ χρήσιμα λαμβάνουσαν, οὕτω γρηὶ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγο-
 μένους, μηδενὸς μὲν ἀπέριως ἔχειν, πανταγῶθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν
 μέλις γὰρ ἂν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἁμαρτίας ἐπι-
 κρατῆσειν¹⁷³.

¹⁵⁵) Ἀχρονούμεν τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' αἰσθάνομεθα τὸ τέλος. ¹⁵⁶) Ἐἶναι ἐπιτετραμμένον.
¹⁵⁷) Ὅ, π. εἴ ποτε, καὶ τὸ κακὸν ἐπὶ. ¹⁵⁸) Ἀμέως ἀπ' ἀρχῆς. ¹⁵⁹) Ἡπέθεσιν, βίον,
 βίον. ¹⁶⁰) Εἰ δὲ μή· ἡ πλήρης δὲ λόγος· εἰ δὲ μὴ ἀμελήσοιεν, ἀνάγκη πολλοὺς ἔχειν καλῶς,
 καὶ ἐπιπλήττωνται ἀπὸ πολλῶν. ¹⁶¹) Πόσω μᾶλλον.
¹⁶²) Χειροτέρους φηνομένους καὶ δι' ὅλου τοῦ βίου των. ¹⁶³) Ἐπὶ. ¹⁶⁴) Στραβεῖον, ἢ
 μετὰ τὸν. εἰκάτω. ¹⁶⁵) Ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἦσαν πρὸς αὐτοὺς εἰκιστάτοις.
¹⁶⁶) Εἶναι διατεθειμένους. ¹⁶⁷) Ἰῶς Διὸς καὶ Ἀλκμήνης. ¹⁶⁸) Ἰῶς Διὸς καὶ Πλοστῆος.
¹⁶⁹) Τὸν Ἡρακλέα. ¹⁷⁰) Τὸν Τάνταλον, ὅστις τιμωρηθεὶς ὑπὸ τῶν Θεῶν κατέδικασθη
 εἰς τὸν τρίτον καθήμενος εἰς ἑρσορῆ ὕδατα καὶ ὑπὸ δένδρῳ ὀπωροφόρῳ νὰ πῆσῃ οἷον
 νίον εἶψαν καὶ πῆσαν, καὶ τὸ ὕδωρ καὶ ἡ τροφή νὰ διαφεύγῃ τῆς χειρὸς του. ¹⁷¹) τῶν
 λογιγράφων κατ' ἀντιδιαστολὴν τῶν ποιητῶν, ἂν καὶ αὐτοὺς ἐκόλουσεν ἐνίστε σοφιστῆς.
 Ἑρῶλ. Ἀριστοφ. Νερ. 530. ¹⁷²) Καθιζάνουσαν. ¹⁷³) Ἐπικρατεῖν σημαίνει ἐπι-
 κρατεῖν, ἀλλὰ καὶ κωλύειν, συνέχειν, εἶναι πρὸς αἰτιατικὴν ἢ ἐνστατικὴν ἀντὶ τῆς
 συνέσεως πρὸς γενικὴν.

E.Γ.Δ της Κ.τ.Π
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

Τὸν λόγον αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Ἰσοκράτης ὀλίγον πρὸ τῆς μάχης τῆς Χαϊρωνείας (Ὁλ. 110, γ'). Ἐν ᾧ ἐπακρόβει εἰρήνη μετὰ Φιλίππου καὶ Ἀθηναίων. Καὶ τὸν μὲν Φίλιππον ἐν κω-
τώρωσε ν' ἀποτρέψῃ τῆς μετέλληνος πολιτικῆς του, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἤρθετε τὸν Ἀλέ-
ξανδρον εἰς τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν του κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Κρίνουσιν ὅτι ὁ λόγος οὗτος
ἔγραψεν ἐν Ὁλ. 108, γ', 438 Π. X.

Π θαυμάστῃ, ὦ Φιλίππε, εἶδοι τοῦ λόγου ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν, οὐ
τοῦ πρὸς σέ βῆθησόμενου, καὶ νῦν δευχθήσεσθαι μέλλοντος, ἀλλὰ τοῦ περὶ
Ἀμφιπόλεως¹ γραφέντος. Περὶ οὗ μικρὰ βούλομαι προειπεῖν, ἵνα διελύσῃ
καὶ σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὡς οὐ δι' ἄνοιαν, οὐδὲ διαφευθηεῖς² ὑπὸ τῆς ἀρ-
βουστίας τῆς νῦν μοι παρούσης³, ὑπεβίβην⁴ γράφειν τὸν πρὸς σέ λόγον ἀλ-
λ' εὐκότως, καὶ κατὰ μικρὸν ὑπαγχεῖς⁵.

Ὅρων γὰρ τὸν πόλεμον, τὸν ἐνστάνατα σοὶ τε καὶ τῇ πόλει⁶ περὶ Ἀμ-
φιπόλεως, πολλῶν κακῶν αἴτιον γινόμενον, ἐπεγεύροισα λέγειν περὶ τε
τῆς πόλεως ταύτης, καὶ τῆς γῶρας, οὐδὲν τῶν αὐτῶν, οὔτε τοῖς ὑπὸ τῶν
σῶν ἑταίρων λεγομένοις⁷, οὔτε τοῖς ὑπὸ τῶν ῥητόρων τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλ-
λ' ὡς οἷόν τε πλεῖστον ἀφρατώτα τῆς τούτων διανοίας. Οὗτοι μὲν γὰρ πα-
ρώξουν ἐπὶ τὸν πόλεμον, συναγορεύοντες ταῖς ἐπιθυμίαις ὑμῶν ἐγὼ δὲ
περὶ μὲν τῶν ἀμφοισθητομένων οὐδὲν ἀπεφηνάμην ἐν ὃ ὑπελάμβανον τῶν
λόγων εἰρημικώτατον εἶναι, περὶ τοῦτον διέτριβον, λέγων, ὡς ἀμφοτέροι
διαμαρτάνετε τῶν πραγμάτων⁸, καὶ σὺ μὲν πολεμεῖς ὑπὲρ τῶν ἡμῖν συμ-
φερόντων, ἡ δὲ πόλις ὑπὲρ τῆς σῆς δυναστείας. Λυσικτελεῖν γὰρ σοὶ μὲν
ἡμᾶς ἔχειν⁹ τὴν γῶραν ταύτην, τῇ δὲ πόλει, μὲν¹⁰ ἐξ ἑνὸς τρόπου¹¹ λαβεῖν
αὐτήν. Καὶ περὶ τούτων οὕτως ἐδόκειν διεξιέναι τοῖς ἀκούουσιν¹², ὥστε μη-
δένα τὸν λόγον αὐτόν, μὲν¹³ τὴν λέξιν ἐπαινεῖν, ὡς ἀκριβῶς καὶ καθαρῶς
ἔχουσαν¹⁴, ὡσπερ εὐδοκίᾳ τινος ποιεῖν, ἀλλὰ τὴν ἀληθειαν τῶν πραγμάτων
θαυμάζειν καὶ νομίζειν, οὐδαμῶς ἂν ἄλλως παύσασθαι τῆς φιλονεικίας
ἡμᾶς ταύτης, πλὴν εἰ σὺ μὲν πεισθῆναι¹⁵ πλείονος ἀξίαν εἶσεσθαι σοὶ¹⁶ τὴν
πόλεως φιλίαν, ἢ τὰς προσόδους τὰς ἐξ Ἀμφιπόλεως γινομένας ἢ δὲ πόλις
θυνηθεῖν, καταμαθεῖν, ὡς γρη¹⁷ τὰς μὲν τοιαύτας φεύγειν ἀποικίας, αἰτίας

¹) Ἄλλος λόγος τοῦ ῥήτορος ἔχων τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην. ²) Ἀπατηθεῖς, παρεκτραπέως.

³) Ὁ ῥήτωρ ἦεν ἴδῃ ἐγκατοχῆρος. ⁴) Α. Σ. Ἰσοκράτης, 2). ⁵) Α. Σ. Ἰσοκράτης, 4).

⁶) Ἰὼν Ἀθῆν. ⁷) Τῶν αὐτῶν τοῖς λεγομένοις, τὰ ἴδια μὲν ὅσα λέγουσι. ⁸) Ἀναδάνετε
ἐς πρὸς τὸ πρ. ⁹) Ἄγων λυσικτελεῖν σοὶ, ἔχειν ἡμᾶς τὴν γ., δηλ. τὴν Ἀμφιπολίαν.

¹⁰) Τὸ σχῆμα τμησῆς Ἀσικῶς, ἀνὰ ἐκ μεγάλους τρόπου, κατ' ὁλίγα τρ. ὅτι ἐν σ. γ. εἰ-
ρε. εἰς τὰς ἀθ. νὰ χωρεῖσθαι τὴν Ἀμφ. ¹¹) Ἐγὼ ἐδόκειν τοῖς ἀκούουσιν διεξ.

¹²) Ἀκριβῆ καὶ καθ. εἶναι. Ὁ Ἰσοκράτης ἰδίως ἐπιτηδεύετο τῆς γλώσσης τὴν καθαρό-
τητα. ¹³) Ε. Σ. 400. ¹⁴) Νὰ ᾄδῃ: εἰς σέ, νὰ θεωρῆς ὡς.

τετράκις ἢ πεντάκις ἀπολωλέκασι τοὺς ἐμπολιτευθέντας, ζητεῖν δ' ἐκείνοικ τοὺς τόπους, τοὺς πόρω μὲν κειμένους τῶν ἄρχων δυναμικῶν⁴⁸, ἔργως δὲ τῶν δουλεύειν εἰθισμένων, εἰς οἷόν περ Ἀκαδεμαῖοι Κυρηναίους⁴⁹ ἀπέ- κισαν. Πρὸς δὲ τοῦτοις εἰ σὺ μὲν γνοίης, ὅτι σὺ μὲν λόγῳ παραδοὺς⁵⁰ τὴν χώραν ἡμῖν ταύτην, αὐτοὶ ἔργῳ κρατήσεις αὐτῆς, καὶ προσέτι τὴν εὐνοίαν τὴν ἡμετέραν κτήσῃ· τοσοῦτους γὰρ ὁμίλους παρ' ἡμῶν λήψῃ τῆς φιλίας, ὅσους περ ἂν ἀποίκους εἰς τὴν σὴν δυναστείαν⁵¹ ἀποστελωμεν· τὸ δὲ πλῆ- θος ἡμῶν εἴ τις διδάξοιεν⁵², ὡς ἦν λάβωμεν Ἀμφίπολιν, ἀναγκασθῆσμεθα τὴν αὐτὴν εὐνοίαν ἔχειν τοῖς σοῖς πράγμασι⁵³, διὰ τοὺς ἐνταῦθα⁵⁴ κατο- κήσας ἡμῶν, οἷαν περ εἶχομεν Μηδόκῳ⁵⁵ τῷ παλαιῷ, διὰ τοὺς ἐν Χερ- ρονήσῳ⁵⁶ γεωργούστας.

Τοιοῦτων δὲ ὄντων τῇ πόλει τῶν λεγομένων ἡμῖν⁵⁷, ἤλπισαν ὅσοι περ ἔκρουσαν, διαδθέντος τοῦ λόγου, διαλύσεσθαι τὸν πόλεμον ἡμᾶς, καὶ γνω- σιμαγγήσαντας⁵⁸ βουλευέσθαι τι κοινὸν ἀγαθὸν περὶ ἡμῶν αὐτῶν. Εἰ μὲν οὖν ἀρρόπως ἢ κωλυρότως ταῦτα ἐδόξαζον, δικαίως ἂν ἐκείνοι τὴν αἰτίαν ἔγοιεν. Ὅπως δ' οὖν ἐμοῦ περὶ τὴν πραγματείαν ταύτην⁵⁹, ἔφθηγε ποιη- σάμενοι⁶⁰ τὴν εἰρήνην, πρὶν ἐξεργασθῆναι⁶¹ τὸν λόγον, σωρονοῦντες ὅπως γὰρ οὖν πεπράχθαι κρεῖττον ἦν ἡμῖν⁶², ἢ συνέχεσθαι τοῖς κακοῖς τοῖς διὰ τὸν πόλεμον γιγνομένοις.

Συνοφθαίς δὲ τοῖς περὶ τῆς εἰρήνης ψηφισθεῖσι, καὶ νομίσας οὐ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ σοί, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν ἄπασι, συνοίσειν⁶³, ἀπο- στήσαι μὲν τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν τῶν ἐγομένων⁶⁴ οὐχ οἷός τ' ἦν ἀλλ' οὕτω διεκέλευν, ὥστ' εὐθὺς σκοπεῖσθαι, πῶς ἂν τὰ πεπραγμένα παραμείνειεν ἡμῖν, καὶ μὴ χρόνον ὀλίγον ἢ πόλις ἡμῶν διαλυπούσα⁶⁵, πάλιν ἑτέρων πολέμων ἐπιθυμήσει. Διεξιῶν δ' ἕκαστα τούτων πρὸς ἑαυτὸν, εὕρισκον οὐδαμῶς ἂν ἄλλως αὐτὴν ἡσυχίαν ἄγουσαν⁶⁶, πλὴν εἰ δόξειε ταῖς πόλεσι ταῖς μεγίσταις, διαλυσαμέναις τὰ πρὸς σφᾶς αὐτάς⁶⁷, εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν, καὶ τὰς πλεονεξίας, ἃς νῦν ἀξιοῦσι παρὰ τῶν Ἑλλή- των αὐταῖς γίνεσθαι⁶⁸, ταύτας εἰ παρὰ τῶν βαρβάρων ποιήσασθαι βου- ληθεῖεν ἄπερ ἐν τῷ Πανηγυρικῷ λόγῳ τυγχάνω συμβεβουλευκῶς⁶⁹.

Ταῦτα δὲ διανοηθεὶς, καὶ νομίσας οὐδέποτε ἂν εἰρηθῆναι καλλίω ταῦτις

⁴⁸) Ὅμοιος εὐ δ. λ. ⁴⁹) Εἰς τὴν Αἰθίαν τῆς Ἀφρικής. ⁵⁰) Ἄν περίβλεδες. ⁵¹) Διὰ τὴν Ἄφρικήν, ἔσαν εἰς τὴν Μακεδονίαν. ⁵²) (Ὁ) πῶς ποιεῖται τῆς φιλονεικίας πρὶν) εἰ τις δ. β.

⁵³) Ἡ εἰς οἰκονομώμεν. ⁵⁴) Εἰς Ἀμφίπολιν. ⁵⁵) Βασιλεὺς τῆς Θρ. παρ' ἄλλοις Ἀμφίπολες.

⁵⁶) Ἡ γερουσία ἦτορ ἀποτελεῖ τὴν Ἑρωπαϊκὴν ἐκτὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔχον πολλὰς ἀποικίας εἰς αὐτὴν, καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἠναγκάζοντο νὰ κολακεύωσι τὸν Ἀμφίπολιν. ⁵⁷) Τῶν λεγ. ἡμῖν (παρ' ἡμῶν. Ε. §. 363) τῇ πόλει. ⁵⁸) Πολεμήσαντες τὴν παλαιὰν τῶν γνώμων, ἐπὶ μετανοήσαντας. ⁵⁹) Ἀγχολεμένους ἡμῶν εἰς τὴν σύντα- ξιν ἐκείνου τοῦ λόγου. ⁶⁰) Ἐπρόλαβετε καὶ ἐκέρτατε. ⁶¹) Τελευτήθηται. ⁶²) Ὅπως ἂν ἔ- γινεν ἢ εἰρήνη καλλίωτερον εἶναι διὰ σᾶς ὅτι ἔγινεν, παρὰ νὰ ὑπέκησθε κτλ.

⁶³) Ἡ εὐφροσύνη. ⁶⁴) Τῶν ὅσα συνέχοντο μετ' αὐτῶν, τῶν ἐπεμένων, τῶν ὅσα ἐμὲ- λον ν' ἀκολουθήσουν κατόπιν. ⁶⁵) Ἀφῆσθε νὰ παρέλθῃ. ⁶⁶) Ἄγουσαν ἂν ἦσ. ὅτι εὐ- ναται νὰ ἡσυχάζῃ. ⁶⁷) Διαλύονται τὰς μεταξὺ τῶν ἐριδῶν. ⁶⁸) Ὅσα θέλουσι νὰ πλεονε- κτήσωσι, νὰ κερδήσωσι παρὰ τῶν Ἑλλήνων. ⁶⁹) Ἐσμεβούλεσα ἤδη. Ὁ δὲ Πανηγυρ. εἰς τῶν ἐπιστημοτέρων λόγων τοῦ ῥήτορος.

ὑπόθεσιν, οὐδὲ κωινωσιέραν³⁷, οὐδὲ μᾶλλον ὑμῶν συμπερέουσαν, ἐπιβλήν³⁸ πάλιν συγγράφαι περὶ αὐτῆς, οὐκ ἀγνοῶν οὐδὲν τῶν περὶ ἑμαυτὸν, ἀλλ' εἰδώς μὲν τὸν λόγον τοῦτον ὡς τῆς ἐμῆς ἡλικίας δεόμενον³⁹, ἀλλ' ἀνδρὸς ἀναστῆσαν τὴν ἀκμὴν ἔχοντος, καὶ τὴν φύσιν πολλῶν ἄλλων διακρίνοντος ὄρων δὲ, ὅτι χαλεπὸν ἔστι περὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν δύο λόγους ἀνεκτῶς⁴⁰ εἰπεῖν, ἄλλως τε κἂν ὁ πρότερος ἐκδοθῆις οὕτως ἢ γεγραμμένος, ἃ καὶ τοὺς βραχαινοτάς ἡμᾶς μιμνήσθαι⁴¹, καὶ θαυμάζειν αὐτὸν μᾶλλον τῶν κατὰ ὑπερβολὴν ἐπακροούτων. Ἄλλ' ὅμως ἐγὼ ἀπίστας ταύτας τὰς δυσχερεῖας ἡπεριώων, οὕτως ἐπὶ γῆρας γέγονα φιλότιμος, ὥστε βουλευθῆναι ἅμα τοῖς πρὸς σὲ λεγομένοις⁴², καὶ τοῖς μετ' ἐμοῦ διατρίψασιν ὑποδείξαι⁴³, καὶ παύσαι φανερόν, ὅτι τὸ μὲν ταῖς πανηγύρεσιν ἐνοχλεῖν⁴⁴, καὶ πρὸς ἅπαντας λέγειν τοῖς συστρέχοντάς ἐν αὐταῖς, πρὸς οὐδένα λέγειν ἔστιν⁴⁵, ἀλλ' ὁμοίως οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων ἄκυροι⁴⁶ τυγχάνουσιν ὄντες τοῖς νόμοις καὶ ταῖς πολιτείαις⁴⁷, ταῖς ὑπὸ τῶν σοφιστῶν γεγραμμέναις. Δεῖ δὲ τοὺς βουλευμένους μὴ μάτην φλυαρεῖν, ἀλλὰ προὔργου⁴⁸ τι ποιεῖν, καὶ τοὺς οἰομένους ἀγαθόν τι κοινὸν εὐρῆκεναι, τοὺς ἄλλους μὲν εἶναι πανηγυρίζειν, αὐτοὺς δ' ὧν εἰσηγοῦνται ποιήσασθαι τινα προστάτην τῶν καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυναμέων⁴⁹, καὶ δεῖξαν μεγάλην ἔχόντων, εἴπερ μέλλουσι προσέξειν τινὲς εὐτοῖς τὸν νοῦν.

Ἄπερ ἐγὼ γινώσκω, διαλεγθῆναι σοὶ προειδόμεν, οὐ τὰ πρὸς χάριν ἐκλεξάμενος, καίτοι πρὸ πολλοῦ ποιησαίμεν ἂν σοὶ κεχαρισμένως εἰπεῖν⁵⁰, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ τὴν διάνοισιν ἔσχον· ἀλλὰ τοὺς μὲν ἄλλους εἰώρων τοῖς ἐνδόξους τῶν ἀνδρῶν ὑπὸ πόλεσι καὶ νόμοις⁵¹ οἰκοῦντας, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἔξω ἀλλο πράττειν, ἢ τὸ προσταττόμενον, εἶτι δὲ πολλὸν καταδεεστέροις ὄντας τῶν πραγμάτων τῶν ῥηθησομένων. Σοὶ δὲ μόνῳ πολλὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τῆς τύχης δεδομένην⁵², καὶ πρὸς οὐδὲν ἀν βουλευθῆς, καὶ δεῦρα παρ' ὧν ἂν σοὶ δοκῆ, καὶ λέγειν ὅτι ἂν ἡγή συμπερέειν πρὸς δὲ τοῖς καὶ δυνάμειν καὶ πλοῦτον κεκτημένον⁵³, ὅσον οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων, ἃ μόνον τῶν ὄντων καὶ πείθειν καὶ βιάζεσθαι πέφυκεν⁵⁴. ὧν οἶμαι καὶ τὰ νῦν ῥηθησόμενα προσδεῖσθαι⁵⁵. Μῆλλοι γὰρ σοὶ συμβουλεύειν, προσθῆναι

³⁷) Κοινωσιεράνα. ³⁸) Παρεκκλήθη. ³⁹) Δηλ. δεόμενον Ἑλλῆς ἡλικίας παρὰ τῆς ἡμῆς, ὅτι νεώτερος ἔπρεπε νὰ τὸν γράψῃ. ⁴⁰) Ὑπερπερτὰ, ἀρκετὰ κατὰ ὥστε νὰ τοὺς ἀποπέρωσαν οἱ ἀναγνώσται.

⁴¹) Ὅστε νὰ τὸν μιμῶνται καὶ νὰ τὸν θαυμάζωσι καὶ ἔτσι μὲς εὐνοῦσιν. Ὁ ὑπέργητος Ἰσοκράτης λέγων αὐτὰ περὶ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ Παναθηναϊκοῦ λέγει τὸ ἐν κεραίῃσι ἀκρίτως, δεῖται γενικῶν θαυμασμάτων ἀπελάμβανεν ἡδὴ ὁ μέγας οὗτος δεδωκεναι τῆς τύχης.

⁴²) Ἐν ᾧ σοὶ λέγω αὐτὰ. ⁴³) Κατὰ Κορ. Ἰσως ἐπιδειξάτω ὅτι καὶ σημαίνει συγγράφω. ⁴⁴) Νὰ βαρύνῃ τις τοὺς ἀκούοντας. Ἰσως ὅμως μᾶλλον ἐκλεχτοῦ ἐδῶ τὸ ῥῆμα εἰς τὴν ὥς ἐκ συνθέσεως κυρίαν σημασίαν του, δηλ. ἐν τῷ ὄχλῳ μιμνήσκειν ἢ ἐμνῆσθαι. ⁴⁵) εἶναι τὸ αὐτὸ, ὡς νὰ μὴ λέγῃ πρὸς οὐδένα. ⁴⁶) Ἀνωφελεῖς, ἐκείνου τύπου. ⁴⁷) Ὅμοιος ἄκυροι ταῖς πολ., καθὼς εἶναι καὶ αἱ πολ. αἱ γεγρ. ὑπὸ τῶν σοφ. ἀνίτηται Ἰσως τὴν Ἰωνικὴν καὶ ἀνεράρμηστον πολιτείαν τοῦ Πλάτωνος.

⁴⁸) Πρὸ τοῦ ἔργου, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου· ἐπιβ. ὠφέλιμον, ἀποδοτικόν. ⁴⁹) Αὐτοῖς ποιήσασθαι προστάτην ἐκείνων ἃ εἰσηγοῦνται τινα τῶν δυναμέων λέγειν κτλ. (ὡς ἐγὼ εἰς ἀποδῆμαι). ⁵⁰) Ἄν καὶ εὐχαρίστως ἤθελα σὲ εἰπέῃ ὅτι θύναται νὰ σοὶ ἀρέσῃ.

⁵¹) Δηλ. ὑπερέκτους πόλεων καὶ νόμων ὄντας. ⁵²) Ἐώρων. ⁵³) Ἐώρων σέ. ⁵⁴) εἶναι κυρία καὶ νὰ πείσῃσι τοὺς ἄλλους καὶ νὰ βιάτωσι. ⁵⁵) Ὅσα θέλω σὲ εἰπέῃ θέλω. Ἰσως ἀνάγκη δὲ καὶ καταδειξάτω καὶ τοῦ πλοῦτος καὶ τῆς δυνάμεώς σου.

της τε τῶν Ἑλλήνων ἀναστάσεως, καὶ της ἐπὶ τοὺς βαρβάρους στρατείας. Ἔστι δὲ τὸ μὲν πείθειν στρατεύειν, ἴδια σοι τιμὴν φέρον τὸ δὲ ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, κοινῆ χάρισμα. Ἡ μὲν οὖν περιβολή⁸⁰ τοῦ λόγου παντὸς τοιαύτη τις ἐστίν.

Οὐκ ἀκήσω δὲ πρὸς σὲ κατεπειν, ἐφ' οἷς ἐλόπισάν με τινες τῶν πλησιαζόντων οἶμαι γὰρ ἔσεσθαι τι προὔργου⁸¹. Δηλώσαντος γάρ μου πρὸς αὐτοὺς, ὅτι μέλλω σοι λόγον πέμπειν, οὐκ ἐπίδειξιν ποιησόμενον⁸², οὐδ' ἐγκωμιασόμενον τοὺς πολέμους τοὺς διὰ σοῦ γεγενημένους (ἕτεροι γὰρ τοῦτο κοινοῦσιν), ἀλλὰ πειρατόμενόν σε προτρέπειν ἐπὶ πράξεις οὐκαιοτέρας καὶ καλλίους, καὶ μᾶλλον συμφερούσας ἢ νῦν τυγχάνεις προσηγμένους, οὕτως ἐξεπλάγησαν, μὴ διὰ τὸ γῆρας ἐξέστηχα τοῦ φρονεῖν⁸³, ὥστ' ἐτόλμησαν ἐπιπλάξαι μοι, πρότερον οὐκ εἰωθότες τοῦτο ποιεῖν, λέγοντες ὡς ἀτόπως καὶ ἴαν ἀνοήτοις ἐπιχειρῶ πράγμασιν, ἕστις Φιλίππῳ συμβουλευσόντα λόγον μέλλω πέμπειν δε, εἰ καὶ πρότερον ἐνόμιζεν αὐτὸν εἶναι τινος πρὸς τὸ φρονεῖν⁸⁴ καταδειότερον, νῦν διὰ τὸ μέγεθος τῶν συμβεβηκότων οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ οἶεται⁸⁵ βέλτιον δύνασθαι βουλευέσθαι τῶν ἄλλων. Ἐπειτα καὶ Μακεδόνων ἔχει περὶ αὐτὸν τοὺς σπουδαιοτάτους, οὓς εἰκός, εἰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπείρως ἔχουσι, τὸ γε συμφέρον ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ σὲ γινώσκειν. Ἔστι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλοὺς ἂν ἴδοις ἐκεῖ κατοικοῦντας, οὐκ ἀδόξους ἀνδρας οὐδ' ἀνοήτους, ἀλλ' οἷς ἐκεῖνος ἀνακοινοῦμενος, οὐκ ἐλάττω τὴν βασιλείαν πεποίηκεν, ἀλλ' εὐχῆς ἄξια διαπέπρακται. Τί γὰρ ἐλλέλοιπεν⁸⁶; οὐ Θετταλοῖς μὲν τοὺς πρότερον ἐπάρξαντας Μακεδονίας, οὕτως οὐκείως πρὸς αὐτὸν διακείσθαι πεποίηκεν, ὥστ' ἐκάστους αὐτῶν μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύειν ἢ τοῖς συμπολιτευομένοις⁸⁷; τῶν δὲ πόλεων τῶν περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον, τὰς μὲν ταῖς εὐεργεσίαις πρὸς τὴν αὐτοῦ συμμαχίαν προσήκται, τὰς δὲ σφόδρα λυπούσας⁸⁸ ἀναστάτους πεποίηκε; Μάγνητας⁸⁹ δὲ καὶ Παρβαθαίους⁹⁰ καὶ Πάριονας⁹¹ κατέστραπται, καὶ πάντας ὑπάρχους αὐτοῖς εἴληκε; Τοῦ δὲ Ἰλλυριῶν⁹² πλήθους, πλὴν τῶν περὶ τὸν Ἄδριαν⁹³ αἰκούντων, ἐγκρατῆς καὶ κύριος γέγονεν; ἀπάσης δὲ τῆς Θράκης οὓς ἰβουλήθη δεσπότας κατέστησε⁹⁴; Τὸν δὲ τοιοῦτον καὶ τετρακαῖα διαπέπραγμένον, οὐκ οἶει πολλὴν μωρίαν καταγνώσεσθαι⁹⁵ τοῦ πέμψαντος τὸ βιβλίον, καὶ πολὺ διεφθεῖσθαι νομίζειν, τῆς τε τῶν λόγων δυνάμεως⁹⁶ καὶ της αὐτοῦ διανοίας;

Ταῦτα ἀκούσας, ὡς μὲν τὸ πρῶτον ἐξεπλάγη, καὶ πάλιν, ὡς ἀναλαβὼν ἑμαυτὸν⁹⁷, ἀντίειπον πρὸς ἕκατον τῶν ῥητόρων, παραλείψω, μὴ καὶ δόξω

⁸⁰ τὸ ἀντικείμενον, Δ. Σ. 4). ⁸¹ τῆς τέχνης μου. ⁸² Ἔχασα τὴ φρόνησ μου. ⁸³ ὡς πρὸς τὸ φρ. τὸ συλλογίζεσθαι. ⁸⁴ ἀν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ νομίζω. ⁸⁵ ἀδύφ. ⁸⁶ τὰς συμμάχους των. ⁸⁷ Πειραζόμενος αὐτόν. ⁸⁸ Θετταλοι, ἔκου νὰ ἔλασαν καὶ ὁ Τύρναβος. ⁸⁹ Οἱ πρὸς τὴς πηγὰς τοῦ Ἑβρου, τῆς Μαριτίας. ⁹⁰ Οἱ αἰκούντες τὴν νῦν Ἀλβανίαν καὶ Δαλματίαν. ⁹¹ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. ⁹² Ἡ Θράκη ἦτον ἀρρημένη ὑπὸ μικροῦς ἡγεμόνας ἢ δεσπότας. Ὁ Φίλιππος δὲ εἶχε λάβει τὴν ὑπερτάτην ἐπιφροὴν ἐπὶ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν. ⁹³ Ὅτι θάλασσα θεωρεῖται ὡς μέρος τὸν κέρψ. ⁹⁴ Ὅτι ἠπατήθη ἢ ὡς πρὸς τὴν δυνάμιν τῶν λόγων του, καὶ ὡς πρὸς τὸν πόν αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου. ⁹⁵ Ἐλθὼν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου.

τισὶν ἀγαπῶν, εἰ χαριέντως αὐτοὺς θημινάμην⁷⁵. Αὐτίστας δ' οὐκ οὐ μετρίως⁷⁶ (ὡς ἑμαυτὸν ἐπειθὼν) τοὺς ἐπιπλάξαι μοι τολμήσαντας, τελευταίων ὑπεσχύμην, μόνοις αὐτοῖς τῶν ἐν τῇ πόλει τὸν λόγον δεῖξιν, καὶ ποιήσιν οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτοῦ, πλὴν ὅτι ἂν ἐκείνοις δοῖη. Τούτων⁷⁷ ἀκούσαντες ἀπήλθον, οὐκ εἰδὼ ὅπως τὴν διάνοιαν ἔχοντες⁷⁸. Πλὴν οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὑπερον ἐπιτελεσθέντος τοῦ λόγου, καὶ δευθέντος αὐτοῖς, τοσοῦτο μετέπεσον⁷⁹, ὥστε ἔσχεοντο μὲν ἐφ' οἷς ἐθρασύναντο, μετέμελε δὲ αὐτοῖς ἀπάντων τῶν εἰρημίων, ἀπολόγου δὲ μηδενὸς πώποτε τοσοῦτου πράγματος διαμαρτεῖν, ἔσπευδον⁸⁰ δὲ μᾶλλον εἰς τὸ πεμφθῆναι σοι τοῦτον τὸν λόγον, ἔλεγον δ' ὡς ἐλπίζουσιν, οὐ μόνον σὲ καὶ τὴν πόλιν ἔξειν μοι χάριν ὑπὲρ τῶν εἰρημίων, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας.

Τούτου δ' ἐνικά σοι ταῦτα διήλθον⁸¹, ἐν ᾗ τὶ σοι φαίνεται τῶν ἐν ἀρχῇ λεγομένων, ἢ μὴ πιστὸν, ἢ μὴ δυνατὸν, ἢ μὴ πρέπον σοι πράττειν, μὴ συσχεράνας ἀποστῆς τῶν λοιπῶν, μηδὲ πάσης τὸ αὐτὸ τοῖς ἐπιτηδεύοις ἑμοί, ἀλλ' ἐπιμεινὴς ἰσχυρίζουσαι ἔχων τὴν διάνοιαν, ἕως ἂν διὰ τέλους⁸² ἀκούσης ἀπάντων τῶν λεγομένων. Οἶμαι γὰρ εἶναι τι τῶν δεόντων, καὶ τῶν σὺ συμφερόντων.

Καὶ τοι μ' οὐ λέληθεν, ὅσον διαφέρουσι τῶν λόγων εἰς τὸ πείθειν⁸³ οἱ λεγόμενοι τῶν ἀναγιγνωσκόμενων, οὐδ' ὅτι πάντες ὑπειλήρασι, τοὺς μὲν περὶ σπουδαίων πραγμάτων καὶ κατεπειγόντων, ῥητορεύεσθαι, τοὺς δὲ πρὸς ἐπιδείξιν καὶ πρὸς ἐργολαβίαν⁸⁴, γαγράφθαι. Καὶ ταῦτ' οὐ κακῶς ἐγνώκασιν. Ἐπειδὴν γὰρ ὁ λόγος ἀποστερηθῆ τῆς τε δόξης τοῦ λέγοντος, καὶ τῆς φωνῆς, καὶ τῶν μεταβολῶν τῶν ἐν ταῖς ῥητορείαις⁸⁵ γιγνομένων, ἐτι δὲ καὶ τῶν καιρῶν⁸⁶, καὶ τῆς σπουδῆς τῆς περὶ τὴν πράξιν, καὶ μηδὲν ἢ τὸ συναγωνιζόμενον⁸⁷ καὶ συμπεῖθον, ἀλλὰ τῶν μὲν προειρημένων ἀπάντων ἔρημος γένηται καὶ γυμνός, ἀναγιγνώσκῃ δὲ τις αὐτὸν ἀπιθάνως⁸⁸, καὶ μηδὲν ἢ τῆς ἐνσημαίνόμενος, ἀλλ' ὡσπερ ἀπαρθημῶν⁸⁹, εἰκότως, οἶμαι, φαῦλος εἶναι δοκεῖ τοῖς ἀκούουσιν ἄπερ καὶ τὸν νῦν ἐπιδεικνύμενον μάλιστα ἂν βλάβηται, καὶ φαυλότερον φαίνεσθαι ποιήσειεν. Οὐδὲ γὰρ ταῖς περὶ τὴν λέξιν εὐρύθμιας καὶ ποικιλίας κεκοσμηκίμεν αὐτὸν, οἷς⁹⁰ αὐτός τε νεώτερος ὢν ἐγρώμην, καὶ τοῖς ἄλλοις⁹¹ ὑπέδειξα, εἰ ὢν τοὺς λόγους ἴδλους θ' ἅμα καὶ πιστοτέρους ποιῆτι. Ἄνοῦδὲν ἐτι δύναιμι διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἀπόχρη μοι τοσοῦτον⁹², ἢν αὐτὰς τὰς πράξεις ἀπλῶς δυναθῶ διελεῖν. Ἠγοῦμαι δὲ καὶ σοὶ προσέχειν, ἀπάντων τῶν ἄλλων ἀμελήσαντι, ταύταις μόναις προσέχειν τὴν ἐσθ. Οὕτω δ' ἂν ἀκριδέστατα καὶ κάλλιστα θεωρήσαις, εἰ τι τυγχάνοιμεν

⁷⁵) Ὅτι εὐχαριστοῦμαι ἀμυνόμενος. ⁷⁶) Ἰκανῶς. ⁷⁷) Κ. §. 477, 4. ⁷⁸) Οὐκ εἰδὼ ὅ, π. ἐπινοήσαντος. ⁷⁹) Μετεπέπεσον. ⁸⁰) Μεταβατ. ἐμί. Μὲ ἐδίαζον. ⁸¹) Διηγῆσθαι.

⁸²) Μέχρι τέλους. ⁸³) Πόσον διαφέρουσι κατὰ τὸ πείθειν οἱ λεγόμενοι λόγοι τῶν ἀναγιγνωσκόμενων. ⁸⁴) Καρλοσκοπίαν, πληρωμὴν, ὡς π. γ. τὴ ἐγκώμια. ⁸⁵) Ῥητορικῆς κινήσεως. ⁸⁶) Τοῦ νῦν προεφίρηται ὁ λόγος ὅταν ὑπάρχῃ σπουδὴ καὶ πρᾶξις διὰ τὸ ἀπυγγεῖαι. ⁸⁷) Τῆ γράφοντι. Μηδὲν τῶν προειρημένων ἢ τῶν τοσοῦτων. ⁸⁸) Μὲ φαυλῶς ἢ κατὰ τὴν ἐπινοήσαντος. ⁸⁹) Ὅτι εὐκρίτως εἶναι δοκεῖ τοῖς ἀκούουσιν ἄπερ καὶ τὸν νῦν ἐπιδεικνύμενον μάλιστα ἂν βλάβηται, καὶ φαυλότερον φαίνεσθαι ποιήσειεν. ⁹⁰) Ὅτι εὐκρίτως εἶναι δοκεῖ τοῖς ἀκούουσιν ἄπερ καὶ τὸν νῦν ἐπιδεικνύμενον μάλιστα ἂν βλάβηται, καὶ φαυλότερον φαίνεσθαι ποιήσειεν. ⁹¹) Καὶ ἡ τοῖς ἄλλοις. ⁹²) Μοι ἀρκεῖ ἂν μόνον.

λέγοντες, ἦν τὰς μὲν δυσχερείας τὰς περὶ τοὺς σοφιστὰς⁹⁴, καὶ τοὺς ἀναγινωσκομένους τῶν λόγων⁹⁵ ἀπέληξ⁹⁶, ἀναλαμβάνων δ' ἕκαστον αὐτῶν⁹⁷ εἰς τὴν διάνοιαν ἐξετάξῃς, μὴ πάρεργον ποιούμενος, μηδὲ μετὰ ῥαθυμίας, ἀλλὰ μετὰ λογισμοῦ καὶ φιλοσοφίας, ἧς καὶ σὲ μετεσχηκέναι φασίν. Μετὰ γὰρ τούτων σκοπούμενος μᾶλλον, ἢ μετὰ τῆς τῶν πολλῶν ὀδύνης, ἀμεινον ἐν βουλευσάσῃ περὶ αὐτῶν. Ἄ μὲν οὖν ἠβουλόμην σοὶ προειρηθῆαι⁹⁸, ταῦτά ἐστι.

Περὶ δ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἤδη ποιήσομαι τοὺς λόγους. Φημί γὰρ χρῆναι σε τῶν μὲν ἰσθίων μηδενὸς ἀμελεῖσαι, πειραθῆναι δὲ διαλλάξαι τὴν τε πόλιν τῶν Ἀργείων, καὶ τὴν Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν Θυβαίων, καὶ τὴν ἡμετέραν. Ἦν γὰρ ταύτας συστήσαι⁹⁹ δυναθῆς, οὐ χαλεπῶς οἶμαι, καὶ τὰς ἄλλας ἐμονοεῖν ποιήσεις. Ἄπεισαι γὰρ εἰσιν ὑπὸ ταῖς εἰρημέναις, καὶ καταφεύγουσιν, ὅταν φοβηθῶσιν, ἐρ' ἦν ἂν τούτων τύχῃσι, καὶ τὰς βοηθείας ἐντεθεῖεν λαμβάνουσιν. Ὅστε ἂν τέτταρας μόνον πόλεις¹⁰⁰ χρόνειν πέσης, καὶ τὰς ἄλλας πολλῶν κακῶν ἀπαλλάξῃς.

Γνώθῃς δ' ἂν ὡς οὐδεμιᾶς σοὶ προσήκει τούτων ὀλιγωρεῖν, ἦν ἀνεπίγρητος αὐτῶν τὰς πράξεις ἐπὶ τοὺς σοὺς προγόνους. Εὐρήσεις γὰρ ἐν ἑκάστη πολλὴν φιλίαν πρὸς ὑμᾶς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας ὑπαρχούσας. Ἄργος μὲν γὰρ ἐστὶ σοὶ πατρίς¹⁰¹, ἧς δίκαιον τσαυτὴν σε ποιῆσαι πρόνοιαν, ὅσην περὶ τῶν γονέων τῶν σαυτοῦ. Θυβαῖοι δὲ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ γένους ὑμῶν¹⁰² τιμῶσι, καὶ ταῖς προσόδοις¹⁰³ καὶ ταῖς θυσίαις, μᾶλλον ἢ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῖς ἀπ' ἐκείνου γεγονόσι¹⁰⁴ καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον δεδώκεται. Τὴν δὲ πόλιν τῆς ἡμετέρας, φασίν, οἷς περὶ τῶν παλαιῶν πιστεύομεν¹⁰⁵, Πρακλεῖ μὲν αἰτίαν γενέσθαι τῆς ἀθηνασίας (ἐν δὲ τῷ τρόπῳ, σοὶ μὲν αὐτῆς πύσιθαι ῥᾶδιον, ἐμοὶ δὲ νῦν εἰπεῖν οὐ καιρὸς¹⁰⁶), τοῖς δὲ παισὶ τοῖς ἐκείνου τῆς σωτηρίας¹⁰⁷. Μόνη γὰρ ὑποστᾶσα τοὺς μεγίστους κινδύνους πρὸς τὴν Εὐρωσθέως δυνάμειν, ἐκείνόν τε τῆς ὕβρεως ἔπαυσε, καὶ τοὺς παῖδας¹⁰⁸ τῶν φόβων τῶν φει παραγινωμένων αὐτοῖς ἀπήλλαξεν. Ὑπὲρ ὧν οὐ μόνον τοὺς τότε σωθέντας δίκαιον ἦν ἡμῖν χάριν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς νῦν ὄντας¹⁰⁹. διὰ γὰρ ἡμᾶς καὶ ζῶσι, καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἀπολαύουσι. Μὴ γὰρ σωθέντων ἐκείνων, οὐδ' ἂν γενέσθαι τὸ παράπαν ὑπῆρχεν αὐτοῖς¹¹⁰.

Τοιοῦτων οὖν ἀπασῶν τῶν πόλεων γεγενημένων, εἶδει μὲν μηδέποτε σοὶ

⁹⁴) Τοὺς γράφοντας τοὺς ἐντέλους καὶ εὐρύθμους λόγους. ⁹⁵) Ὅτι δηλ. ἀναγινωσκόμενοι ἀπὸ τῶν. ⁹⁶) Ἄν ἀραιώσῃς ἢ εἰν προσέτις εἰς τῆς δυσκολίας (τῆς δ' ἵσως ἐγὼ δὲν ἡμ- πόριστα νῆ νικ ἴτω). ⁹⁷) Τῶν λόγων μου ἢ τῶν εἰς τὸν λόγον περιεχόμενων.

⁹⁸) Ἐν προοίμῳ εἰρησθῆαι. ⁹⁹) Συνενθῆσαι. ¹⁰⁰) Πρῶτος Ἕλληνας βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ἐλάττω δὲ Κίρανος, Πρακλείδης ἐξ Ἀργούς. ¹⁰¹) Τὸν Πρακλεῖν. ¹⁰²) Πρακλεῖς, Λακεδαιμόνιοι. ¹⁰³) Εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Πρακλέους ἔδωκαν τὴν βασιλείαν. Οἱ βασιλεῖς τῆς Σπάρτης ἦσαν Πρακλεῖδες. ¹⁰⁴) Φασίν ἐκεῖνοι οἷς πιστεύομεν. ¹⁰⁵) Ὅτι ἔσωσε τὴν Θηβαίαν ἀπὸ τῆς φυλακῆς τοῦ Λιδωνίου. ¹⁰⁶) Οἱ Πρακλεῖδες καταδωκόμενοι μετὰ τὴν θήνατον τοῦ Πρακλέους ὑπὸ τοῦ ἔχθρου καὶ ἐχθροῦ τοῦ Εὐρωσθέως, κατέργον εἰς τὴν ἀθηναίαν οἷσιν παραλαβάνοντες ἐνίκησαν καὶ ἐβουλεύσαν τὴν Εὐρωσθέα καὶ τοὺς αἰετοὺς τε.

¹⁰⁷) Τοῦ Πρακλέους. ¹⁰⁸) Πρακλεῖδες ἐξ ὧν ἦν καὶ ὁ σὺ. ¹⁰⁹) Ἄνε ἦτον δυνατὸν εἰς αὐτοὺς οὐδὲ νῆ γεννηθῆαι.

μηδὲ πρὸς μίαν αὐτῶν γενέσθαι διαφορὰν. Ἀλλὰ γὰρ πάντες πλείω πε-
 νύκαμεν¹⁰⁸ ἐξαρτάνειν, ἢ κατορθῶν. Ὅστε τὰ μὲν πρότερον γεγενημένα,
 κοινὰ θεῖναι¹⁰⁷ δίκαιόν ἐστιν εἰς δὲ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον φυλακτέον, ὅπως
 μηδὲν συμβήσεται τοιοῦτο, καὶ σκεπτέον, τί ἂν ἀγαθὸν αὐτὰς ἐργασάμε-
 νος, φανείης ἄξια καὶ σεαυτοῦ καὶ τῶν ἐκείνους πεπραγμένων πεποιθώς.
 Ἐχεις δὲ καιρὸν. Αποδιδόντα γὰρ σε χάριν ὧν ὀφείλεις, ὑπολήθονται, διὰ
 τὸ κληῖος τοῦ χρόνου τοῦ μεταξῦ, προὔπαιργειν τῶν εὐεργεσιῶν¹⁰⁸. Καλὸν
 δ' ἐστὶ δοκεῖν μὲν τὰς μεγίστας τῶν πόλεων εὖ ποιεῖν, μηδὲν δὲ ἥττον
 σεαυτῶν ἢ ἐκείνους ὀφείλειν. Χωρὶς δὲ τούτων, εἰ πρὸς τινὰς αὐτῶν ἀγῶδες τί
 σοι συμβέδονται, ἅπαντα ταῦτα διαλύσεις. Αἱ γὰρ ἐν τοῖς παρούσι καιροῖς
 εὐεργεσίαι, λήθην ἐμποιοῦσιν τῶν πρότερον ὑμῖν εἰς ἀλλήλους πεπλημ-
 μελημένων. Ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνο φανερόν, ὅτι πάντες ἄνθρωποι τούτων
 πλείστην μνείαν ἔχουσιν, ὧν¹⁰⁹ ἂν ἐν ταῖς συμφοραῖς εὖ πάθωσιν. Ὅρα
 δὲ, ὡς τεταλαιπώρονται διὰ τὸν πόλεμον, καὶ ὡς παραπλησίως ἔχουσι τοῖς
 ἰσομαχομένοις¹¹⁰. Καὶ γὰρ ἐκείνους, αὐξανομένης μὲν τῆς ὄργης, οὐδεὶς
 ἂν διαλλάξειεν ἔτην δὲ κακῶς ἀλλήλους διαθήσιν, οὐδενὸς διαλύοντος αὐ-
 τοῖ διέστησαν¹¹¹. Ὅπερ εἶμαι καὶ ταῦτα ποιήσειν, ἢ μὴ εὖ πρότερον αὐτῶν
 ἐπιμελήθης.

Τὰχ' οὖν ἂν τις ἐνστήναι¹¹² τοῖς εἰρημένοις τολμήσειε, λέγων, ὡς ἐπα-
 χαιρῶ σε πείθειν ἀδυνάτοις ἐπιθέσθαι πράγμασιν¹¹³. Ὅστε γὰρ Ἀργεῖους
 φίλους ἂν ποτε γενέσθαι Λακεδαιμονίους, οὐκ ἂν Λακεδαιμονίους Θηβαίους,
 οὐδ' ὄλωσ' τοὺς εἰθισμένους ἅπαντα τὸν χρόνον πλεονεκτεῖν, ἀδέποσ' ἂν ἰσο-
 μοιρῆσαι¹¹⁴ πρὸς ἀλλήλους.

Ἐγὼ δὲ, ὅτε μὲν ἡ πόλις ἡμῶν ἐν τοῖς Ἑλλήσιν ἐδυνάστευε¹¹⁵, καὶ
 πάλιν ἡ Λακεδαιμονίων, οὐδὲν ἂν ἡγοῦμαι περνηθῆναι τούτων ῥαδίως γὰρ
 ἑκατέραν ἐμποδῶν ἂν γενέσθαι τοῖς πραττομένοις. Νῦν δ' οὐχ ὁμοίως ἔγνω-
 κα περὶ αὐτῶν. Οἶδα γὰρ ἅπασας ὀμαλισμένας¹¹⁶ ὑπὸ τῶν συμφορῶν. Ἄσ-
 θ' ἡγοῦμαι πολὺ μᾶλλον αὐτὰς αἰρήσεσθαι τὰς ἐκ τῆς ὁμοιοῦς ὀφειλίας,
 ἢ τὰς ἐκ τῶν τότε πραττομένων πλεονεξίας.

Ἐπειτα τῶν μὲν ἄλλων ὁμολογῶ μηδένα ἂν δυναθῆναι διαλλάξαι τὰς
 πόλεις ταύτας, σοὶ δ' οὐδὲν τῶν τοιοῦτων ἐστὶ χαλεπὸν. Ὅρα γὰρ σε τῶν
 τοῖς ἄλλοις δοκούντων ἀνεπιπίστων εἶναι καὶ παραδόξων πολλὰ διαπραγα-
 μένον ὅσθ' οὐδὲν ἄτοπον, εἰ καὶ ταῦτα μόνος ἂν συστήσῃ δυναθής. Ἄρῃ
 δὲ τοῖς μέγα φρονούντας καὶ τοῖς διαφέροντας¹¹⁷, μὴ τοιοῦτοις ἐπιχειρεῖν,
 ἀ καὶ τῶν τυχόντων ἂν τις καταπράξειεν, ἀλλ' ἐκείνους, οἷς μηδεὶς ἂν ἄλ-
 λος ἐπιχειρήσειε, πλὴν τῶν ὁμοίων σοι καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν
 ἔχόντων.

¹⁰⁸) Ἐπειδὴ ἐκ φύσεως τοιοῦτοι ὄντες πλείω (ἐσμ.) ¹⁰⁷) Ἡ δὲ τὴ θεωρήσωμεν ὡς κοινὰ
 σφάλματα καὶ σοῦ καὶ ἡμῶν. ¹⁰⁸) Ἐὖ μὲν εἴποις ἀποδοῖς χάριν ὧν ὀφείλεις διὰ τὸν Ἑρα-
 κλῆ κατὰ τὴν ἀλλ' εἰ πόλις ἐκείνη, ἐπειδὴ τίσις καιρὸς παρήλθεν ἔκτοτα, θέλω σοὶ εἰπεῖν
 ἕκ σου πρῶτος ἀρχίζεις καὶ εἰς εὐεργετίας. ¹⁰⁹) Ἄντι δ. κ. § 423. ¹¹⁰) Ἰσομαχοῦσιν με-
 γαλότα, ἐρίστοι. ¹¹¹) κ. § 390. ¹¹²) Ἡ δὲ προτείνω ἐνστάσει. ¹¹³) Ἡ δὲ βάλθη εἰς πρ-
 ῶς. Ἡ δὲ ἐπιχειρήσειε. ¹¹⁴) Ἡ δὲ δεχθῶσιν ἴσην διανομήν τῶν ὀφειλημάτων. ¹¹⁵) Ἐγὼ τὴν
 ἡγεμονίαν δὲ τοῦ Ἑλλησποννησιακοῦ πολ. ¹¹⁶) Ὅτι ἔγεινον ἴσαι. ¹¹⁷) Ἐκείνοις.

Θαυμάζω δὲ τῶν ἔγχευμένων ἀδύνατον εἶναι προχθῆναι τι τοῦτων, εἰ μὴ αὐτοὶ τυγχάνουσιν εἰδότες, μὴ ἑτέρων ἀκρίβειαν, ὅτι πολλοὶ δὲ πέλεμοι καὶ δεῖνοί γεγόνασιν, ὡς οἱ διαλυσθέντες μεγάλων ἀγαθῶν ἀλλήλοισι αἴτιοι κατέστησαν. Τίς γάρ ἂν ὑπερβολὴ γένοιτο⁴¹² τῆς ἔχθρας τῆς πρὸς τὸν Σέρξην τοῖς Ἕλλησι γεγομένης; Ὁ τὴν φιλίαν ἅπαντες ἴσασι ἡμᾶς τε καὶ Λακεδαιμονίους μᾶλλον ἀγαπήσαντας, ἢ τῶν συγκατασκευασάντων ἕκαστος ἡμῶν τὴν ἔργην⁴¹³. Καὶ τί δεῖ με λέγειν τὰ παλαιὰ, καὶ τὰ πρὸς τοὺς βαρβάρους; ἀλλ' εἰ τις ἀθροίσσει καὶ σκέψαιτο τὰς τῶν ἄλλων συμφοράς, οὐδὲν ἂν μέρος εὔσαι φανείεν τῶν διὰ Θιβαίους καὶ Λακεδαιμονίους⁴¹⁴ ἡμῖν γεγενημένων. Ἀλλ' οὐδὲν ἤρτων Λακεδαιμονίων τε στρατευσάντων ἐπὶ Θιβαίους, καὶ βουλομένων λυμήνασθαι τὴν Βοιωτίαν καὶ δικαιοῦσαι⁴¹⁵ τὰς πόλεις, βοηθήσαντες ἡμεῖς, ἐμποδῶν ἐγεγόμεθα ταῖς ἐκείνων ἐπιθυμίαις. Καὶ πάλιν, μεταπεσούσης⁴¹⁶ τῆς τύχης, καὶ Θιβαίων καὶ Πελοποννησίων ἅπαντων ἐπιχειρησάντων ἀνάστατον ποιῆσαι⁴¹⁷ τὴν Σπάρτην, ἡμεῖς καὶ πρὸς ἐκείνους μόνοι τῶν Ἑλλήνων ποιησάμενοι συμπαχίαν, αἴτιοι τῆς σωτηρίας αὐτοῖς κατέστημεν. Πολλὰς ἂν ἀνοίας ἂν εἴη μεστός, εἰ τις ὄρων τελευτικὰς μεταβολὰς γιγνομένας, καὶ τὰς πόλεις μὴ ἔχθρας, μὴ ὄρκου, μὴ ἄλλου μηδενὸς φροντισούσας, πλὴν ὅ,τι ἂν ὑπολάβωσιν ὠφέλιμον αὐταῖς εἶναι, τοῦτό τε μόνον στεργούσας, καὶ πᾶσαν τὴν σπουδὴν περὶ τοῦτο ποιούμενας, μὴ καὶ νῦν νομίζοι τὴν αὐτὴν γνώμην εἶναι αὐτάς. ἄλλως τε καὶ σοῦ μὲν ἐπιστατούντος ταῖς διαλλαγαῖς, τοῦ δὲ συμφέροντος πείθοντος, τῶν δὲ παρόντων κακῶν ἀναγκαζόντων. Ἐγὼ μὲν γὰρ εἶμαι τοῦτων συναγωνιζομένων, ἅπαντα γενήσεσθαι κατὰ τρόπον⁴¹⁸.

Ἡγοῦμαι δ' οὕτως ἂν σε μάλιστα καταμαθεῖν, εἴτε εἰρηγικῶς εἴτε πολεμικῶς αἱ πόλεις αὐταὶ πρὸς ἀλλήλας ἔχουσιν, εἰ διεξέλθομεν μῆτε παντάπασιν ἀπλῶς⁴¹⁹, μῆτε λίαν ἀκριβῶς, ἀλλὰ⁴²⁰ τὰ μέγιστα τῶν παρόντων αὐταῖς⁴²¹.

Καὶ πρῶτον μὲν σκεψόμεθα τὰ Λακεδαιμονίων⁴²². οὗτοι μὲν γὰρ ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων, εὐ πολλὸς χρόνος ἐξ οὗ⁴²³, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ἐς τσοσάτην μεταβολὴν ἤλθον, ἐπειδὴ⁴²⁴ τὴν μάχην ἠττήθησαν τὴν ἐν Λεύκτροις⁴²⁵, ὅστε ἀπεστερήθησαν μὲν τῆς ἐν τοῖς Ἕλλησι δυναστείας, τοιοῦτος δ' ἄνθρωπος ἀπόλειπεν σφῶν αὐτῶν, εἰ προχωροῦντο τεθνᾶναι μᾶλλον ἢ ζῆν ἠττηθέντες⁴²⁶ ὡν πρότερον ἐδέσποζον. Πρὸς δὲ τοῦτοις, ἐπειδὴν Πελοποννησίους ἅπαντας τοὺς πρότερον μετ' αὐτῶν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἔκα-

⁴¹²) Ποῖα ἔχθρα ὑπερτερεῖ ἐκείνην τὴν ἐπίαν οἱ Ἕλληνες ἔχον πρὸς τὸν Σέρξην.

⁴¹³) Παρὰ τὴν φιλίαν ἐκείνων οἵτινες συνετίθεσαν μὴ ἕκαστους διὰ νὰ σωσθήσονται τὴν ἡγεμονίαν των, τὴν φιλίαν των σκεψόμεθα ἕκαστον. ⁴¹⁴) Ἐξ αἰτίας τῶν Θ. καὶ Α. δηλ. ἐπὶ τῶν Θ. λέγει εἰ τῆς ἐπὶ τοῦ εἰλοῦς τοῦ Πέλοπ. πόλ. ⁴¹⁵) Ν' ἀποδοῦναι τοὺς κερταίους. ⁴¹⁶) Μεταβληθείσης. ⁴¹⁷) Ν' ἀναστήσονται, νὰ τὴν καταστήσῃεν, τοῦτο δὲ ἐπι- ἕστρατεύσει κατ' αὐτῆς ἡ Ἐκκαρινώνδας. ⁴¹⁸) Ἀρμολίος. ⁴¹⁹) δηλ. μὴ ἐμπεριστατὰ μόνος. ⁴²⁰) Ὡς νὰ ἦτον μῆτε ἀκριβῶς πάντο, ἀλλὰ τὰ μέγιστα. ⁴²¹) Πραγμάτων τῆς παρούσης πολιτικῆς καταστάσεως των. ⁴²²) Πράγματα. ⁴²³) Ὁ πολλὸς χρόνος ἐξ οὗ οὗ ἄρχοντες τῶν Ἑλλ. ἢ δὲ ἕνα. χρόνος ὡς ὑποκείμεν. τοῦ ὑπαννοούμενου ἐστίν. Ε β. 459. ⁴²⁴) Ἄφ' οὗ. ⁴²⁵) Ὅπου ἐνίκηθησαν ἀπὸ τοῦ Ἐκκαρινώνδου. ⁴²⁶) Φανέντες κατώτερα, ἠττηθέντες παρ' ἂν, ἔβαλε σφαιρίαι τεχθέντες.

λουβοῦντας, τούτους μετὰ Θιβαίων τε τὴν αὐτῶν⁴⁵⁵ εἰσβάλλοντας, πρὸς οὓς ἠναγκάσθησαν κινδυνεύειν, οὐκ ἐν τῇ χώρᾳ περὶ τῶν καρπῶν, ἀλλ' ἐν μέσῃ τῇ πόλει⁴⁵⁶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀρχεῖους⁴⁵⁷ περὶ παίδων καὶ γυναικῶν, τοιοῦτον κίνδυνον⁴⁵⁸, ὃν μὴ κατορθώσαντες μὲν⁴⁵⁹, εὐθὺς ἀπόλονται⁴⁶⁰, νικήσαντες δέ, οὐδὲν⁴⁶¹ μᾶλλον ἀπὸ πηλαγμένοι τῶν κακῶν εἰσιν, ἀλλὰ πολεμοῦνται μὲν ὑπὸ τῶν τὴν χώραν αὐτῶν περιοικούντων⁴⁶², ἀπιστοῦνται δὲ ὑπὸ πάντων Πελοποννησίων, μισοῦνται δὲ ὑπὸ τοῦ πλείους τῶν Ἑλλήνων, ἄγονται δὲ καὶ φέρονται τῆς νύκτος καὶ τῆς ἡμέρας ὑπὸ τῶν οἰκιστῶν τῶν σφετέρων κτύπῳ⁴⁶³, οὐδένα δὲ χρόνον διαλείπουσιν ἢ στρατεύοντες ἐπὶ τιναί, ἢ μαχόμενοι πρὸς τιναί, ἢ βοηθῶντες τοῖς ἀπολλυμένοις αἰσῶν. Τὸ δὲ μέγιστον τῶν κακῶν, δεδιότες γάρ⁴⁶⁴ διατελοῦσι, μὴ Θιβαῖοι, διαλυσάμενοι τὰ πρὸς Φακίαις⁴⁶⁵, πάλιν ἐπανελθόντες, μείζονα αὐτοῖς συμφορὰς περιβάλωσι τῶν πρότερον αὐτοῖς γεγενημένων. Καὶ τοι πῶς οὐ γὰρ νομίζειν τοὺς οὕτω διακειμένους, ἀσμένως ἂν ἰδεῖν ἐπιστατοῦντα τῆς εἰρήνης ἀξιοχρεῶν⁴⁶⁶ ἄνδρα, καὶ δυνάμενον διαλύσει τοῖς ἐνεστώτας αὐτοῖς πολέμους;

Ἀργεῖους τοίνυν ἴδοις ἂν, τὰ μὲν παραπλησίως τοῖς εἰρημένοις πράττοντας, τὰ δὲ χεῖρον τούτων ἔχοντας⁴⁶⁷. πολιοῦσι γὰρ ἐξ ὅσου περὶ⁴⁶⁸ τὴν πόλιν οἰκοῦσι πρὸς τοὺς ὁμόρους⁴⁶⁹, ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι, τοσοῦτον δὲ διαφέρουσιν, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἥττους αὐτῶν, οὗτοι δὲ πρὸς (τοῖς) κρείττους⁴⁷⁰. ὃ πάντες ἂν ὁμολογήσειαν μέγιστον εἶναι τῶν κακῶν. Οὕτω δὲ τὰ περὶ τὸν πόλεμον⁴⁷¹ ἀτυχοῦσιν, ὥστε ὀλίγου δεῖν⁴⁷² καθ' ἕκαστον ἐνικυτὸν τεταυρωμένην⁴⁷³ καὶ πορρωμένην τὴν χώραν περιορῶσιν⁴⁷⁴. Ὁ δὲ πάντων δεινότατον, ὅταν γὰρ οἱ πολέμοι διαλίπωσι⁴⁷⁵ κακῶς αὐτοὺς ποιοῦντες, αὐτοὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους καὶ πλουσιωτάτους τῶν πολιτῶν ἀπολλύουσι⁴⁷⁶, καὶ ταῦτα δοῶντες οὕτω χαίρουσιν, ὡς οὐδένας ἄλλοι τοὺς πολέμους ἀπακτείναντες⁴⁷⁷. Αἴτιον δ' ἐστὶ τοῦ παραχρῆδος αὐτοῖς οὕτω ζῆν, οὐδὲν ἄλλο πλὴν ὁ πόλεμος· ὃν ἔν διαλύσει, οὐ μόνον αὐτοῖς τούτων ἀπαλλάξει, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἄμεινον βουλευέσθαι ποιήσει.

Ἀλλὰ μὴν τὰ περὶ Θιβαίους οὐδὲ σὲ λήληθε⁴⁷⁸. Καλλίστην γὰρ μάχην νικήσαντες⁴⁷⁹, καὶ μέγιστην δόξαν ἐξ αὐτῆς λαβόντες, διὰ τὸ μὴ κακῶς

⁴⁵⁵ Ἰθρ. ⁴⁵⁶ Ἐν τῇ μέσῃ τῆς πόλεως. Ὁ Ἐπαρ. εἰσέβαλε μέχρι τῆς ἀγορᾶς τῆς Ἐπίρτης, ἀλλ' ἀπεκροσθη. ⁴⁵⁷ Τὰ οἰκήματα ὅσα συνέρχονται αἱ ἀρχαί. ⁴⁵⁸ Κ. § 356.

⁴⁵⁹ Μὴ κατορθώσαντες τὸν κίνδυνον, δηλ. νὰ ἀπαλλαγῶσιν αὐτοῦ. ⁴⁶⁰ Ἡ ἀπόλονται ἔν. ἠθέλον ἀφανισθῆ. ⁴⁶¹ Κατ' οὐδέν. ⁴⁶² Οἰκοῦντων περὶ τὴν γ. ⁴⁶³ Κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐξαρθενησάντων ἐπαναστάτων συνιγῶς οἱ Ἕλλητες. ⁴⁶⁴ Ἀντὶ τοῦ ὅτι, ὡς νὰ ἦσαν· μένει νὰ εἶπω τὸ μέγιστον τῶν κακῶν, δηλ. ⁴⁶⁵ Τὰς ἐρδίας τῶν πρὸς τοὺς π. τὸ δὲ μέσον διαλυσάμενοι, ὅτι θέλουσι διαλύσει πρὸς ἀλλήλους. ⁴⁶⁶ Ἀξιοχρεῶν, παρήχοντα ἔγγυφαις. ⁴⁶⁷ Κατ' ἄλλα δὲ χειρότερα διακειμένους. ⁴⁶⁸ Ἀρ' ὅτου.

⁴⁶⁹ Πολέμ. πρὸς τοὺς ἄμ. ⁴⁷⁰ Τοὺς ἥττους, ὡς ἀντικείμενον εἶπε τοῦ πολέμου, δηλ. ἐναντὶ τῆς μάχης τὴν σημασίαν τοῦ καταπολεμοῦσι. Πρὸς τοὺς κρείττους δὲ εἶπε μετὰ πρόθεσιν, ὅταν κατ' αὐτῶν πολεμοῦσιν, ἴσως νικῶντες ἀλλὰ καὶ νικώμενοι. Ὁ δὲ Ἐπαρ. ἔγραψε πρὸς ἥττους αὐτῶν. ⁴⁷¹ Κατὰ τὰ πολεμικά. ⁴⁷² Παρ' ὀλίγον. ⁴⁷³ Ἀνεταυρωμένην. ⁴⁷⁴ Ἀφήκουσιν ἀνεκδίκητον ἢ ἀνομιεράσιπτον. ⁴⁷⁵ Παύσωσι πρὸς κείνους.

⁴⁷⁶ Δηλ. ὁ ὄλεμος ἐπανίσταται κατὰ τῶν πλουσίων καὶ τοὺς φονεῖται. ⁴⁷⁷ Ὡς οὐ χαίρουσιν ἄλλοι κτείναντες πολυαῖον. ⁴⁷⁸ Δὴν εὐ λανθάνου, τὰ γνωρίζεις.

⁴⁷⁹ Ἐν Λακωνίᾳ.

χρήσασθαι ταῖς εὐτυχίαις, οὐδὲν βέλτιον πράττουσι⁴¹⁹ τῶν ἡττηθέντων καὶ δυστυχησάντων. Οὐ γὰρ ἔφθασαν τῶν ἐχθρῶν κρατήσαντες⁴²⁰, καὶ πάντων ἀμελήσαντες ἠνώχλων μὲν τὰς πόλεις τὰς ἐν Πελοποννήσῳ, Θετταλίαν δὲ ἐτόλμων καταδουλοῦσθαι. Μαγαρεῖσι δὲ ὁμόροις οὕτιν ἠπειλοῦν, τὴν δ' ἡμετέραν πόλιν μέρος τι τῆς γῶρας ἀπεστέρου⁴²¹, Εὐβοϊαν δὲ ἐπόρθου, εἰς Βυζάντιον δὲ τριτήρεις ἐξέταρπον, ὡς καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἀρχάντες. Τελευτώντας δὲ πρὸς Φωκέας πόλεμον ἐξήνεγκαν⁴²², ὡς τῶν τε πόλεων ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κρατήσαντες, τόν τε τόπον ἅπαντα τὸν περιέχοντα⁴²³ καταυγήσαντες, τῶν τε γρημάτων τῶν ἐν Δελφοῖς περιγενησόμενοι ταῖς ἐκ τῶν ἰδίων δαπάναις⁴²⁴. ὧν οὐδὲν αὐτοῖς ἀποδέδωκεν⁴²⁵. Ἀλλὰ ἀντὶ μὲν τοῦ λαθεῖν τὰς Φωκέων πόλεις τὰς αὐτῶν ἀπολωλέκασιν· εἰσβαλόντες δ' εἰς τὴν τῶν πολεμίων, ἐλάττω κακὰ ποιῶσιν ἐκείνους ἢ πάσχουσι, πρὶν ἀπιέναι εἰς τὴν αὐτῶν. Ἐν μὲν γὰρ τῇ Φωκίᾳ τῶν μισθοφόρων τινὰς ἀποκτείνουσιν, οἷς λυσιτελεῖ τεθνήσκει μᾶλλον ἢ ζῆν⁴²⁶, ἀναγωροῦντες δὲ, τοὺς ἐνδοξοτάτους καὶ μάλιστα ατολμῶντας ὑπερτῆς πατρίδος ἀποθνήσκουσιν, ἀπολλύουσιν⁴²⁷. εἰς τοῦτο δὲ τὰ πράγματα αὐτῶν περιστήκεν, ὥστ' ἐλπίσαντες ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ὑπ' αὐτοῖς ἔσεσθαι, νῦν ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας ἔχουσι τῆς αὐτῶν σωτηρίας⁴²⁸. Ὡς οἶμαι καὶ τοούτους ταχέως κοιήσιν ὅ,τι ἂν σὺ καλεῖς.

Λοιπὸν δ' ἂν ᾔην ἡμῖν ἐτι περὶ τῆς πόλεως διαλεχθῆναι τῆς ἡμετέρας, εἰ μὴ, προτέρα τῶν ἄλλων εὐφρονήσασα, τὴν εἰρήνην ἐποιήτατο⁴²⁹. Νῦν δ' αὐτὴν οἶμαι καὶ συναγωνιῆσθαι τοῖς ὑπὸ σοῦ πραττομένοις, ἄλλως τε κἂν ὀνηθῆ συνιδεῖν, ὅτι ταῦτα διοικήσει⁴³⁰ πρὸ τῆς ἐπὶ τὸν Βάρβαρον στρατείας.

Ὡς μὲν οὖν οὐκ ἀδύνατόν ἐστί σοι συστήσαι⁴³¹ τὰς πόλεις τούτας, ἐκ τῶν εἰρημένων ἡγοῦμαι σοὶ γενήσεσθαι φανερόν. Ἐτι τοίνυν ὡς καὶ βραδίως ταῦτα πράξεις, ἐκ πολλῶν παραδειγμάτων οἶμαι γινώσκί σε ποιήσιν. Ἦν γὰρ φανώσιν ἕτεροὶ τινες τῶν προγεγενημένων, μὴ καλλίσοι μὲν, μηδὲ ὀσιωτέροις, ὧν ἡμεῖς συμβουλεύκαμεν, ἐπιχειρήσαντες⁴³², μείζω δὲ καὶ σκολιώτερα⁴³³ τούτων ἐπιτελέσαντες, τί λοιπὸν ἐστὶ τοῖς ἀντιλέγουσιν, ὡς οὐ θῆκτον σὺ ταῦτα πράξεις, ἢ ἐκείνοι τὰ γαλεπώτερα;

Σκέψαι δὲ πρῶτον τὰ περὶ τὸν Ἀλκιδιάδην⁴³⁴. Ἐκείνος γὰρ ἐκπεσὼν⁴³⁵ παρ' ἡμῶν, καὶ τοὺς ἄλλους ὄρων, τοὺς πρὸ αὐτοῦ ταύτῃ τῇ συμφορᾷ κεγρημένους⁴³⁶, ἐπιτηγότας⁴³⁷ διὰ τὸ μέγεθος τὸ τῆς πόλεως οὐ τὴν αὐτὴν γνω-

⁴¹⁹ Δὲν εἶναι εὐχεστέρου. ⁴²⁰ Μόλις κρατήσαντες τῶν ἐχθρῶν. ⁴²¹ Κ. Σ. 652, ε. ⁴²² Φέρω πόλεμον, κινῶ πόλεμον· ἐννοεῖ τὸν Φωκικὸν πόλ. Ὀλ. 105, ε'. ⁴²³ Τὸν περιχέμενον. ⁴²⁴ Ὅτι δὲ κυριώταται τὰ ἐν Δελφοῖς γρημῆματα διὰ τὴν ἐκ τῶν μεταχειρισθῶσιν εἰς ἰδίαις δαπάναις. ⁴²⁵ Ὡς ἔλπιζον. ⁴²⁶ Ἀπλ. τόσον ἀγλίους ἀνθρώπους, ὡς εἰ αὐτοὺς ὁ θάνατος· εἶναι προτιμότερος τῆς ζωῆς. ⁴²⁷ Ὁ ἐπιτελεῖς βαρβάρους· ἀπολλύω ἀντὶ τοῦ εἰς με ἀπόλλωμαι, εἰ μὴ γραπτίον· ἀπολλύω. ⁴²⁸ Τοῦτο ἀποδείκνυσι ὅτι ὁ λόγος ἐγγράφη ὀλίγον πρὸ τοῦ τέλους τοῦ Φωκικοῦ πολέμου. ⁴²⁹ Ἐκ τούτου φαίνεται παρὸν ὅτι ὁ λόγος ἐγγράφη μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Φιλίππου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἢ τὴν ἐπὶ τὸν Ὀλ. 108, ε'. Τὰ δὲ ταῦτα ἔρια, τοῦτο καὶ τὸ ἐν 167 προσδιορίζουσιν ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν τῆς συγγραφῆς του. ⁴³⁰ Ὅτι θέλει καλῶς διαβίαι ταῦτα, διὰ τὴν ἐκ τῶν ταύτων ἐπιτετα κατ. ⁴³¹ Νὰ συνενώσῃ. ⁴³² Τὸ ἐπιχειρῶ πρὸς δουκίην. Γάλλω. τίτω εἰς τι. ⁴³³ Δυσκολώτερα. ⁴³⁴ Τὰς περιστάσεις τοῦ Ἀλκ. ἢ τὰ ἀφορῶντα πρὸς Ἀλκ. διὰ τὴν δην. ⁴³⁵ Ἐξορισθείς. ⁴³⁶ Ἰσοπεσόντας. ⁴³⁷ Πήξου.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ Κ.Τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

μην ἔσχην ἐκείνοις, ἀλλ' αἰεθεὶς πειρατέον εἶναι βίᾳ καταλαβεῖν⁴⁷⁷, προελεγε πολεμεῖν πρὸς αὐτήν. Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν τῶν τότε γενομένων, οὔτε λέγειν ἂν τις ἐπιχειρήσειεν, οὔτ' ἂν διελεῖν ἀκριβῶς δύναίτο, πρὸς τε τὸ παρὸν ἴσως ἂν ἐνοχλήσειεν⁴⁷⁸. Εἰς τσαυτὴν δὲ ταρχὴν κατέστησεν οὐ μόνον τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ὥσθ' ἡμᾶς μὲν παθεῖν ἅ πάντες ἴσασι⁴⁷⁹, τοὺς δ' ἄλλους τηλικούτους κακοῖς περιπεσεῖν, ὥστε μὴδέπω γυν' ἐξιτῆλους εἶναι⁴⁸⁰ τὰς συμφορὰς τὰς δι' ἐκείνους τὸν πόλεμον ἐν ταῖς πόλεσι γεγενημένας, Λακεδαιμονίους δὲ τοὺς τότε ἐδόντας εὐτυχεῖν, εἰς τὰς νῦν ἀτυχίας δι' Ἀλκιβιάδην καθεστάναι· πεισθέντες γὰρ ὑπ' αὐτοῦ τῆς κατὰ θάλατταν δυνάμεως ἐπίθυμησαι⁴⁸¹, καὶ τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν ἀπώλεσαν. Ὅσθ' εἴ τις σαίη τότε τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς γενέσθαι τῶν παρόντων κακῶν, ὅτε τὴν ἀρχὴν⁴⁸² τῆς θαλάττης ἐλάβανον, οὐκ ἂν ἐξελεγχθεῖθ' ψευδόμενος. Ἐκείνος μὲν οὖν τηλικούτων αἴτιος γενόμενος, κατήλθεν εἰς τὴν πόλιν, μεγάλῃ μὲν ἐδῶκε τυχῶν, οὐ μὴν ἐπαινοῦμενος ὑπ' ἀπάντων.

Κόνων δ' οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὑστερον ἀντίστροφα τούτων ἐπραξεν ἀτυχήσας γὰρ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῇ περὶ Ἑλλάσποντον⁴⁸³, οὐ δι' αὐτὸν⁴⁸⁴, ἀλλὰ διὰ τοὺς συνάρχοντας, οἵκαδ' ἐμὲν ἀρκεῖσθαι καταργύλην⁴⁸⁵, πλεῖστας δ' εἰς Κύπρον, χρόνον μὲν τινα περὶ τὴν τῶν ἰσίων ἐπιμέλειαν διέτριβεν⁴⁸⁶, αἰσθόμενος δὲ Ἀγχιλαῶν εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ πολλῆς δυνάμεως διαβηκόμενος, καὶ πορθήσας τὴν χώραν, οὕτω μέγα ἐφρόνησεν, ὥστε ἀφορμὴν⁴⁸⁷ οὐδεμίαν ἄλλην ἔχων πλὴν τὸ σῶμα καὶ τὴν διάνοιαν, ἔλπιε Λακεδαιμονίους καταπολεμήσειν, ἀρχοντας τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ταῦτα, πέμπων ὡς τοὺς βασιλέως στρατηγοὺς, ὑπισχνεῖτο ποιήσειν. Καὶ τί δεῖ πλείω λέγειν; Συστάντος γὰρ αὐτῷ ναυτικοῦ περὶ Κνίδου, νικήσας τῇ ναυμαχίᾳ, Λακεδαιμονίους μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς ἀρχῆς, τοὺς δ' ἄλλους Ἕλληνας ἠλευθέρωσεν. Οὐ μόνον δὲ τὰ τεῖχη τὰ τῆς πατρίδος ἀνέσθλωσεν⁴⁸⁸, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν εἰς τὴν αὐτὴν ἐδῶκεν προήγαγεν, ἐξ ἧς περ ἐξέπεσεν. Καὶ τοι τίς ἂν προσεδόκησεν ὑπ' ἀνδρὸς, οὕτω ταπεινῶς πράξαντος⁴⁸⁹, ἀναστραφῆσεσθαι τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα, καὶ τὰς μὲν ἀτιμωθήσεσθαι, τὰς δὲ ἐπιπολάσειν⁴⁹⁰ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων;

Διονύσιος τοίνυν (βούλομαι γὰρ ἐκ πολλῶν σε πεισθῆναι, φρόδιαν εἶναι τὴν πράξιν, ἐφ' ἣν σε τυγχάνω παρακαλῶν), πολλοστώδης⁴⁹¹ ὢν Συρακουσίων

⁴⁷⁷ Νὰ ἐπιγράψῃ ἀπὸ τὴν ἐξορίαν. ⁴⁷⁸ Λέγων καὶ ἐπιχειρῶν. ⁴⁷⁹ Δι' ἵκεται: τὴν Ἑλλάσποντον τῶν Ἀθην. ὑπὸ Λυσάνδρου καὶ τὴν διοίκησιν τῶν ἄλλ'. ⁴⁸⁰ Δι' ἐξηλεείρησαν.

⁴⁸¹ Ὁ Ἀλκιβιάδης ἔπεισε τοὺς Λακεδ. νὰ γείνωσιν ἰσχυροὶ κατὰ θάλατταν, διὰ τὰ ταπεινώσει τὴν Ἀθήνας. Πορθήσας δὲ τοῦτο παρεμέλεισεν τὴν κατὰ γῆν δυνάμιν των, καὶ ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν.

⁴⁸² Ἀρχὴν εἰς τὴν δὴν σημασίαν τῆς λέξεως, διότι ὁ Ἰσοκράτης γράσει εἰς τὰ τοιαῦτα: Ὅτι ἔρχονται τὰ κακὰ των, ὅταν ἐκρέτησαν τῆς θαλάσσης. ⁴⁸³ Τὴν ἐν Αἰγῶς ποταμῶν, ὅταν ὁ Λύσανδρος κατέστρεψεν τὴν δυνάμιν τῶν Ἀθηνῶν. ⁴⁸⁴ Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, ἴδιον σφάλματος. ⁴⁸⁵ Ἰσχυροῦς. ⁴⁸⁶ Ἰδιώτῃ. ⁴⁸⁷ Βοήθειαν, ἐφρόδιαν. ⁴⁸⁸ Μετὰ τὴν νίκην εἰς τὴν Κνίδου τῆς Καρίας, πλεῖστας εἰς Ἀθήνας ἀνφοδομήσας τὰ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς τὸ ἔσση μακρὰ τεῖχη, τὰ ὅπ. ὁ Λύσανδρος εἶχε κρημνίσας. ⁴⁸⁹ Ταπεινωθέντος διὰ τῆς ἡττης.

⁴⁹⁰ Ἐπανελεῖν (εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ὡς τὰ καταθόντα πράγματα). ⁴⁹¹ Δηλ. οὔτε ὁ πρῶτος οὔτε ὁ δεύτερος, ἀλλ' εἰς τῶν πολλῶν.

καὶ τῷ γενεῖ, καὶ τῇ δόξῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις¹⁹², ἐπιθυμήσας μοναρχίας ἀλόγως καὶ μανικῶς, καὶ τολμήσας ἅπαντα πράττειν τὰ φέροντα πρὸς τὴν δύναμιν ταύτην, κατέσχε μὲν Συρακούσας, ἀπάσας δὲ τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις ὅσαι περ ἴσαν Ἑλληνίδες, κατεστρέψατο, τηλικαύτην δὲ δύναμιν περιβάλετο¹⁹³ καὶ περὶ τὴν καὶ ναυτικὴν, ὅσῃν οὐδεὶς ἀνὴρ τῶν πρὸ ἐκείνου γεγεννημένων.

Ἐπι τοῖσιν Κύρος¹⁹⁴ (τῆς μνησθῆμεν καὶ τῶν βαρβάρων), ἐκτεθείς μὲν ὑπὸ τῆς μητρὸς εἰς τὴν δόξην, ἀναίρεθείς δὲ ὑπὸ Πεσίδος γυναικὸς, εἰς τῶσαυτην ἤθε μεταβολὴν¹⁹⁵, ὡς ἅπασας τῆς Ἀσίας γενέσθαι δεσπότης.

Ὅπου δὲ Ἀλκιβιάδης μὲν συγῆς ὦν, Κόνων δὲ δεδουτυγχῶς, Διονύσιος δὲ οὐκ ἔδοξος ὦν, Κύρος δ' οὕτως οἰκτρῶς αὐτῷ τῆς ἐξ ἀρχῆς γενέσεως ὑπαρχούσης, εἰς τοσοῦτο προήλθον καὶ τοσαῦτα διεπράξαντο, πῶς οὐ εἰ γε χρὴ προσδοκᾶν τὸν ἐκ τούτων¹⁹⁶ μὲν γεγονότα, Μακεδονίας δὲ βεσιλεύοντα, τοσοῦτων δὲ κύριον ὄντα, ῥαδίως τὰ προειρημένα συστήσειν;

Σκέψαι δὲ ὡς ἀξίον ἔστι τοῖς τοιοῦτοις τῶν ἔργων μάλιστα ἐπιχειρεῖν, ἐν οἷς κατορθώσας μὲν, ἐράμιλλον τὴν σαυτοῦ δόξαν καταστήσεις τοῖς πρωτεύουσι¹⁹⁷, διαμαρτῶν δὲ τῆς προσδοκίας, ἀλλ' οὐν τὴν γε εὐνοίαν κτήσῃ τὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἣν πολὺ κἀλλίον ἔστι λαβεῖν, ἢ πολλὰς πόλεις τῶν Ἑλληνίδων κατὰ κράτος εἰεῖν. Τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων¹⁹⁸ εὐθρόνον ἔχει¹⁹⁹, καὶ δυσμένειαν, καὶ πολλὰς βλασφημίας· οἷς δ' ἡμεῖς συμβουλεύκαμεν, οὐδὲν πρότερον τούτων. Ἄλλ' εἴ τις θεῶν αἵρεσιν σοὶ δοῖη²⁰⁰, μετὰ ποίας ἂν ἐπιμελείας καὶ διατροπῆς εὖξαι τὸν βίον διάγειν²⁰¹, οὐδεμίαν εἰσοῖ ἂν, εἴπερ ἐμοὶ συμβούλῳ χρῶ²⁰², μᾶλλον ἢ ταύτην. Οὐ γὰρ μόνον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἔση ζῆλωτος, ἀλλὰ καὶ σὺ σαυτὸν μακαριεῖς. Τίς γὰρ ἂν ὑπερβολὴ γένοιτο τῆς τοιαύτης εὐδαιμονίας²⁰³, ὅταν πρέσβεις μὲν ἔκωσιν ἐκ τῶν μεγίστων πόλεων, οἱ μάλιστα εὐδοκιμοῦντες²⁰⁴, εἰς τὴν σὴν δυναστείαν²⁰⁵, μετὰ δὲ τούτων βουλεύῃ περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, περὶ ἧς οὐδεὶς ἄλλος ἐκνήσεται τοιαύτην πρόνοιαν πεποιμένος, αἰσθάνῃ δὲ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ὀρθῆν οὔσαν²⁰⁶, ἐφ' οἷς σὺ τυγχάνεις ἡγούμενος; μηδεὶς ὀλιγώρως ἔχῃ²⁰⁷ τῶν παρὰ σοὶ βραβευομένων²⁰⁸, ἀλλ' οἱ μὲν πυθάνωνται περὶ αὐτῶν, ἐν οἷς εἰσιν²⁰⁹, οἱ δ' εὐχωνταὶ σε μὴ διαμαρτεῖν ὦν ἐπιθέσας· οἱ δὲ δεδώσι, μὴ πρότερον τι πάθῃς²¹⁰, πρὶν τέλος ἐπιθεῖναι τοῖς πραττομένοις; ἐφ' οἷς γιγνομένοις, πῶς οὐκ ἂν εὐκότως μέγα φρονεῖς; πῶς δὲ οὐχὶ περιχαρῆς ὦν τὸν βίον διατελοῖς, τηλικούτων σαυτὸν εἰδώς πραγμάτων ἐπιστάτην γεγεννημένον; τίς δὲ οὐκ ἂν, τῶν καὶ μετρίως λό-

192) Καὶ καθ' ὅλα ἐὰ ἄλλα. 193) Ἔβαλε περὶ ἐαυτὸν, ἐνεδίδη, προσεκλήσατο. 194) Ὁ ἀργαῖος. 195) Τῆς τύχης του. 196) Γενέων. 197) Τοῖς διακριθείσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. 198) Τὸ εἰεῖν πόλεις. 199) Συνεπιφέρουσι εὐθρόνον. 200) Σοὶ εἶδοι τὴν ἀρετὴν καὶ ἐκλίσει. 201) Εἰς εἰνὰ ἐπιθυμήσας ν' ἀσχοληθῆς εἰς τὴν ζωὴν σου. 202) Ἄν μὲ ἐλάττωσας σύμβουλον, ἔκωσας τὴν συμβουλὴν μου. 203) Ὡς ἀνωτέρω. Τίς εὐδαιμονία θέλει εἶσθαι ἀνωτέρα τῆς ἐδικῆς σου; 204) Ἐκ τῶν δοκιμωτέρων πολιτῶν αὐτῶν. 205) Τούτο εἶναι ὡς τίτλος, εἰς σὲ τὸν δεσπότην, ἀλλὰ μᾶλλον τοπικῶς εἰς τὸ μέρος ὅπου δυναστεύεις. 206) Ἐγρηγοροῦσαν, προσέχουσαν. 207) Συνεπακούεται ἀνωθεν τὸ ὄταν. 208) Τῶν παρὰ σοὶ βραβευομένων πραγμάτων. 209) Εἰς ὅποιαν κατῆστασιν εἶναι. 210) Κατ' αὐτὴν ἀνεῖ: μὴ ἀποθάνῃς.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

γίγνεσθαι²¹¹ δυναμένων, ταῦτα ἂν σοὶ μάλιστα παραινέσεις προκίρῃσθαι τῶν πράξεων, τὰς ἀμεινότερά σοι φέρειν ἕμια δυναμένας, ὡς περ καρποῦς ἔβονάς τε ὑπερβαλλούσας, καὶ τμηὰς ἀνεξαιλείπτους;

Ἀπέγρη δ' ἂν μοι τὰ προειρημένα περὶ τούτων, εἰ μὴ παραλελοιπώς ἦν²¹² τινα λόγον, οὐκ ἀμνημονήσας, ἀλλ' ὀκνήσας²¹³ εἰπεῖν, ἐν ἧδῃ μοι ἔοικω²¹⁴ ἐγλώσσειν. Οἶμαι γάρ σοι τε συμφέρεειν ἀκούσαι περὶ αὐτῶν ἕμει το προσήκειν μετὰ παρόνσιας, ὡς περ εἶθισμαι, ποιῆσθαι τοὺς λόγους.

Αἰσθάνομαι γάρ σε διαβαλλόμενον ὑπὸ τῶν σοὶ μὲν φθονούντων, τὰς δὲ πόλεις τὰς αὐτῶν εἰθισμένων εἰς παραχὰς καθιστάνας, καὶ τῆς εἰρήνης οὐσίας τοῖς ἄλλοις κοινῆς, τὸν πόλεμον αὐτῶν ἴδιον εἶναι νομιζόντων²¹⁵, οὐ πάντων τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες, περὶ τῆς σῆς δυνάμειος λέγουσιν, ὅς οὐχ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐπὶ ταύτῃ²¹⁶ αὐθιγεται, καὶ²¹⁷ συγγὼν ἧδῃ χρόνον ἅπασιν ἡμῖν ἐπιβουλεύεις, καὶ λόγῳ μὲν μέλλεις Μισσηνίοις βοηθεῖν, ἴαν τὰ περὶ Φωκίας διοικήσας²¹⁸, ἔργῳ δ' ὑπὸ σαυτῷ ποιῆσθαι Πελοπόννησον διανοῆ²¹⁹ ὑπάρχουσι²²⁰ δέ σοι Θετταλοὶ μὲν καὶ Θηβαῖοι, καὶ πάντες οἱ τῆς Ἀμφικτυονίας²²⁰ μετέχοντες, ἔτοιμοι συνακολουθεῖν Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μισσηνοὶ καὶ Μεγαλοπολίται, καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ, συμπολεμεῖν, καὶ ποιεῖν ἀναστάτους Λακεδαιμονίους ἦν δὲ ταῦτα πράξης, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων βλάβειος κρατήσεις. Ταῦτα φλυαροῦντες, καὶ φάσκοντες ἀκριδῶς εἰδέναι, καὶ ταχέως ἅπαντα²²¹ τῷ λόγῳ καταστρεφόμενοι, πολλοὺς πείθουσι, καὶ μάλιστα τοὺς τῶν αὐτῶν κακῶν ἐπιθυμοῦντας, ὡς περ οἱ λογοποιούντες ἔπειτα δὲ²²² καὶ τοὺς οὐδενὶ λόγῳ²²³ χρωμένους ὑπὲρ τῶν κοινῶν, ἀλλὰ παντάπασιν ἀγοήτως διακειμένους καὶ πολλὴν χάριν ἔχοντας τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν φοβεῖσθαι καὶ δεδιέναι προσποιούμενοι²²⁴. ἔτι δὲ τοὺς οὐκ ἀποδοκιμάζοντας τὸ ἔοικέν²²⁵ σε ἐπιβουλεύειν τοῖς Ἑλλήσιν, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν²²⁶ ταύτην ἀξίαν ἐπιθυμίας εἶναι νομιζοντας· οἱ τοσοῦτον ἀφροσύνη τοῦ νῦν ἔχειν, ὥστ' οὐκ ἴσασιν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἂν τις λογισμοῖς χρωόμενος, τοὺς μὲν βλάψει, τοὺς δ' ὠφελήσειεν. Οἷον καὶ νῦν, εἰ μὲν τις φαίη τὸν τῆς Ἀσίας βασιλέα τοῖς Ἑλλήσιν ἐπιβουλεύειν, καὶ παρασκευάζεσθαι στρατεύειν ἐφ' ἡμᾶς, οὐδὲν ἂν λέγοι περὶ αὐτοῦ φαῦλον²²⁷, ἀλλ' ἀνδρωδέστερον αὐτὸν καὶ πλείονος ἀξίον²²⁸ ἔοικέν ἂν εἶναι ποιήσειεν εἰ δὲ τῶν ἀπ' Ἑρακλείους τιμωρικῶτων, ἐς ἀπάσης κατέστη τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτης, ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν ταύτην, εἰς τὴν μεγίστην αἰσχύρην ἂν αὐτὸν καταστήσειε. Τίς γὰρ

²¹¹) Συλλογίζεσθαι. ²¹²) Εἶμα παραλείπει. ²¹³) Διστασας. ²¹⁴) Φαίνομαι εἰς ἡμέ, καὶ φαίνεται ὅτι. ²¹⁵) Ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη εἶναι τῶν Ἑλλων κοινὸν ὄφελημα, αὐτῶν ἰδιαιτέρον εἶναι δὲ πόλεμος. ²¹⁶) Ἐπὶ τὴν Ἑλλ. κατὰ τῆς Ἑλλ. ²¹⁷) Καὶ ὡς. ²¹⁸) Βάλλει εἰς τὰς. ²¹⁹) Συνοπαύεται πάντοτε τὸ ὄρ. ²²⁰) Ὁ Ἀμφικτυονικὸς δεσμός, συνέθρον ἀρχιεπισκοπῶν συγκείμενον ἐκ τῶν Ἑλλ. λαῶν ἑσσι ἴσχυρον κατὰ τὴν παναρχίαν ἐποχὴν. Ὁ Φιλίππος ἀντικατέστη εἰς αὐτὸ ἀντὶ τῶν Φωκίων ἀσθησάντων εἰς τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν. ²²¹) Ἄπαντα τὰ Ἑλλ. πράγματα. ²²²) Πείθουσι. ²²³) Λογισμῶν. ²²⁴) Γνωρίζον γὰρ εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι προσποιούνται ὅτι φοβοῦνται ὑπὲρ αὐτῶν, διότι αὐτοὶ ἔξ ἀνοσιγίας, ἐν ἡλικίῳ ἂν κρήνῃ νὰ φοβῶνται ἢ ὄχι. ²²⁵) Τοὺς εὐχαριστοῦμένους ὅταν φαίνοται ὅτι ἐπιβουλεύουσι τοὺς Ἑλλ. ²²⁶) Τὴν κατηγορίαν. ²²⁷) Ἀφροσύνη. ²²⁸) Ποιήσειεν ἂν αὐτὸν ἔοικέν εἶναι ἀνδρωδέστερον. Πλείονος ἀξίον ἀπ' ὅτι τῷ ὄντι εἶναι.

οὐκ ἂν ἀγανακτήσεις καὶ μισήσεις, εἰ φαίνετο²²⁹ τοῦτοις ἐπιβουλεύων, ὑπὲρ ὧν ὁ πρόγονος αὐτοῦ προεβλετο κινδυνεύειν, καὶ τὴν μὲν εὐνοίαν, ἣν ἐκεῖνος κατέλιπε τοῖς ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένοις²³⁰, μὴ πειρωτο διαφυλάττειν, ἀμελήσας δὲ τούτων ἐκονειδίεσθαι ἐπιθυμοῖς καὶ πονηρῶν πραγμάτων²³¹;

Ὡν ἐνθυμούμενόν σε χρὴ μὴ περιορᾶν τοιαύτην φήμην σαυτῷ περιφρομένην²³², ἣν οἱ μὲν ἄχρηστοι περιθεῖναι σοι ζητοῦσι, τῶν δὲ φίλων οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ἀντιπεῖν²³³ ὑπὲρ σοῦ τολμήσει. Καὶ τοι περὶ τῶν σοὶ συμφερόντων ἐν ταῖς τούτων ἀμφοτέρων γνώμας, μάλιστα ἂν κατῆδεις τὴν ἀλήθειαν.

Ἴσως δὲ ὑπολαμβάνεις μικροψυχίαν εἶναι τὸ τῶν βλασφημούντων καὶ φλυαρούντων καὶ τῶν πειθόμενῶν τοῦτοις φροντίζειν²³⁴, ἄλλως τε καὶ ὅταν μὴδὲν σαυτῷ συνειδῆς ἐξαμαρτάνων. Χρὴ δὲ μὴ καταφρονεῖν τοῦ πλήθους μὴδὲ παρὰ μικρὸν²³⁵ ἡγεῖσθαι τὸ παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμεῖν, ἀλλὰ τότε νομίζεσθαι καλὴν ἔχειν καὶ μεγάλην τὴν δόξαν καὶ πρέπουσαν καὶ σοὶ καὶ τοῖς προγόνοις, καὶ τοῖς ὑφ' ὑμῶν πεπραγμένοις, ὅταν οὕτω διαθῆς τοὺς Ἕλληνας ὡς περὶ ὄρας Λακεδαιμονίους τε πρὸς τοὺς ἑαυτῶν βασιλέας ἔχοντας²³⁶, τοὺς τε ἑταίρους τοὺς σοὺς πρὸς σὲ διακειμένους. Ἔστι δ' οὐ χαλεπὸν τυχεῖν τούτων ἢ ἐβελήσας κοινός²³⁷ ἅπασι γενέσθαι, καὶ παύτη ταῖς μὲν τῶν πόλεων οἰκείως ἔχων, πρὸς δὲ τὰς ἀλλοτριὰς²³⁸ διακειμένος· ἔτι δ' ἦν τοιαῦτα προαιρῆ πράττειν, ἐξ ὧν τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἔσθι πιστός²³⁹, τοῖς δὲ βαρβάραις φοβερός.

Καὶ μὴ θαυμάσης (ἄπερ ἐπέστειλα καὶ πρὸς τὸν Διονύσιον²⁴⁰ τὸν τυραννίδα κτησάμενον), εἰ μήτε στρατηγός ὢν, μήτε ῥήτωρ, μήτ' ἄλλως ἐυνάστης, θρασύτερόν σοι διαλεγμαι τῶν ἄλλων. Ἐγὼ γὰρ πρὸς μὲν τὸ πολιτεύεσθαι²⁴¹, πάντων ἀφύεστατος ἐγενόμην τῶν πολιτῶν· οὔτε γὰρ φωνὴν ἔσθγον ἰκανήν, οὔτε τόλμαν δυναμένην ὄγλῳ χρῆσασθαι²⁴², καὶ μολύνασθαι²⁴³ καὶ λοιδορεῖσθαι²⁴⁴ τοῖς ἐπὶ τοῦ βήματος καλινδουμένοις· τοῦ δὲ φρονεῖν εἶ, καὶ πεπαιδευθῆναι καλῶς (εἰ καὶ τις ἀγροικότερον²⁴⁵ εἶναι φήσει τὸ ῥήθην), ἀμφοισθῆναι²⁴⁶, καὶ θεῖναι ἂν ἑμαυτὸν οὐκ ἐν τοῖς ἀπολειμμένοις²⁴⁷, ἀλλ' ἐν τοῖς προέχουσι τῶν ἄλλων. Διόπερ ἐπιγυμνῶ συμβουλεύειν τούτον τὸν τρόπον²⁴⁸, ὃν ἐγὼ πέφυκα καὶ δύναμαι, καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι, καὶ τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἐνδοξοτάτοις.

Περὶ μὲν τῶν ἐμῶν²⁴⁹, καὶ περὶ ὧν ἡγοῦμαι σοι πρακτέον εἶναι πρὸς τοὺς

²²⁹) Μισήσεις· εἰ φαίνετο, ἀντὶ μίσου. τοῦτο, τὸ φαίνεσθαι οὐδὲν. ²³⁰) Πρὸς τοὺς ἀπογόνους τῶν εὐνοῶν δὲ ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων. ²³¹) Σκίψαι πόσον ἐπιτηδείως τῷ λίγῳ τὰς ἀσχετοτέρας ἀληθείας. ²³²) Νὰ φροντίζῃς τριγύρω σε, νὰ ἀρχίζῃς νὰ γεννᾷς περὶ σὲ, καὶ περὶ τῶν ἐξ ἑσέ. ²³³) Τὸ φροντίζειν τῶν βλασφημούντων. ²³⁴) Ὡς παρ' ἡμῶν, πολλὰ μικρὸν. ²³⁵) Διὸ εἶπε σέθενται ὅλοι αὐτοῦ. ²³⁶) Ἐπίσης φίλος εἰς ὅλους. ²³⁷) Δυσμενέως. ²³⁸) Θέλεις ἐμπαύδαζε ἐμφοισθῆναι. ²³⁹) Σὲ ἐπαπολαμβάνω ἐκίνα τὰ ἑσπία ἔγραψα καὶ εἰς τὴν ἑπιστολὴν μου πρὸς τὸν Δ. τὸν τύραννον τῶν Στρακουσῶν. ²⁴⁰) Νὰ λάβῃς μέρος εἰς τὴν διαθήσασιν τῶν πραγμάτων. ²⁴¹) Νὰ μεταχειρισθῇς τὸν ὄγλον, νὰ ἐμολύσῃς πρὸς οὐδὲν. ²⁴²) Συνδικτιδίεις, προεγγίζεις, μεταφ. ²⁴³) Νὰ ἐβρίζωμαι μετὰ τοὺς ἐγκαταλείμηνους εἰς τὸ βῆμα (τὸν βυθὸν) ῥήτορες. ²⁴⁴) Ὀλίγον ἀγροῖκον, ἀλαζονικόν, ἄνθρωπον εὐγενῆ. Κ. Σ. 342, σ. μ. β'. ²⁴⁵) Ἀμφοισθῆναι περὶ τοῦ φρονεῖν εἶ, δηλ. ἀξίω ἔτι τὸ ἔχειν ἀγενῆ. Κ. Σ. 342, σ. μ. β'. ²⁴⁶) Κατὰ τούτον. ²⁴⁷) Τῶν περὶ ἐμῶν. Διόντιος.

Ἕλληνας, σχεδὸν ἀκίκοις²³⁰. περὶ δὲ τῆς στρατείας τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν ταῖς μὲν πόλεσιν, ἃς ἔσθην σε γρήγορα διαλλάττειν, τότε μοι δοκῶ συμβουλεύσειν, ὡς γρήγορα πολεμῆν πρὸς τοὺς βαρβάρους, ὅταν ἴδωμεν αὐτὰς ὁμοῦσας. Πρὸς σὲ δὲ νῦν ποιήσομαι τοὺς λόγους, οὐ τὴν αὐτὴν ἔχων διάνοιαν νῦν καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἰλακίαν, ὅτε ἔγραψον τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ταύτην²³¹. Τότε μὲν γὰρ παρεκκελευόμην τοῖς ἀκουσομένοις καταγελῆν μοι καὶ καταφρονεῖν, ἢ μὴ καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς δόξης τῆς ἑμαυτοῦ, καὶ τοῦ χρόνου τοῦ περὶ τοὺς λόγους διατριφέντος, ἀξίως φαίνωμαι διαζών νῦν οὐ φοβούμαι, μὴ πάντων τῶν προειρημένων²³² πολὺ καταδειξταίον τύχῳ συνδιαλεχθείς²³³. Καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ λόγος ὁ Πανηγυρικός, ὁ τοῖς ἄλλοις, τοῖς περὶ τὴν φιλοσοφίαν²³⁴ διατριβόντας εὐπορωτέρευσι ποιήσας²³⁵, ἐμοὶ πολλὴν ἀπορίαν παρέσχεν. Οὐτε γὰρ ταῦτά βούλομαι λέγειν τοῖς ἐν ἐκείνῳ γεγραμμένοις, οὐτε δύναμαι κινῆσαι ζητεῖν. Οὐ μὴν ἀποστατέον γ' ἐστίν, ἀλλὰ λεκτέον περὶ ὧν ὑπέθετον²³⁶, ὅτι ἂν ὅ ὑπεστί μοι²³⁷ καὶ συμφέρει πρὸς τὸ πείσαι σε ταῦτα πράττειν. Καὶ γὰρ ἢ ἐλλίσσω τι, καὶ μὴ δυναθῶ τὸν αὐτὸν τρόπον γράψαι τοῖς πρότερον ἐκδομένοις, ἀλλ' ὅν ὑπογράψω γ' οἶμαι χαριέντως²³⁸ τοῖς ἐξεργάζεσθαι καὶ διακονεῖν δυναμένοις.

Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν τοῦ λόγου²³⁹ τοῦ σύμπαντος οἶμαι κεποιήσθαι ταύτην, ἢν περ προσίχει τοῖς ἐπὶ τὴν Ἀσίαν πείθοντας στρατεύειν. Δεῖ γὰρ μηδὲν πρότερον πράττειν, πρὶν ἂν λάβῃ²⁴⁰ τις τοὺς Ἕλληνας εὐεῖν θάλασσαν, ἢ συναγωνιζομένους, ἢ πολλὴν εὐνοίαν ἔχοντας τοῖς πραττομένοις²⁴¹. Ὁν Ἀγησίλαος, ὁ ἔδξας εἶναι Λακεδαιμονίων φρονιμώτατος, ὠλιγόρησεν, οὐ διὰ κακίαν²⁴², ἀλλὰ διὰ φιλοτιμίαν. Ἔσχε γὰρ διττὰς ἐπιθυμίας, καλὰς μὲν ἀμφοτέρως, οὐ συμφωνούσας δὲ ἀλλήλαις, οὐδ' ἅμα πράττεσθαι δυναμένας. Προηραῖτο γὰρ βασιλεῖ²⁴³ τε πολεμῆν, καὶ τοῖς ἑταίροις εἰς τὰς πόλεις τὰς αὐτῶν κατὰγειν²⁴⁴, καὶ κυρίους ποιῆσαι τῶν πραγμάτων. Συνέβαινον οὖν, ἐκ μὲν τῆς πραγματείας τῆς ὑπὲρ τῶν ἑταίρων, ἐν κακοῖς καὶ κινδύνοις εἶναι τοὺς Ἕλληνας²⁴⁵, διὰ δὲ τὴν παραγῆν τὴν ἐν ἠλλάδι γενομένην, μὴ σχολὴν ἄγειν, μηδὲ δύνασθαι πολεμῆν τοῖς βαρβάροις. Ἄστ' ἐκ τῶν ἀγνοηθέντων κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, ῥᾶδιον καταμαθεῖν, ὅτι δεῖ τὸν ἐσθῶς βουλευόμενον μὴ πρότερον ἐκφέρειν τὸν πρὸς βασιλεῖα πόλεμον, πρὶν ἂν διαλλάξῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ παύσῃ τῆς μανίας τῆς νῦν αὐτοῖς ἐνεγέσθαι²⁴⁶, ἅπερ καὶ σοὶ συμβεβουλευκότες τυγχάνομεν.

τὸν ἀνωτέρω §. ²³⁰) Σχεδὸν ὅσα εἶχα νὰ εἶπω. ²³¹) Εἰς τὸν Πανηγυρικὸν λόγον τοῦ.
²³²) Δηλ. τῶν πραγμάτων κτλ. ²³³) Ὁ Κορ. ἔγραφε: « Τύχῳ διαλεχθείς ». Ἴσως νὰ ἔγραψεν: « Τύχῳ σοὶ διαλεχθείς ». ²³⁴) Φιλοσοφίαν ἔλεγον ὅλην τὴν παιδείαν, καὶ ἐπὶ ἰδίῳ τὴν βητορείαν. ²³⁵) Διότι τοῖς ἔδοσαν ὕλην μελέτης καὶ παραδείγματα πρὸς μίμησιν. ²³⁶) Τὴν ὑπόθεσιν ἐποιήσαμην. ²³⁷) Περιεστί μοι, μοὶ ἐπερίσσευσεν ἀπὸ τοῦ Πανηγυρικοῦ. ²³⁸) Νὰ γράψω ἐκ τοῦ προχείρου εἰς ἄρπυρον ὥστε νὰ εὐχαριστήσω. ²³⁹) Τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος λόγου ἔκαμα τοιαύτην, ὅποιον. ²⁴⁰) Εὐρῆ. ²⁴¹) Δηλ. ἂν καὶ οἱ ἴδιοι εἴεν ματέωροι τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ νὰ ἦναι εὐνοεῖς πρὸς αὐτόν. ²⁴²) Ἀγνοίαν, ἀνεπίεικτον. ²⁴³) Τῶν Περσῶν. ²⁴⁴) Τοὺς ἐξορίστους φίλους τοῦ νὰ φέρῃ ὑπὸς εἰς τὰς πόλεις. ²⁴⁵) φέρων τοὺς ἐξορίστους, τοὺς ἔθετον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων εἰς ἄλλας τὰς πόλεις, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦτο ἐπίπτον εἰς ταραχάς. ²⁴⁶) Τῆς μανίας τῶν ἐχθρῶν.

Περὶ μὲν οὖν τούτων, οὐδεὶς ἂν ἀντειπεῖν τῶν εὖ φρονούντων τολμη-
σειεν ὄμαι ἐξ τῶν μὲν ἄλλων εἴ τιαι εἴξεια²⁹⁶ περὶ τῆς στρατείας τῆς εἰς
τὴν Ἀσίαν συμβουλεύειν, ἐπὶ ταύτην ἂν ἐπιπείσειν τὴν παράκλησιν²⁹⁷ λέ-
γοντας, ὡς ὅσοι περ ἐπεχείρησαν πρὸς τὸν βασιλέα πολεμεῖν, ἅπανι σὺ-
νέπεσαν ἐξ ἀδόξων μὲν γενέσθαι λαμπροῖς²⁹⁸, ἐκ πενύτων δὲ πλουσίοις, ἐκ
ταπεινῶν δὲ πολλὰς γῶνας καὶ πόλεων δεσπόταις. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκ τῶν
τοιούτων²⁹⁹ μέλλω σε παρακαλεῖν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἠτυγχάνει εὐξάντων λέγω
δὲ ἐκ τῶν μετὰ Κύρου καὶ Κλεάρχου στρατευσαμένων³⁰⁰. Ἐκείνους γὰρ ὁμο-
λογοῦσι νικᾶσαι μὲν μαχομένους ἅπαντα τὴν βασιλέως δύναμιν τοσοῦτον,
ὅσον περ ἂν εἰ ταῖς γυναῖξιν αὐτῶν³⁰¹ συνέβαλον ἤδη δὲ ἐγκρατεῖς δοκοῦν-
τας εἶναι τῶν πραγμάτων, διὰ τὴν Κύρου προπέτειαν ἀτυχῆσαι περιχαρῆ
γὰρ αὐτὸν ὄντα, καὶ διώκοντα πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐν μέσοις γενόμενον
τοῖς πολεμοῖς, ἀποθανεῖν³⁰². Ἀλλ' ὅμως τριπλασῆς συμφορᾶς³⁰³ συμπε-
σοῦσθε αὐτῷ, οὕτω σφόδρα κατετρόνησεν ὁ βασιλεὺς τῆς περὶ αὐτὸν δυνά-
μειος, ὥστε προσκαλεσάμενος Κλεάρχον καὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας εἰς
λόγον ἔλθειν³⁰⁴, καὶ τούτοις μὲν ὑποσχόμενος μεγάλας δωρεὰς εἶπαι, τοῖς
δὲ ἄλλοις στρατιώταις ἐντελεῖ τὸν μισθὸν ἀποδοῦς ἀποπέμφειν τοιαύταις
ἐλπίσιν ὑπαγόμενος³⁰⁵, καὶ πίστεις ἑοῖς τῶν ἐκεῖ νομιζομένων τὰς μεγί-
στας, συλλαβὼν αὐτοὺς ἀπέκτεινε, καὶ μᾶλλον εἴλετο περὶ τοῖς θεοῖς ἐξ-
εμαρτεῖν, ἢ τοῖς στρατιώταις οὕτως ἐοῆμοις ὅσοι συμβαλεῖν³⁰⁶.

Καίτοι τίς ἂν γένοιτο παράκλησις³⁰⁷ ταύτης καλλίων καὶ πιστοτέρα³⁰⁸;
φαίνονται γὰρ κἀκεῖνοι κρατήσαντες ἂν τῶν βασιλέως πραγμάτων, εἰ μὴ
διὰ Κύρον³⁰⁹. Σοὶ δὲ τὴν (τε) ἀτυχίαν τὴν τότε γενομένην οὐ χαλεπὸν συ-
λάξασθαι³¹⁰, τοῦ τε στραταπέδου, τοῦ κρατήσαντος τὴν ἐκείνου δύναμιν, ἑφ-
θιδιον πολὺ κρεῖττον παρασκευάσασθαι. Καίτοι, τούτων ἀμφοτέρων ὑπαρχάν-
των, πῶς οὐ γὰρ θαρσύνειν ποιούμενον τὴν στρατείαν ταύτην;

Καὶ μηδεὶς ὑπολάβη με βούλεσθαι λαθεῖν, ὅτι τούτων ἕνα πέρακα τὸν
αὐτὸν τρόπον, ὄνπερ πρότερον³¹¹. Εἰ γὰρ ἐπὶ τὰς αὐτὰς διανοίας εἰλόμην
ἔλθειν, ποιεῖν γλιγόμενος³¹² τὰ δεδηλωμένα, καλῶς εἶχεν εἶπειν³¹³, καὶ γὰρ
εἰ μὲν ἐπίδειξιν ἐποιώμην, ἐπειρώμην ἂν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα διαφυλάτ-
τειν³¹⁴. Σοὶ δὲ συμβουλεύων, μωρὸς ἂν εἶην εἰ περὶ τὴν λέξιν πλείω χρόνον
διέτριβον ἢ περὶ τὰς πράξεις· ἐπεὶ ὁ εἰ τοῖς ἄλλοις ὄρων τοῖς ἑμοῖς χρω-

²⁹⁶) Τῶν ἄλλων ἐκείνους οἷς εἴξειεν. ὅπερ ἐστράφη εἰς εἴ τιαι δ. ²⁹⁷) Τὴν προτροπὴν
ἐν λόγῳ δ. ἢ νὰ σὲ παρανέσωσι. ²⁹⁸) Κ. Σ. 819, 6'. ²⁹⁹) Διὰ τῶν τοιούτων.

³⁰⁰) Τοῦ νεωτέρου Κύρου. Κλεάρχος ἦτον ὁ Ἀρκιδιακὸς στρατηγὸς τῶν ἐπικουρῶν
Ἑλλήνων, μετὰ τοῦ ἑποίου τὴν δολοφονίαν ἤρθε στρατηγὸς αὐτῶν ὁ Ξενοφῶν.

³⁰¹) Τῶν Περσῶν. ³⁰²) Ἐρθεῖς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀπερισκέπτου Ἰθανατώδη.

³⁰³) Συνδρομῆς περιστάσεων. ³⁰⁴) Νὰ συμβαλεθῆ μετ' αὐτῶν. ³⁰⁵) Μετ' ἀπάτης πί-
στιν. ³⁰⁶) Τὴν διήγησιν ὅλην ταύτην περιέχει ἡ Κύρου ἀνάστασις τοῦ Ξενοφῶντος.

³⁰⁷) Ὁ εἰ ἄνω, προτροπὴ εἰς τὸν πόλεμον. ³⁰⁸) Περισσότεραν παρέχουσα πίστιν.

³⁰⁹) Ἐξ αἰτίας τοῦ Κ. ³¹⁰) Μὲν, ν' ἀποφύγῃς, νὰ φυλαχθῆς ἀπὸ. ³¹¹) Φεβδαῖται πάντοτε
μὴ τὸν κατηγορήσωσιν ὅτι ἐπαναλαμβάνει ὅσα εἶπεν εἰς τὸν Παναθηναϊκόν. ³¹²) Ὡς
ποιεῖν σὲ γλ., δηλ. ἂν ἐπανέλαθα τὰς αὐτὰς διανοίας, θέλων νὰ κάμῃς ὅσα ἐδήλωσα.

³¹³) Καλῶς ἔκαμα ἐπεὶ εἶπα τὰ αὐτά. Ἄλλοι κακῶς ἐμύθησαν: καλῶς ἤθελον πρέ-
θεσι ἤθελον εἶπῃ κατ' ἑμοῦ.

Ε. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

μένους²²¹, αὐτὸς μόνος ἀπεχομένη τῶν ὑπ' αὐτοῦ πρότερον εἰρημένων. Τοῖς μὲν οὖν οἰκείοις²²² τυχόν ἂν χρησαίμην, τὴν που σφόδρα κατεπειθήν καὶ πρέπον ἔ, τῶν δ' ἄλλοτριῶν οὐδὲν ἂν προσδεξαίμην, ὥσπερ οὐδ' ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ.

Ταῦτα μὲν οὕτως ἔξει. Δοκεῖ δέ μοι μετὰ ταῦτα περὶ τῆς παρασκευῆς διαλεκτέον εἶναι, τίς τε σοὶ γενησομένης, καὶ τοῖς ἐκείνοις²²³ ὑπαρξάσης. Τὸ μὲν τοίνυν μέγιστον, σὺ μὲν τοὺς Ἕλληνας εὐνοὺς ἔξεις, τὴν περ ἐθέλης ἐμμεῖναι τοῖς περὶ τούτων εἰρημένοις, ἐκείνοι δὲ διὰ τὰς δεκτοχίας²²⁴ τὰς ἐπὶ Λακεδαιμονίων, ὡς οἷόν τε ἐντυμενεστάτους [εἶχον]. Ἦγούντο γὰρ Κύρου μὲν καὶ Κλέαρχου κατορθωτάντων²²⁵, μᾶλλον ἔτι δουλεύσειν, βασιλέως δὲ κρατήσαντος, ἀπαλλαγῆσθαι τῶν κικῶν τῶν παρόντων ὅπερ καὶ συνέπεσεν αὐτοῖς²²⁶. Καὶ μὴν καὶ στρατιώτας σὺ μὲν ἐξ ἐτοίμου λήψη τοσοῦτους, ὅσους ἂν βουληθῆς· οὕτω γὰρ ἔχει τὰ τῆς Ἑλλάδος²²⁷, ὥστε ἔξον εἶναι συστήσαι στρατόπεδον μείζον καὶ κρεῖττον ἐκ τῶν πλανωμένων, ἢ τῶν πολιτευομένων²²⁸. ἐν ἐκείνοις δὲ τοῖς χρόνοις οὐκ ἦν ξενικόν²²⁹ οὐδὲν ὥστε ἀνγκυαζόμενοι ξενολογεῖν ἐκ τῶν πόλεων, πλείον ἀνήλισκον εἰς τὰς διδομένας τοῖς Ἕλλησι ὠφραῖς²³⁰, ἢ τὸν εἰς τοὺς στρατιώτας μισθόν. Καὶ μὴν εἰ βουληθῆσιν ἐξετάσαι καὶ παραβαλεῖν σέ τε τὸν νῦν ἡγησόμενον τῆς στρατείας, καὶ βουλευσόμενον περὶ πάντων, καὶ Κλέαρχον τὸν ἐπιστατήσαντα τῶν τότε πραγμάτων, εὐρήσομεν ἐκείνον μὲν οὐδεμιᾶς πώποτε δυνάμειος πρότερον, οὔτε ναυτικῆς οὔτε πεζῆς, καταστάντα κύριον, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀτυχίας τῆς συμβάσης αὐτῷ περὶ τὴν Ἠπειρόν²³¹ ὀνομαστὸν γενόμενον, σὲ δὲ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος διαπεπραγμένον, περὶ ὧν εἰ μὲν πρὸς ἑτέρους τὸν λόγον ἐποιούμην, καλῶς εἶχε διελεῖν, πρὸς σέ δὲ διαλεγόμενος εἰ πάσας τὰς πράξεις σοὶ διεξιόην, δικαίως ἂν ἀνόητος καὶ περιεργός²³² εἶναι δοκίην.

Ἄξιον δὲ μνησθῆναι καὶ τῶν βασιλέων, ἐφ' ὃν σοὶ τε συμβουλευόμεν στρατεύειν, καὶ πρὸς ὃν Κλέαρχος ἐπολέμησεν, ἐν ἑκτέρου καὶ τὴν γνώμην καὶ τὴν δύναντα εἶδῃς. Ὁ μὲν τοίνυν τούτου²³³ πατὴρ τὴν τε πόλιν τὴν ἡμετέραν, καὶ πάλιν τὴν τῶν Λακεδαιμονίων κατεπολέμησεν, οὗτος δὲ οὐδενὸς πώποτε τῶν στρατευμάτων τῶν τὴν χώραν αὐτοῦ λαμβανόμενων ἐπεκράτησεν. Ἐπειδ' ὁ μὲν τὴν Ἀσίαν πᾶσαν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς συνθήκαις ἔλαβεν, οὗτος δὲ τοσοῦτου δεῖ τῶν Ἑλλήνων ἄρχειν²³⁴, ὥστ' οὐδέ

²²¹) Διότι πολλοὶ σφραγισαί, ὡς ἄνω, εἶπεν, ἐκλεκτοὺς τὰς ἐκφράσεις του. ²²²) Τοῖς ἰθακείοις λόγους. ²²³) Τοῖς μετὰ Κλέαρχον. ²²⁴) Ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς ἢ Σπάρτης ἐκείνου τῆς πανταχοῦ δεκτοχίας ἢ δεκατοχίας, εὐλαρχικῆς κυβερνήσεως δέκα ἀρχόντων.

²²⁵) Τὴν ἐπιχείρησιν των. ²²⁶) Διότι ὁ Βασ. ἐκνήθη κατὰ τῆς Σπάρτης.

²²⁷) Εἰς τοσαῦτα εἶναι κατὰστασιν τὰ πράγματα τῆς Ἑλλ. ²²⁸) Ἄρ' οὐ καταστρίφη τὸ εἶδημα τῶν μεγαλύτερων πόλεων εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅσοι αἱ ἀφ' ὁμοῦ πολῖται ἐπήγαγον ὡς μισθολογῆσαι ὅπου ἦτον πόλεμος, μὴ εὐρίσκοντας ἐνασχολῆσαι εἰς τὰς πατρίδας των. Πωλιτευομένους δὲ λέγει ἐδῶ τοὺς κατὰ διαταγὴν τῆς πόλεως στρατευομένους πολ.

²²⁹) Στρατεύματα ἐκ ξένων μισθωμένων. ²³⁰) Ἐξιδὼν ὠφραῖς εἰς τὰς πόλεις διὰ τὴν ἐπιστρέφουσι τὴν ξενολογίαν. ²³¹) Ἠπειρόν λέγει τὴν Ἀσίαν. ²³²) Πολυπράγμων, περιττολόγος. ²³³) Τοῦ νῦν τῶν Περσῶν βασιλέως. Ὁ δὲ πατὴρ τε ἐφ' ὃν ἐστράτευσε ὁ Κλέαρχος. ²³⁴) Τοσοῦτον μακρὴν ἀπέχει τοῦ νῦν ἀρχεῖν τῶν Ἑλλ.

τῶν ἐκδοθεισῶν αὐτῷ (πόλεων) κύριός ἐστιν. Ὅσοι οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἔπαυσται, πότρεα γὰρ νομίζεις, τοῦτον αὐτῶν ἀρεσπάναι δι' ἀνανδρίαν, ἢ ἐκείνας ὑπερρωρακίνας²⁷⁸ καὶ καταπεφρονήκηναι τῆς βαρβαρικῆς δυναστείας.

Τὰ τοίνυν περὶ τὴν χώραν ὡς δικάζεται, τίς οὐκ ἂν ἀκούσας παροξυνθεῖν²⁷⁹ πολεμεῖν πρὸς αὐτόν; Αἴγυπτος μὲν γὰρ ἀρεστήκει καὶ κατ' ἐκείνων τὸν χρόνον²⁸⁰ οὐ μὴν ἀλλ' ἐροδοῦντο, μὴ ποτε βασιλεὺς αὐτὸς ποιηθήμενος στρατείαν, κρατήσαι καὶ τῆς διὰ τὸν ποταμὸν δυσχωρίας²⁸¹, καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς ἀπάσης· νῦν δ' οὗτος ἀπῆλλαξεν αὐτοῦς τοῦ δέου τοῦτου. Συναγαγὼν γὰρ δύναιμι πλείστην, ὅσην οἶός τε ἦν, καὶ στρατεύσας ἐπ' αὐτοῖς, ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν οὐ μόνον ἠττηθεῖς, ἀλλὰ καὶ καταγελασθεῖς, καὶ ὄβρις οὔτε βασιλεύειν οὔτε στρατηγεῖν ἄξιός ἐστιν. Τὰ τοίνυν περὶ Κύπρου, καὶ Φοινίκην, καὶ Κιλικίαν²⁸², καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅθεν ἐχρῶντο τῷ ναυτικῷ²⁸³, τότε μὲν ἦν μετὰ βασιλείω, νῦν δὲ τὰ μὲν ἀρεστήκει, τὰ δ' ἐν πολέμῳ καὶ κακοῖς τοσοῦτοις ἐστίν, ὅσοι ἐκεῖνο μὲν μῆδέν ἐἶναι τῶν ἔθνων τούτων χρήσιμον, σοὶ δὲ, ἦν πολεμεῖν πρὸς αὐτόν βουληθῆς, συμφορῶς ἕξειν²⁸⁴.

Καὶ μὴν Ἰβηρία²⁸⁵ γε τὸν εὐπορώτατον τῶν νῦν περὶ τὴν ἤπειρον²⁸⁶, προσήκει δυσμενέστερον εἶναι τοῖς βασιλείω πράγμασι τῶν πολεμουμένων ἢ πάντων ἂν εἴη σχετλιώτατος²⁸⁷, εἰ μὴ βούλοιο καταλεῖσθαι ταύτην τὴν ἀργὴν, τὴν αἰκισμένην μὲν τὸν ἀδελφόν, πολεμήσαντα δὲ πρὸς αὐτόν, ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον ἐπιβουλεύουσαν, καὶ βουλευομένην τοῦ τε σώματος αὐτοῦ καὶ τῶν γαμημάτων ἀπάντων γενέσθαι κυρίαν. Ὑπὲρ ὧν δεδιώς, νῦν μὲν ἀναγκάζεται θεραπεύειν αὐτόν²⁸⁸, καὶ χρήματα πολλὰ καθ' ἕκαστον ἐναυστὸν ἀναπέμπειν· εἰ δὲ σὺ διαβαίης εἰς τὴν ἤπειρον, ἐκεῖνος τ' ἂν ἄσμενος ἴδοι, βοηθὸν ἔχειν αὐτῷ σε νομίζων, τῶν τε ἄλλων σατραπῶν πολλοὺς ἀποστήσει, ἦν ὑπόσχη τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς, καὶ τὸνομα τοῦτο διασπείρης εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπερ εἰς τοὺς Ἑλληνας εἰσπεσόν, καὶ τὴν ἡμετέραν ἀργὴν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων κατέλυσεν.

Ἐπεὶ δ' ἂν πλείω λέγειν ἐπιχειροῦν²⁸⁹, ἐν τρόπῳ πολεμῶν, τάχιστ' ἂν περιγένοιτο²⁹⁰ τῆς τοῦ βασιλέως δυνάμεως νῦν δὲ φοβοῦμαι, μὴ τινες ἐπιτιμήσωσιν ἡμῖν, εἰ, μῆδέν πώποτε μεταχειρισάμενοι τῶν στρατηγικῶν, σοὶ τολμῶμεν παρανεῖν τῷ πλείω καὶ μέγιστα διαπεπραγμένῳ κατὰ πόλεμον. Ὅσοι περὶ μὲν τούτων οὐδὲν οἶμαι δεῖν πλείω λέγειν.

Περὶ δὲ τῶν ἄλλων, ἔχουμαι· ἀρκεῖν πρὸς παράδειγμα²⁹¹ τόν τε πο-

²⁷⁸) ἢ ἀπὸ τῆς δόξης, ὅτι αὐτὰς τῆς ἤπειρον, ἢ ἐπὶ ἐκεῖνοι τὸν περιετρόχησαν.

²⁷⁹) Τίς ἀκούσας ὡς δικάζεται τὰ περὶ τὴν χώραν (τὴν Ἀσίαν), οὐ παροξυνθεῖται.

²⁸⁰) Ἐπὶ Κλεόβου ἀποστάτησαν ἀπὸ τῆς Περσίας. ²⁸¹) Ὑπερρωρακίαι καὶ τὰς ἐκ τοῦ ποταμοῦ δυσκολίας τῆς δόξης εἰς τὴν ἄσπίδα ἐκλ. ἐρείδοντο εἰς Αἴγυπτον. ²⁸²) Μέρη Φοινίκης εἶναι εἰς τὴν Ἀσίαν, ἢ παραλία τῆς Συρίας. Κιλικία δὲ εἰς τὴν ἀνατολικὴν τῆς Μικρῆς Ἀσίας. ²⁸³) Ὅθεν ἐκλ. ὁ ναυτικὸν τὸ ἔθνος μετεχειρίζετο.

²⁸⁴) Ἡ κατάσταση τῶν ἔθνων εἶναι συμφορῶσα εἰς σὲ, ἂν βουληθῆς. ²⁸⁵) Δυνάμεις τῆς Σαρδίας, ἀδελφῆς τοῦ Μαντιόλου καὶ τῆς Ἑρμιονίας. ²⁸⁶) Ἀθλιώτατος, ἀνεχρότατος.

²⁸⁷) Τὸν βασιλέα, διότι καὶ ἐξ ἀνάγκης, τὴν τοῦ βασιλέως ἐνάσσει. ²⁸⁸) Πιπίλῃ ἐπιχειροῦσθαι. ²⁸⁹) Ἠθέλες ὑπερισχῆσαι. ²⁹⁰) Αἱ λέξεις ἀρκεῖν πρὸς παράδειγμα, ἀρκετέθηναν πιθανῶς ὑπὸ μεταγενέστερου ἀναγραφέως.

τέρα σοι⁵¹⁴, καὶ τὸν κτησάμενον τὴν βασιλείαν⁵¹⁵, καὶ τὸν τοῦ γένους ἀρχηγόν⁵¹⁵, εἰ τῷ μὲν εἴη λέγειν, οἱ δὲ δύναμιν λάβοιεν⁵¹⁶, τῶν αὐτῶν αὖτε τούτων γενέσθαι συμβούλους, ὡς περὶ ἐγώ. Χρῶμαι δὲ τεκμηρίοις, ἐξ ὧν διαπεπραγμένοι τυγχάνουσιν ὅτι πατὴρ σου πρὸς τὰς πόλεις ταύτας εἰς σοὶ παρανοῶ προσέχειν τὸν νοῦν⁵¹⁷, πρὸς ἀπάσας οἰκείως εἶχεν ὅ,τε κτησάμενος τὴν ἀρχὴν, μείζον φρονήσας τῶν αὐτοῦ πολιτῶν⁵¹⁸, καὶ μοναρχίας ἐπιθυμήσας, οὐχ ὁμοίως ἐβουλεύετο τοῖς πρὸς τὰς τοιαύτας φιλοτιμίας ὀφεικμένοις. Οἱ μὲν γὰρ, ἐν ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι στάσεις καὶ σφαγὰς καὶ ταραχὰς ἐμποιοῦντες, ἐκτῶντο τὴν τιμὴν ταύτην, ὁ δὲ τὸν μὲν τόπον τὸν Ἑλληνικὸν ὅλως εἶπτε, τὴν δ' ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείαν κατασχεῖν ἐπέβλησεν ἤπιστατο γὰρ τοῖς μὲν Ἕλληνας οὐκ εἰθισμένους ὑπομένειν τὰς μοναρχίας τοῖς δ' ἄλλοις οὐ δυναμένους, ἀνευ τῆς τοιαύτης δυναστείας, ὀικεῖν τὸν βίον τὸν σφέτερον αὐτῶν. Καὶ γὰρ τοῖς⁵¹⁹ συνέθη διὰ τὸ γινώσκειν⁵²⁰ περὶ τούτων αὐτὸν ἰδίως⁵²¹, καὶ τὴν βασιλείαν γεγενῆσθαι πολλῶν ἄλλων ἐξηλλαγμένῃ⁵²²· μόνος γὰρ τῶν Ἑλλήνων, οὐχ ὁμοφύλου γένους ἀξιώσας ἀρχεῖν, μόνος καὶ διαφυγεῖν ἠδυνήθη τοὺς κινδύνους τοὺς περὶ τὰς μοναρχίας γιγνομένους. Τοῖς μὲν γὰρ ἐν τοῖς Ἕλλησι τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένους⁵²³, εὖρομεν ἂν οὐ μόνον αὐτοὺς διεσθημένους, ἀλλὰ καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων ἠρνησμένον ἐκεῖνον δὲ, αὐτὸν τε ἐν εὐδαιμονίᾳ τὸν βίον διαγαγόντα, τῷ τε γένει καταλιπόντα τὰς αὐτὰς τιμὰς, ὡς περ αὐτὸς εἶχε.

Περὶ τοῖνων Ἡρακλέους, οἱ μὲν ἄλλοι τὴν ἀνδρείαν ὑμνοῦντες αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀθλοὺς ἀπαριθμοῦντες διατελοῦσι, περὶ δὲ τῶν ἄλλων τῶν τῇ ψυχῇ προσδόντων ἀγαθῶν⁵²⁴, οὐδεὶς οὔτε τῶν ποιητῶν, οὔτε τῶν λογοποιῶν, αὐδεμίαν φανήσεται μνεῖαν πεποιημένος. Ἐγὼ δὲ ὁρῶ μὲν τόπον ἴδιον⁵²⁵ καὶ παντάπασι ἀδιέργαστον, οὐ μικρὸν, οὐδὲ κενόν, ἀλλὰ πολλῶν μὲν ἐπαίνων καὶ καλῶν πράξεων γέμοντα, τοσοῦτα δὲ τὸν ἀξίως ἂν δυνηθέντα διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν. Ἐφ' ὧν, εἰ μὲν νεώτερος ὢν ἐπίστην⁵²⁶, ῥῥδίως ἂν ἐπέδειξα τὸν πρόγονον ὑμῶν, καὶ τῇ φρονήσει καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τῇ δικαιοσύνῃ, πλέον διενεγκόντα πάντων τῶν προγεγεννημένων, ἢ τῇ ῥώμῃ τῇ τοῦ σώματος νῦν δ' ἐπελθὼν ἐπ' αὐτόν, καὶ κενὸν τὸ πλῆθος τῶν ἐνόοντων εἰπεῖν, τὴν τε δύναμιν τὴν παρούσάν μοι κτεμεμψάμην, καὶ τὸν λόγον ἡσθόμην διπλασίω⁵²⁷ ἂν γειόμενον τοῦ νῦν ἀναγινωσκόμενου. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἀρέζομαι πάντων διὰ τὰς αἰτίας ταύτας, μίαν δὲ πρῆξιν ἐκλεξάμενος ἔλαβον, ἥπερ ἦν προσήκουσα μὲν καὶ πρέπουσα τοῖς εἰρημίοις, τὸν δὲ κενὸν ἔχουσα μάλιστα σύμμετρον⁵²⁸ τοῖς νῦν λεγομένοις.

⁵¹⁴) Πατὴρ τοῦ Φιλίππου ἦτον ὁ Ἀμόντας. ⁵¹⁵) Λέγει τὸν πρῶτον εἰς Μακεδονίαν βασιλεύσαντα Ἡρακλεῖδην, Εὐράνον. ⁵¹⁶) Τὸν Ἡρακλεῖα. ⁵¹⁷) Ἄν εἰς τὸν Ἡρακλεῖα ἦται ὑπετραχημένον νὰ ἐμιλήσῃ, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους ἂν ἦτον δυνατὸν, ἔθελον εἰ συμβούλοιται τὰ ἴδια. Νομίζω δὲ ὅτι κόμνει τὴν διάκρισιν, εἰσὶ εἰς τὸν Ἡρακλεῖα, ὡς θεὸν, ὑπάρχει ἢ δύναμις. ⁵¹⁸) Πρὸς τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. ⁵¹⁹) Τῶν Ἀργείων. ⁵²⁰) Τοῦ, ὡς νὰ ἔλεγει· βλέπεις, καθὼς βλέπεις. ⁵²¹) Ἐρίντι. ⁵²²) Ἄλλως περὶ δὲ ἔλλοι. ⁵²³) Διαφύροσαν. ⁵²⁴) Κατορθώσαντας νὰ βασιλεύσωσι. ⁵²⁵) Τῶν προτεραιῶν τῶν τῆς ψυχῆς σου. ⁵²⁶) Ἐπ' ὧν ῥῥδιως ἂν ἐπίστην. ⁵²⁷) Ἐφ' ὧν εἰ ἐπίστην. ⁵²⁸) Ἄντι· ἀκρίβεια. ⁵²⁹) Ἐγκαιρὸν πρὸς τὰ λεγόμενα.

Ἐκεῖνος γὰρ ὄρων τὴν Ἑλλάδα, πολέμων καὶ στάσεων καὶ πολλῶν ἄλλων κακῶν μεστὴν οὖσαν, πάσας ταῦτα καὶ διαλλάξας τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας, ὑπέδειξε τοῖς ἐπιγυνομένοις³²⁷, μεθ' ὧν γρή καὶ πρὸς οὓς δεῖ τοὺς πολέμους ἐκφέρειν. Μὴ γὰρ βραθυμύσας, ποιησάμενος δὲ στρατείαν ἐπὶ Τροίαν, ἧπερ εἶχε μεγίστην τότε δύναμιν τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν³²⁸, τοσοῦτον διήνεγκε τῆ στρατηγίᾳ³²⁹ τῶν πρὸς τὴν αὐτὴν αὐτὴν ὑστερον πολεμησάντων, ὅσον οἱ μὲν μετὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως, ἐν ἔτεσι δέκα μόλις αὐτὴν ἐξεπολιόρκησαν, ὁ δ' ἐν ἡμέραις ἐλάττωσιν ἢ τοσαύταις³³⁰, καὶ μετ' ὀλίγων στρατεύσας, βραδίως αὐτὴν κατὰ κράτος εἶλε. Καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς βασιλεῖς³³¹ τῶν ἐθνῶν, τῶν ἐφ' ἑκατέρας τῆς Ἠπείρου³³² τὴν παραλίαν κατοικοῦντων, ἅπαντας ἀπέκτεινεν οὓς οὐδέποτε ἂν διέφθειρεν, εἰ μὴ καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐκράτησε. Ταῦτα δὲ πράξας, τὰς στήλας τὰς Ἡρακλείους καλομένης³³³ ἐποιήσατο, τόπαιον μὲν τῶν βαρβάρων³³⁴, μνημεῖον δὲ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων, ὅρος δὲ τῆς τῶν Ἑλλήνων γῶρας³³⁵. Τοῦτου δ' ἐνεκά σοι περὶ τούτων διηλήθην, ἵνα γνῶς, ὅτι σε τυγχάνω τῷ λόγῳ παρακαλῶν ἐπὶ τοιαύτας πράξεις, ἅς ἐπὶ τῶν ἔργων οἱ πρόγονοί σου φαίνονται κάλλιστα προκρίναντες³³⁶.

Ἄπαντας μὲν οὖν γρή τοὺς νοῦν ἔχοντας, τὸ κράτιστον ὑποστισαμένους³³⁷ πειρᾶσθαι γίνεσθαι τοιοῦτους³³⁸, μάλιστα δὲ σοὶ προσίχει. Τὸ γὰρ μὴδὲ ἄλλοτριος γρησθαι παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκτεῖον ὑπάρχειν³³⁹, πῶς οὐκ εἰκὸς ὑπ' αὐτοῦ σε παροξύνεσθαι, καὶ φιλονεικεῖν, ὅπως τῷ προγόνῳ σου ὅμοιον παρασκευάσεις; Δέγω δ' οὐχ ὡς δουλοῦμενον³⁴⁰ ἀπάσας γε μιμήσασθαι τὰς Ἡρακλείους πράξεις (οὐδὲ γὰρ τῶν θεῶν ἐνοιεῖ δουλεῖν ἄν), ἀλλὰ κατὰ γε τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ τὴν εὐνοίαν, ἣν εἶχεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, δύνατο ἂν ὁμοιωθῆναι τοῖς ἐκείνου βουλευμάτιν. Ἔστι δὲ σοὶ³⁴¹, πεισθέντι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις, τυχεῖν δόξης, οἷας ἂν αὐτὸς βουλευθείης ἔβρον γὰρ ἐστὶν ἐκ τῶν παρόντων³⁴² κτήσασθαι σε τὴν καλλίστην, ἣ περ ἐξ ὧν παρέλαθες, ἐπὶ τὴν ὑπάρχουσαν προσελθεῖν³⁴³. Σκέψαι δὲ, ὅτι σε τυγχάνω παρακαλῶν ἐξ ὧν³⁴⁴ ποιήσῃ τὰς στρατείας, οὐ μετὰ τῶν βαρβάρων, ἐφ' οὓς οὐ δίκαιόν ἐστιν, ἀλλὰ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τούτοις, πρὸς οὓς προσίχει τοῖς ἀφ' Ἡρακλείου γεγονότας πολεμεῖν.

Καὶ μὴ θαυμάσας, εἰ διὰ πάντας σε τοῦ λόγου πειρώμαι προτρέπειν ἐπὶ

³²⁷) Εἰς τοὺς μεταγενετέρους. ³²⁸) Πόλεων. ³²⁹) Κατὰ τὴν στρατηγικὴν ἐμπειρίαν. ³³⁰) Ὀλιγοτέρας τῶν δέκα. ³³¹) Ἄπ. ἀσυναίρετον. ³³²) Εἰς τὴν Ἑβρώπην καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν. ³³³) Εἰς τὸν κορυφὸν τῶν Ἡρακλείων. ³³⁴) Τρ. κατὰ τῶν βαρβ. Τόπαιον εἶναι τὸ μνημεῖον εἰς μνημόσυνον τροπῆς· δὴ τοῦτο δύναται νὰ εἰγθῆ ἀπρόθετον κτητικὴν γυναικῶν. ³³⁵) Ὅτι θηλ. ὡς ἐκεῖ ἐξέτασε τὴν Ἑλληνικὴν ἐξουσίαν. Οἱ ἄρχοι τῆς ἐξουσίας ὡς ἔσχατα τῆς γῆς πέρατα. ³³⁶) Πρὸς αὐτὸ κρίναντας. ³³⁷) Λαμβάνοντας ὡς πρόθετον.

³³⁸) Κρατίστους. ³³⁹) Τὸ μὴ γρησθαι ξένους παραδείγμασιν, ἀλλ' ὑπάρχειν σοὶ παραδείγματι οἰκτεῖον, ἔσλ. ἐκ τῶν προγόνων καὶ οἰκτεῖον σου. Ἐκράτει νὰ ἐπιτρέψῃ πῶς οὐκ εἰκὸς σε παροξύνειν· ἀλλ' ἀνακαλοῦσθαι λέγει: Πῶς οὐκ εἰκὸς ὑπ' αὐτοῦ σε παροξύνεσθαι.

³⁴⁰) Δέγω αὐτὰ, ὅτι φρονῶν ἐπὶ θέλεις δουλεῖν. Ε. §. 463. X. 847, ὡς δὲ καὶ § 434 σημ. δ'. ³⁴¹) Δυνάτο. ³⁴²) Ἐκ τῆς παρουσίας τῶν πραγμάτων καταστάσεως.

³⁴³) Ἀφ' ἧς σε ἦγον νὰ φθάσας εἰς ἣν ἔχασε ἦθη δέξαι ἐξ ὧν παρέλαθες ἀπὸ τῶν προαίτηγόν σου. ³⁴⁴) Ἐπὶ αὐτῶν, ἐξ ὧν, ὅπως.

τάς εὐεργεσίας τῶν Ἑλλήνων καὶ προφύλαξαι καὶ φιλανθρωπίας⁵³³. ὁρῶ γὰρ τὰς μὲν χαλεπότητας⁵³⁴ λυπηρὰς οὐσίας καὶ τοῖς ἔχουσι καὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι⁵³⁵, τὰς δὲ προφύλαξαι οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων εὐδοκίμοις, ἀλλὰ⁵³⁶ καὶ τῶν θεῶν τοὺς μὲν τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν αἰτίους ὄντας, Ὀλυμπίους προσαγορευομένους, τοὺς δ' ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς καὶ ταῖς τιμωρίαις τεταγμένους, δυσχερεστέρας τὰς ἐπωνυμίας ἔχοντας⁵³⁷ καὶ τῶν μὲν καὶ τοῖς ἰδιώταις, καὶ τὰς πόλεις, καὶ νεῶς⁵³⁸ καὶ βωμοὺς ἰδρυμένους, τοὺς δὲ οὗτ' ἐν ταῖς εὐχαῖς οὗτ' ἐν ταῖς θυσίαις τιμωμένους, ἀλλ' ἀποπομπὰς⁵³⁹ αὐτῶν ἡμᾶς ποιομένους. Ὡν ἐνθυμούμενον εἴηκειν σεκυτὸν γρῆ, καὶ μελετῆν, ὅπως ἔτι μᾶλλον ἢ νῦν τοιαύτην⁵⁴⁰ ἀπαντες περὶ σοῦ τὴν γνώμην ἔχουσι. Χρῆ δὲ τοὺς μείζονας δόξης τῶν ἄλλων ἐπιβουλεύοντας, περιβαλλέσθαι⁵⁴¹ μὲν τῇ διανοίᾳ τὰς πράξεις δυνατάς μὲν, εὐγῆ δ' ὁμοίαις⁵⁴², ἐξεργάζεσθαι δὲ ζῆτειν αὐτάς, ὅπως ἂν οἱ καιροὶ παραδίδωσιν⁵⁴³.

Ἐκ πολλῶν δ' ἂν κατανοήσεις, ὅτι δεῖ τοῦτον τὸν τρόπον πράττειν, μάλιστα δ' ἐκ τῶν ἰάσεων⁵⁴⁴ συμβάντων. Ἐκείνος γὰρ, οὐδὲν τοιοῦτον οἶον πρὸς κατεργαζάμενος, μεγίστης δόξης ἔτυχεν, οὐκ εἰς ὧν ἐπραξεν, ἀλλ' εἰς ὧν ἔβησεν. Ἐποιεῖτο γὰρ τοὺς λόγους, ὡς εἰς τὴν ἕπειρον⁵⁴⁵ διαδυσκόμενος, καὶ βασιλεῖ πολεμύσων. Ὅπου δ' ἰάσεων λόγῳ μόνον χρησάμενος, οὕτως αὐτὸν ἤβησε, ποῖαν τινα γρῆ προσδεκτὴν περὶ σοῦ γνώμην αὐτοῖς⁵⁴⁶ ἔξειν, ἣν ἐργῶ ταῦτα πράξῃ, καὶ μάλιστα μὲν πειραθῆς ὄλην τὴν βασιλείαν ἔλαϊν, εἰ δὲ μὴ, χώραν ὅτι πλείστην ἀφορίσασθαι⁵⁴⁷, καὶ διαλαθεῖν τὴν Ἀσίαν, ἣν λέγουσι τινες ἀπὸ Κιλικίας μέχρι Σινώπης⁵⁴⁸; πρὸς δὲ τοῦτοις κτίσαι πόλεις ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ κατοικίσαι τοὺς νῦν πλανωμένους δι' ἐνδειαν τῶν κατ' ἡμέραν⁵⁴⁹, καὶ λυμαινομένους οἷς ἂν ἐντόχῳσιν. Ὅς εἰ μὴ παύσομεν ἀθροισμένους, βίην⁵⁵⁰ ἱκανὴν αὐτοῖς πορίσαντες, λήσουσιν ἡμᾶς τοσοῦτοι γενόμενοι⁵⁵¹ τὸ πλῆθος, ὥστε μηδὲν ἤτιον αὐτοῖς εἶναι φοβεροῦς τοῖς Ἕλλησιν, ἢ τοῖς βαρβάροις ὧν αὐδεμίαν ποιούμεθα πρόνοιαν, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν κοινὸν φόβον καὶ κίνδυνον ἅπασιν ἡμῖν ἀξικτόμενον. Ἔστιν οὖν ἀνδρὸς μέγα φρονούντος, καὶ φιλέλληνος, καὶ ποβρωτέρου τῶν ἄλλων τῇ διανοίᾳ καθορώντος⁵⁵², ἀπογορησάμενον τοῖς τοιοῦτοις πρὸς τοὺς βαρβάρους⁵⁵³, καὶ χώραν ἀποσεμόμενον⁵⁵⁴ τοιαύτην, ὅτιν ὀλίγῳ πρό-

⁵³³) Εὐεργετεῖν τοὺς Ἕλλ. καὶ πρῶτος ἔχειν πρὸς αὐτοὺς καὶ φιλανθρωπίας.

⁵³⁴) Τὴν ἐλαμείναν. ⁵³⁵) Καὶ τοὺς πρὸς οὐδὲς ἢ διαμένειν ἀποστίνονται.

⁵³⁶) Ὁ δευτέρως τῆς φροσύνης δὲν θύναται νὰ ἴναι ὡς φαίνεται οὐ μόνον εὐδοκίμοις ἀλλὰ προσηγορευομένοις. Πρέπει δὲ μᾶλλον νὰ ἔχη ὡς εἴη: οὐ μόνον ἐπὶ τῆς προφύλαξαι εὐδοκίμοις, ἀλλὰ καὶ τοὺς αἰτίους προσαγορευομένους. ⁵³⁷) Ἀπλ. θαύματα, ἔργων καὶ κτλ. ⁵³⁸) Ἀπ. ἀντὶ νεῶς. ⁵³⁹) Εὐχὰς πρὸς ἀπομάκρυνσίν των. ⁵⁴⁰) Ὡς περὶ εὐεργείτου κτλ. ⁵⁴¹) Ἐπιβουλεύειν, καθυποβαλεῖν, ὡς ἀνωτέρω εἶπαμεν περὶ τοῦ ἡμῶν κτλ. ⁵⁴²) Τοιαύτας ὅσας νὰ ἔχουσι οἱ ἄνθρωποι ὑπὲρ αὐτῶν. ⁵⁴³) Ἀποτρέψωσιν ἢ ἀμαρτῆ. ἐνδίδωσιν ἑαυτοῦς. ⁵⁴⁴) Ἰάσεων τῶν φηβῶν, πωλλυθῶν τὴν σκοπὴν νὰ ἐκτραπέσῃ εἰς Ἀσίαν, ἀλλὰ φρονεθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του πρὶν ἐκτελέσῃ τὴν πρόνοιάν του. ⁵⁴⁵) Τοὺς Ἕλληνας. ⁵⁴⁶) Νὰ γωρίσῃς δι' ἔργων. ⁵⁴⁷) Τὴν χώραν ἣν τινες καλεῖσιν Ἀσίαν, τὴν ἴδη μικρὰν Ἀσίαν. ⁵⁴⁸) Τοῦ ἐπειροῦ ἔργου. ⁵⁴⁹) Πόρρον, εἰ πρὸς τὴν βίαν ἀναγκαῖα. ⁵⁵⁰) Χωρὶς νὰ τὸ ἀξιοθῶμεν εὐ γέλωτος. ⁵⁵¹) Ἐργον. ⁵⁵²) Μεταγρηθείς τοὺς τοιοῦτους κατὰ τῶν βαρβ. ⁵⁵³) Χωρίσαντα.

τερον εἶρκαμεν, ἀπαλλάξαι τε τοὺς ξενιτευομένους⁶⁶⁸ τῶν κακῶν, ὧν⁶⁶⁹ κί-
 τοι τ' ἔχουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις παρέχουσι, καὶ πόλεις ἐξ αὐτῶν συστήσαι,
 καὶ ταῦταις ἐχυρῶσαι τὴν Ἑλλάδα, καὶ προβαλέσθαι⁶⁷⁰ πρὸ πάντων ἡμῶν.
 Ταῦτα γὰρ πράξας, οὐ μόνον ἐκείνοισι εὐδαίμονας ποιήσεις, ἀλλὰ καὶ πᾶν-
 τας ἡμᾶς εἰς ἀσφάλειαν καταστήσεις, Ἦν δ' οἴνι τούτων διαμάρτη⁶⁷¹, ἀλ-
 λ' ἐκεῖνό γε ῥαδίως ποιήσεις, τὰς πόλεις τὰς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦσας ἐλευ-
 θερώσεις. Ὅτι δ' ἂν τούτων πράξαι δυναθῆς, ἢ καὶ μόνον ἐπιχειρήσης, οἷα
 δὲ ὅπως οὐ μᾶλλον τῶν ἄλλων εὐδοκιμήσεις⁶⁷², καὶ δικαίως, ἢ περ ἐπὶ
 ταῦτα αὐτοὺς τε ὀργήσης, καὶ τοὺς Ἕλληνας προτρέψης.

Ἐπεὶ γὰρ γε τίς οὐκ ἂν εἰκότως τὰ συμβεβηκότα θαυμάσειε, καὶ κατα-
 φρονήσειε ἡμῶν, ὅπου παρὰ μὲν τοῖς βαρβάροις, οὓς ὑπελήφαμεν μαλα-
 κούς εἶναι, καὶ πολέμων ἀπείρους καὶ διεσθαρμένους ὑπὸ τῆς τρυφῆς, ἄν-
 δρες γέγονασιν, εἰ τῆς Ἑλλάδος ἤξίωσαν ἀρχεῖν, τῶν δ' Ἑλλήνων οὐδεὶς
 τοσοῦτο περρόνηκεν, ὥστ' ἐπιχειρήσαι τῆς Ἀσίας ἡμᾶς ποιῆσαι κυρίου⁶⁷³
 ἀλλὰ τοσοῦτον αὐτῶν ἀπολελειμμένοι τυγχάνομεν⁶⁷⁴, ὥστ' ἐκεῖνοι μὲν οἷα
 δυνήσαν οὐδὲ προϋπάρχει⁶⁷⁵ τῆς ἔχθρας τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἡμεῖς δὲ
 οὐδ' ὑπὲρ ὧν κακῶς ἐπάθομεν, ἀμύνεσθαι τολμῶμεν αὐτοῖς ἀλλ' ὁμολο-
 γούντων ἐκείνων ἐν ἅπασι τοῖς πολέμοις μήτε στρατιώτας ἔχειν, μήτε στρα-
 τηγούς, μήτ' ἄλλο μὲν τῶν εἰς τοὺς κινδύνους χρησίμων, ἀλλὰ ταῦτα
 πάντα παρ' ἡμῶν μεταπεμπομένων⁶⁷⁶, εἰς τοῦτο ἔχομεν ἐπιθυμίας τοῦ κα-
 κῶς ἡμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν⁶⁷⁷, ὥστε ἐξόν⁶⁷⁸ ἡμῖν τάκεινων ἀδεῶς ἔχειν, πρὸς
 ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ μικρῶν πολεμοῦμεν, καὶ τοὺς ἀρισταμένους τῆς ἀρχῆς
 τῆς βασιλείας συγκταστρεφόμεθα, καὶ λελήθαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνίοτε μετὰ
 τῶν πατρικῶν ἔχθρῶν τοὺς τῆς αὐτῆς συγγενείας μετέχοντας ἀπολλύναι
 ἑταῖρους⁶⁷⁹.

Διὸ καὶ σὺ νομίζω συμφέρειν, οὕτως ἀνάνδρως διακειμένων τῶν ἄλ-
 λων, προστήναι τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἐκεῖνον⁶⁸⁰. Προστίκει δὲ τοῖς μὲν
 ἄλλοις τοῖς ἀφ' Ἡρακλείους περικόσι, καὶ τοῖς ἐν πολιτείᾳ καὶ νόμοις ἐν-
 δεδεμένοις⁶⁸¹, ἐκείνην τὴν πόλιν στέργειν, ἐν ἣ τυγχάνουσι κατοικοῦντες.
 Σὲ δ', ὡσπερ ἀρετῶν⁶⁸² γεγεννημένον, πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα πατρίδα νομίζειν,
 ὡσπερ ὁ γεννήσας ἡμᾶς⁶⁸³, καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτῆς ὁμοίως, ὡς περὶ ὧν
 μάλιστα σπουδάζεις⁶⁸⁴.

Ἴσως δ' ἂν τινες ἐπιτιμήσαι μοι τολμήσειαν, τῶν οὐδὲν ἄλλο δυναμί-
 των ἢ τοῦτο κωιδεῖν⁶⁸⁵, ὅτι σὲ προειδόμεν παρακαλεῖν ἐπὶ τε τὴν στρα-
 τεῖαν τὴν ἐπὶ τοῖς βαρβάροις καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν τῶν Ἑλλήνων, πα-

⁶⁶⁸) Τοὺς ὑπὸ μισθὸν στρατευομένους ὡς ξενικόν. ⁶⁶⁹) Ε. §. 425. ⁶⁷⁰) Ἡ τὰς πόλεις
 δε προερίσσειν. ⁶⁷¹) Ἄν εἴνι ἐπιτυχὸς εἰς τοῦτο. ⁶⁷²) Ἄν εἴλεις ἐπακινεθῆ καὶ δευτεροθῆ.
⁶⁷³) Ἐμείνωμεν ὀπίσω, ἐρᾶν ἡμεν κατώτεροι. ⁶⁷⁴) Νὰ ἀρχίσωσι πρώτοι. Ἡ πρὸ ἰσως
 προστίθει ἀνεπιγρηφῶσι. ⁶⁷⁵) Ἀναβανόντων, στελλόντων καὶ φερόντων. ⁶⁷⁶) Ἰσως ἐπι-
 λήθαμεν νὰ μᾶς κακοποιῶσιν αὐτοί. ⁶⁷⁷) Ε. § 439, ε'. ⁶⁷⁸) Ἐπιθὲ νὰ τὸ ἐνοεῖται
 ἐνοεῖται μὲ τοὺς πατρικῶς ἐχθροὺς μᾶς πρὸς καταστρεφῆν τῶν συγγενῶν μᾶς.
⁶⁷⁹) Τῶν Περσῶν βασιλέα. ⁶⁸⁰) Τοῖς ἐνδεδεμένοις ἐν πολιτείᾳ, δηλ. ὑπακόμει ἢ μέλει
 δημοκρατῶν, καὶ οὐκ ἀρχαίων, ὡς σὺ. ⁶⁸¹) Ἀπολελειμμένοι, καὶ μὴ δεδεμένοι δηλ. νό-
 μοις καὶ πολιτείᾳ. ⁶⁸²) Ὁ Ἡρακλῆς. ⁶⁸³) Νὰ κινδυνεύωσι ὑπὲρ αὐτῆς ὅσον ἡμεῖς κιν-
 ἀνεῖται καὶ δ' ὅσα πράγματα θεωρεῖς ὡς τὰ μάλιστα σπουδαῖα. ⁶⁸⁴) Ἡ ἐπιτιμήσας.

ραλιπών τὴν ἑαυτοῦ πόλιν⁵²³. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν πρὸς ἄλλους τινὰς πρότερον ἐπιχειροῦν διαλέγεσθαι περὶ τούτων ἢ πρὸς τὴν πατρίδα⁵²⁴ τὴν τρις τοὺς Ἑλληνας ἐλευθέρωσαν, οἷς μὲν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ἅπασι δὲ ἀπὸ τῆς Δακεδαιμονίων ἀρχῆς, ὡμολόγουσι ἂν πλημμελεῖν νῦν δ' ἐκείνην φανήσομαι πρῶτον ἐπὶ ταῦτα προτρέπων⁵²⁵, ὡς ἰδυνάμην μετὰ πλείστων σπουδῆς αἰσθανόμενος δὲ ἑλαττον αὐτὴν φροντίζουσαν τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων, ἢ τῶν ἐπὶ τοῦ βήματος μαυνομένων⁵²⁶, ἐκείνην μὲν εἶσα, τῆς δὲ πραγματείας⁵²⁷ οὐκ ἀπίστην. Διὸ δικαίως ἂν με πάντες ἐπαινῶσιν, ὅτι τῇ δυνάμει ταύτῃ χρώμενος, ἦν ἔχων τυγχάνω, διατετέλεκα πάντα τὸν χρόνον, πολέμων μὲν τοῖς βαρβάροις, κατηγορῶν δὲ τῶν μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχόντων ἐμοί, προτρέπειν δ' ἐπιχειρῶν οὓς ἂν ἐλπίζω μάλιστα δυησέσθαι τοὺς μὲν Ἑλληνας ἀγαθόν τι ποιῆσαι, τοὺς δὲ βαρβάρους ἀφελίσθαι τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν. Διόπερ καὶ νῦν πρὸς σὲ ποιῶμαι τοὺς λόγους, οὐκ ἀγνοῶν ὅτι τοῖς μὲν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις πολλοὶ φηονήσουσι, τοῖς δ' αὐτοῖς τούτοις ὑπὸ σοῦ πραττομένοις ἅπαντες συνησθήσονται. Τῶν μὲν γὰρ εἰρημένων οὐδεὶς κεκοινώνηκε⁵²⁸, τῶν δὲ ὠφελειῶν τῶν κατεργασθησομένων, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ οἴησεται μεθέξειν.

Σκέψαι δ' ὡς αἰσχροὺν περιορῶν τὴν Ἀσίαν ἄμεινον πράττουσιν⁵²⁹ τῆς Εὐρώπης, καὶ τοὺς βαρβάρους εὐπορωτέρους ὄντας τῶν Ἑλλήνων ἔτι δὲ τοὺς μὲν ἀπὸ Κόρου τὴν ἀρχὴν ἔχοντας, ὃν ἡ μήτηρ εἰς τὴν ὁδὸν ἐξέβαλε⁵³⁰, βασιλέας μεγάλους προσαγορευομένους, τοὺς δ' ἀπ' Ἡρακλείου περικότας, ὃν ὁ γεννήσας διὰ τὴν ἀρετὴν εἰς θεοὺς ἀνήγαγε, ταπεινοτέρους δυνάμειν ἢ κείνοι⁵³¹ προσαγορευομένους. Ὡν οὐδὲν ἑατέον⁵³² οὕτως ἔχειν, ἀλλ' ἀναστρεπτέον καὶ μεταστατέον ἅπαντα ταῦτ' ἔστιν.

Εὐ δ' ἴσθι μηδὲν ἂν με τούτων ἐπιχειρήσαντα πείθειν σε, εἰ δυναστείαν μόνον καὶ πλοῦτον ἐώρων ἐξ αὐτῶν γενησόμενον⁵³³. Ἡγοῦμαι γὰρ τὰ γε τοιαῦτα καὶ νῦν σοὶ πλείω τῶν ἱκανῶν⁵³⁴ ὑπάρχειν, καὶ πολλὴν ἀπληστίαν ἔχειν, ὅστις⁵³⁵ προαιροῖται κινδυνεύειν, ὅστ' ἢ ταῦτα λαβεῖν, ἢ στερηθῆναι τῆς ψυχῆς. Ἀλλὰ γὰρ οὐ πρὸς τὰς τούτων κτήσεις ἀποβλέψας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ἀλλ' αἰόμενος ἐκ τούτου μεγίστην σοὶ καὶ καλλίστην γενήσεσθαι ὁδόν. Ἐνθυμοῦ δ' ὅτι τὸ μὲν σῶμα θνητὸν ἅπαντες ἔχομεν, κατὰ δὲ τὴν εὐδοξίαν⁵³⁶ καὶ τοὺς ἐπαινούς, καὶ τὴν φήμην τὴν τῷ χρόνῳ συμπαρακολουθεῦσαν, ἀθανασίας μεταλαμβάνομεν, ἥς ἄξιον ὀρεγομένους⁵³⁷, καὶ ὅσον οἱοί τ' ἐσμέν, ὅστις ἂν πάσχειν. Ἴδεις δ' ἂν καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἐπικεικτατάτους⁵³⁸, ὑπὲρ ἄλλου μὲν οὐδενός ἂν τὸ ζῆν ἀντικαταλλαξομένους⁵³⁹, ὑπὲρ δὲ τοῦ τυχεῖν καλῆς ὁδῆς ἀποθνήσκουσιν ἐν τοῖς πολέμοις ἐθέ-

⁵²³) Διὸ ἀντι νὴ παρακινῶσθε εἰς Ἀθήνας, παρακινῶσθε. ⁵²⁴) Τὰς Ἀθήνας.

⁵²⁵) Θέλω φανῆσαι τὴν προτρέψαν. ⁵²⁶) Διὸ τῶν δημογωγῶν. ⁵²⁷) Διὸ τοῦ σκοποῦ αἰσθάνωμαι. ⁵²⁸) Ἐάνεις εἰν ἔλαθε μέρος εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ λόγου μου ἀλλ' ὅλοι δὲ ἐλαττώσει νὴ ἀφελήθωσιν ἀπὸ τῶν ἔργων σου. ⁵²⁹) Μᾶλλον εὐδαιμονοῦσαν. ἢ ἀφῆγε νὴ εὐδαιμονοῦσιν ἢ ἁσία μᾶλλον τῆς Ἑλλάδος. ⁵³⁰) Ἰσοκράτης, 119. ⁵³¹) Ἴων, ἀντι ἐπινοῦσιν ἴσως ἐμοῦ τῶν ἀστυγερῶν ἢ ἀστυγῶν. ⁵³²) Οὐ δεῖ σε εἶναι τούτων οὐδὲν οὕτως ἔχειν. ⁵³³) Ἐκ ποσῶν καὶ εἰς τὸ δυναστεῖαν. ⁵³⁴) Περισσότερα ἀπ' ὅσα σοὶ ἀρκεῖν. ⁵³⁵) Ἐχειν ἱκανῶν ὅστις. ⁵³⁶) Ἀναλόγως τῆς εὐδ. ⁵³⁷) εἰς ὀρεγομένους ἡμᾶς, εὐδὸν ἔστι κάτχαρ δ, ε' εἴρεσι. ⁵³⁸) Ἀρίστους. ⁵³⁹) ἀντι τοῦ θανάτου ἀλλοτριζόμενοι, ἀποθανόντες.

λοντας ὅπως δὲ, τοῖς μὲν τιμῆς ἐπιθυμοῦντας, αἶ μείζονας, ἢ ἔχουσιν, ὑπὸ πάντων ἐπαινούμενας, τοῖς δὲ πρὸς ἄλλο τι τῶν ἀνοήτως φιλομενῶν τοῖς πολλοῖς⁴⁰⁰ ὀλοσχερώς διακείμενους⁴⁰¹, ἀκρατεστέρους καὶ φαυλοτέρους εἶναι δοκοῦντας. Ἰδὲ δὲ μέγιστον τῶν εἰρημίων, ὅτι συμβαίνει τοῦ μὲν πλοῦτου καὶ τῶν ἐπιδοσίων πολλάκις τοῖς ἐχθροῖς κυρίως γίνεσθαι, τῆς δὲ εὐνοίας τῆς παρὰ τῶν πολιτῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν προαιρημένων, μηδέναις ἄλλοις καταλείπεσθαι κληρονομίαις, πλὴν τοῖς ἐξ ἡμῶν γεγενοτάς⁴⁰². Ὅτι γοητούμεν ἂν, εἰ μὴ τούτων ἕνεκα συνεδούλευόν σοι, καὶ τὴν στρατείαν ποιῆσθαι ταύτην καὶ πολεμεῖν καὶ κινδυνεύειν.

Ὅτως δ' ἀριστα βουλευσὶν περὶ τούτων, ἂν ὑπολάβῃς μὴ μόνον τὸν λόγον σε τούτον παρακαλεῖν⁴⁰³, ἀλλὰ καὶ τοῖς προγόνους, καὶ τὴν τῶν πατέρων ἐνδοξίαν, καὶ τοῖς ὀνειμαστοτάτοις γεγενομένοις, καὶ δόξαντας ἡμιθέους εἶναι διὰ τὴν στρατείαν τὴν ἐπ' ἐκείνου⁴⁰⁴, μάλιστα δὲ πάντων τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ σὺ μὲν τυγχάνεις τοσαύτην δόξαιμιν κεκτημένος, ὅστιν οὐδεὶς τῶν τῆν Ἑσθίων οἰκησάντων πρὸς ἐν δὲ πολεμήσεις, οὕτως ἐστὶ σφόδρα μεμισημένος, καὶ καταπερρονημένος ὑφ' ἀπάντων, ὡς οὐδεὶς πώποτε τῶν βασιλευσάντων.

Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποιεσάμην ὅλον τ' εἶναι⁴⁰⁵, ὅπως ἂν συνερανίσαιμι τοῖς λόγοις πάντας, τοῖς ὑπ' ἐμοῦ περὶ τούτων εἰρημένους μᾶλλον γὰρ ἂν ἀξιώγρεως ἔδοξεν οὕτως ἢ πραγματεία εἶναι τῆς ὑποθέσεως⁴⁰⁶. Οὐ μὲν ἀλλὰ σέ γε γρη σκοπεῖν ἐξ ἀπάντων τὰ συντείνοντα καὶ προτρέποντα πρὸς τὸν πόλεμον τούτον.

Ὅτι ἀγνοῶ δ' ὅτι πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν βασιλείας δύναιμιν ἀμαχόν⁴⁰⁷ εἶναι νομίζουσιν, ὧν⁴⁰⁸ ἀξίον θυμιάζειν, εἰ τὴν ὑπ' ἀνθρώπου βαρβάρου καὶ κακίως τετραμμένου κατασταθεῖσαν καὶ συνεπυγχεῖσαν ἐπὶ δουλείᾳ⁴⁰⁹, ταύτην ὑπ' ἀνδρός Ἑλλήνος, καὶ περὶ τοῖς πολέμοις πολλὴν ἐμπειρίαν ἔχοντος, μὴ νομίζουσιν ἂν ἐπὶ ἐλευθερίᾳ⁴¹⁰ διαλυθῆναι καὶ ταῦτα εἰδότες, ὅτι συστῆσαι μὲν ἐστὶν ἅπαντα⁴¹¹ χαλεπὸν, διαλυθῆναι δὲ ῥᾶδιον.

Ἐθνημῶ δὲ, ὅτι μάλιστα τούτους τιμῶσιν ἅπαντας καὶ θυμιάζουσιν, οἵτινες ἂν ἀμφοτέρα δύνωται καὶ πολιτεύεσθαι⁴¹² καὶ στρατηγεῖν. Ὅταν οὖν ὄρῃς τοῖς ἐν μὴ πόλει τοιαύτην ἔχοντας τὴν φύσιν εὐδοκίμοῦντας, ποίους τινὰς γρη προσδοκῶν τοῖς ἐπαίνοις ἔτεσθαι, τοῖς περὶ σοῦ ῥήθησκαίνοις, ὅταν οὐκῆς, ταῖς μὲν εὐεργεσίαις ἐν ἅπασι τοῖς Ἑλλήσι πεπολιτευμένους⁴¹³, ταῖς δὲ στρατηγίαις τοῖς βαρβάρους καταστραμμένους Ἐγὼ

⁴⁰⁰) Ἰαὶ τῶν πολλῶν. ⁴⁰¹) Ἐντελῶς προσηλωμένους. Ὀλοσχερῶς ἐκ τοῦ ὄλος καὶ χερῶς ἐκ τοῦ σχῆμα, ὡς κρατερός ἐκ τοῦ κρατεῖν. Κορ. ⁴⁰²) Ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, δηλ. ἢ εὐνοία κατὰ. Δὲν κυριεύεται ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ ὡς ὁ πλοῦτος. ⁴⁰³) Ὅτι ἐγὼ μόνον ἐ λόγον μου εἰ παρακαλεῖ, ἀλλὰ καὶ οἱ πρόγονοι. ⁴⁰⁴) Ἐπὶ τοῖς βαρβάρους. ⁴⁰⁵) Ἐπίστα κατὰ ἐπιδομήσαι νὰ ἦσαν δυνατὸν νὰ συνερανίσθω. ⁴⁰⁶) Ὁ τρόπος μὲ νὰ ἐπιδοῦν ἐπραγματεῖσθαι τῆς ὑποθέσεως, ἢ ἄλλο φανῆ κατὰ κατασκευαστικῶς. ⁴⁰⁷) Ἀμάχου. ⁴⁰⁸) Περί τῶν ἐποίων. ⁴⁰⁹) τὴν δύναιμιν τὴν κατασταθεῖσαν ἐπὶ δουλείᾳ, δηλ. διὰ νὰ δουλεύωμεν αἱ εὐεργεσίαι. ⁴¹⁰) Ἐπὶ εὐνοίᾳ τοῦ νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τοῖς δουλεύοντας ἢ ἐλευθερίᾳ διὰ τῆς εὐνοίας. ⁴¹¹) Ἐπὶ εὐνοίᾳ. ⁴¹²) Ἐπὶ τῶν ῥήθησκαίνοις. ⁴¹³) Καὶ τὰ πολιτικά ἀπολλύμενοι. ⁴¹⁴) Ἐπιδοῦν λατῶν εἰς τὴν Ἑλληνικήν πρὸς οὐκῆς διὰ τῶν εὐεργεσιῶν.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

μὲν γὰρ ἠγοῦμαι ταῦτα πέρας ἔχειν⁴¹¹. οὐδένα γὰρ ἄλλοι ποτὲ δυήσεται μείζω πράξει τούτων οὔτε γὰρ ἐν τοῖς Ἑλλησι γεγενῆσθαι τῆς αὐτοῦ ἔργον, ὅσον ἐστὶ⁴¹² τὸ πάντα ἡμᾶς ἐκ τοσούτων πολέμων ἐπὶ τὴν ὁμόνοιαν προαγαγεῖν, οὔτε ἐν τοῖς βαρβάρους εἰκὸς ἐστὶ συστήναι τετρακίστην δύναμιν⁴¹³, ἢ τὴν νῦν ὑπάρχουσαν καταλύσθαι. Ὅστε τῶν μὲν ἐπιγιγνομένων, οὐδ' ἦν τις τῶν ἄλλων διενέγκῃ τὴν φύσιν⁴¹⁴, οὐδὲν ἔξει ποιῆσαι τοιαῦτον ἀλλὰ μὴ τῶν προγεγενημένων ἔχομεν παραβαλεῖν⁴¹⁵ τὰς πράξεις τοῖς ἤδη διὰ σοῦ κατεργασμένοις, οὐκ αἰσχροῦς⁴¹⁶, ἀλλ' ἀληθινῶς. Ὅστις γὰρ Ἕλλη τὸσαῦτα τυγχάνεις καταστραμμένος, ὅσας οὐδεὶς πώποτε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πόλις εἶλε, πῶς οὐκ ἂν ἕκαστον αὐτῶν ἀντιπαρθαλῶν, βαδίζας ἂν ἀπέδειξα μείζω σε κείνων διαπεπραγμένον; ἀλλὰ γὰρ⁴¹⁷ εὐλόγηται ἀποσχέσθαι τῆς τοιαύτης ἰδέας δι' ἀμφοτέρα, διὰ τε τοῦ οὐκ εὐκαιρῶς αὐτῇ γρωμένου⁴¹⁸, καὶ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ταπεινοτέρους ποιεῖν τῶν νῦν ὄντων τοῖς ἡμιθέοις εἶναι νομιζομένους.

Ἐνθιμοῦ δ' ἴνα τι καὶ τῶν ἀρχαίων εἴπωμεν⁴¹⁹, ὅτι τὸν Ταντάλου πλουτόν, καὶ τὴν Πέλοπος ἀρχὴν, καὶ τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν, οὐδεὶς ἂν οὔτε λόγων εὐρετὴς⁴²⁰, οὔτε ποιητὴς ἐπαινέσειεν⁴²¹. ἀλλὰ γε τὴν Ἡρακλέους ὑπερβολὴν⁴²², καὶ τὴν Θησείως ἀρετὴν, καὶ τοὺς ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένους, καὶ τοὺς ἐκείνοις ὁμοίους γενομένους ἅπαντες ἂν εὐλογήσειαν⁴²³. Καὶ τοὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους καὶ ἀρίστους αὐτῶν ἴσμεν, ἐν μικροῖς πολιχνίσις καὶ νησυδρίσις τὰς ἀρχὰς κατασχόντας, ἀλλ' ὁμως ἰσθίειον καὶ παρὰ πᾶσιν ὀνομαστὴν τὴν αὐτῶν ἕδραν κατέλιπον ἅπαντες γὰρ φιλοῦσιν οὐ τοῖς σφίσι αὐτοῖς⁴²⁴ μεγίστην δυναστείαν κεκτημένους, ἀλλὰ τοῖς τοῖς Ἑλλησι πλείστον ἀγαθῶν αἰτίους γεγεννημένους.

Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τούτων αὐτοῖς⁴²⁵ εἶπαι τὴν γνώμην ταύτην ἔχοντας, ἀλλ' ἐπὶ πάντων ὁμοίως. Ἐπεὶ καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν οὐδεὶς ἂν ἐπαινέσειεν, εἴθ' ὅτι τῆς θαλάττης ἤρξεν, εἴθ' ὅτι τοσούτον πλῆθος γορημάτων εἰσπράξασα τοῖς συμμάχοις⁴²⁶, εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀνήγαγεν⁴²⁷, ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὅτι πολλῶν πόλεων ἔξουσίαν ἔλαθε, τὰς μὲν ἀναστάτους ποιῆσαι⁴²⁸, τὰς δὲ αὐξῆσαι, τὰς δὲ ὅπως ἠβουλήθη διοικῆσαι (ταῦτα γὰρ ἅπαντα παρῆν αὐτῇ πράττειν)· ἀλλ' ἐκ τούτων μὲν πολλὰ κατηγορίαὶ κατ' αὐτῆς γεγονασιν ἐκ δὲ τῆς ἐν Μικραθῶν μάχης, καὶ Σαλαμῶν ναυμαχίας, καὶ μάλιστα ὅτι

⁴¹¹) Ὅτι θέλει λαβεῖν πέρας, τελευτῆ με τρόπον ὅτι νὰ μὴ μίση εἰς ἄλλον νὰ ἐρῆν τι ἐπὶ τούτων. ⁴¹²) Ἔργον ὅσον μέγα ὡς τὸ προαγαγεῖν. ⁴¹³) Ἄν καταλύσθαι ὅρα τὴν δύναμιν τῶν βαρβάρων, δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ συστήθῃ ποτε ἄλλη τοσαύτη, ὡς ἐπὶ τῆς νῦν ἀπαιθετῆς πλείον τὴν ἀρχὴν μὴ τοῖς Ἑλλησι. ⁴¹⁴) Καὶ ἂν εἴη τις μεγαλοφύης. ⁴¹⁵) Δυναμίθη νὰ παραβ. ⁴¹⁶) Παρὰ φήτοροι συνεχῶς ἀντὶ τοῦ φιλοῦς.

⁴¹⁷) Ἀλλ' ὅμως ὡς ἂν εἴλεγε. Ἀλλ' οὐ ποῦ ποῦτο, καὶ γὰρ. ⁴¹⁸) Ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς καλῶν οἱ ὅποιοι καταγρῶνται τῆς ἰδέας ταύτης. ⁴¹⁹) Λέγω δὲ ταῦτα διὰ νὰ εἴπω καὶ περὶ τῶν ἀρχαίων. ⁴²⁰) Λογογράφος. ⁴²¹) Ἦθελαν ἐπαινέσαι, προσερεῖται νὰ ἐπαινέσθαι.

⁴²²) Τὴν ὑπερτέρησιν τοῦ Ἡρακλέους ἐφ' ἑλῶν τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἐπὶ τῆς τοῖς ὑπερτέρησιν. ⁴²³) Ἐγκωμισάσειαν. ⁴²⁴) Ὅχι ἐκείνοι ὅσοι αὐτοὶ εἰς αὐτοῖς ἀποκτοῦθαι δυναστείαν.

⁴²⁵) Τοῖς λογογράφοις καὶ ποιηταῖς. ⁴²⁶) Ἢ ἐκ δ' αἰτιατικῆ ἀντὶ τῶν παρὰ συμμ.

⁴²⁷) Ἰδὲ Πέλοπος. Β. Ἀριστοτέλ. ⁴²⁸) Ἢ: ἔλαθεν ἔξουσίαν ποιῆσαι πολλῶν πόλ. τὰς μὲν, ἐπὶ τῆς ἠ γενικῆ ἀποδίδεται εἰς τὰς μὲν, τὰς δὲ ἢ ἔλαθεν ἔξουσίαν πολλῶν πόλ. ὡς τὸ ποιεῖται.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ.

τὴν αὐτῶν ἐξέλιπον⁴²³ ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας, ἅπαντες αὐτὴν ἐγκωμιάζουσι. Τὴν δ' αὐτὴν γνώμην καὶ περὶ Λακεδαιμονίων ἔχουσι· καὶ γὰρ ἐκείνων ἄγανται μᾶλλον τὴν ἔρταν τὴν ἐν Θερμοπύλαις, ἢ τὰς ἄλλας νίκας· καὶ τὸ τροπαίον τὸ μὲν κατ' ἐκείνων ὑπὸ τῶν βαρβάρων σταθὲν ἀγαπῶσι, τὰ δὲ⁴²⁴ ὑπὸ Λακεδαιμονίων κατὰ τῶν ἄλλων, οὐκ ἐπαινοῦσιν ἄλλ' ἀπρόως ὀρώσιν· ἡγοῦνται γὰρ τὸ μὲν ἀρετῆς εἶναι σημεῖον, τὰ δὲ πλεονεξίας.

Ταῦτ' οὖν ἐξετάσας πάντα καὶ διελθὼν πρὸς αὐτὸν⁴²⁵, ἦν μὲν τι τῶν εἰρημίων⁴²⁶ ἢ μαλακώτερον καὶ καταδείκτερον, ἀποβλέπειν εἰς τὴν ἡλικίαν δεῖ τὴν ἐμὴν, ἢ δικαίως ἂν ἅπαντες συγγνώμην ἔχοιεν· ἦν δ' ὅμοια τοῖς πρότερον διαδεδομένοις, νομίζειν αὐτὰ χρὴ μὴ τὸ γῆρας τοῦμόν εὔρειν⁴²⁷, ἀλλὰ τὸ δαιμόνιον⁴²⁸ ὑποβαλεῖν, οὐκ ἐμοῦ φροντίζον, ἀλλὰ τῆς Ἑλλάδος κηρόμενον, καὶ βουλόμενον ταύτην τε τῶν κακῶν ἀπαλλάξαι τῶν παρόντων, καὶ σοὶ δόξαν πολὺ μείζω τρηθῆναι τῆς νῦν ὑπαρχούσης. Οὐμαὶ δὲ σε οὐκ ἀγνοεῖν, ὅν τρόπον οἱ θεοὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων βουλεύουσιν. Οὐ γὰρ αὐτόχειρες, οὔτε τῶν ἀγαθῶν, οὔτε τῶν κακῶν γίνονται τῶν συνόντων αὐτοῖς⁴²⁹. ἄλλ' ἐκάστοις τοιαύτην ἐννοίαν ἐμποιοῦσιν, ὥστε εἰ ἄλλήλων ἡμῖν ἐκάτερα παραγίγνεσθαι τούτων. Οἷον ἴσως καὶ νῦν, τοὺς μὲν λόγους ἡμῖν ἀπένειμαν, ἐπὶ δὲ τὰς πράξεις σὲ τάττουσι, νομίζοντες τούτων μὲν σὲ κάλλιστ' ἂν ἐπιστατῆσαι, τὸν δὲ λόγον τὸν ἐμόν, ἤκιστα ἂν ὀχληρὸν γενέσθαι τοῖς ἀκούουσιν. Ἠγοῦμαι δὲ καὶ τὰ πεπραγμένα πρότερον οὐκ ἂν ποτέ σοι γενέσθαι τηλικαῦτα τὸ μέγεθος, εἰ μὴ τις θεῶν αὐτὰ συγκατώρθωσεν, οὐχ ἵνα τοῖς βαρβάροις μόνον τοῖς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης κατοικοῦσι πολεμῶν διατελῆς, ἀλλ' ὅπως, ἐν τούτοις γυμνασθεῖς, καὶ λαθῶν ἐμπειρίαν, καὶ γνωσθεῖς οἷος εἶ, τούτων ἐπιθυμήσης, ὧν τυχάνω συμβεβουλευκώς. Αἰσχυρὸν οὖν ἐστὶ καλῶς τῆς τύχης ἡγουμένης ἀπολειφθῆναι⁴³⁰, καὶ μὴ παρασχεῖν αὐτὸν, εἰς ἃ βούλεται σε προαγαγεῖν.

Νομίζω δὲ χρῆναί σε πάντας μὲν τιμᾶν τοὺς περὶ τῶν σοὶ πεπραγμένων ἀγαθῶν τι λέγοντας, κάλλιστα μάλιστα νομίζειν ἐγκωμιάζειν ἐκείνους τοὺς μείζονων ἔργων καὶ τηλικούτων⁴³¹ τὴν σὴν φύσιν⁴³² ἀξιοῦντας, καὶ τοὺς μὴ μόνον τοὺς ἐν τῷ παρόντι κεχαρισμένως διειλεγμένους, ἀλλ' οἷτινες ἂν τοὺς ἐπιγιγνομένους οὕτω ποιήσουσι τὰς σὰς πράξεις θυμαζέειν, ὡς οὐδένα ἄλλου τῶν προγεγενημένων. Πολλὰ δὲ βουλόμενος τοιαῦτα λέγειν, οὐ δύναμαι· τὴν δ' αἰτίαν εἰ ἦν⁴³³ πλεονῆκας τοῦ θεόντος εἰσῆκα.

Λοιπὸν οὖν ἐστὶ τὰ προειρημένα συναγαγεῖν, ἔν' ὡς ἐν ἐλαχίστοις⁴³⁴ κατίδης τὸ κατῆλαιον τῶν συμβεβουλευμένων. Φημί γὰρ χρῆναί σε τοῖς

⁴²³) Δηλ. οἱ πολῖται τὴν αὐτῶν πόλιν. Τὴν κατέλιπον δὲ δεῖν ἐπὶ τῆς εἰσοδοῆς ταῦ ἔργα κατέθεσαν εἰς τὰ πλοῖα. ⁴²⁴) Τὸ τροπαίον τὸ μὲν... τὰ δὲ ἀντι: τῶν τροπαίων, τὸ μὲν κτλ. ⁴²⁵) Ἄντι πρὸς αὐτόν. ⁴²⁶) Ἐν προτέροις λόγοις εἰς. ⁴²⁷) Πρέπει μὴ νομίζειν ὅτι αὐτὰ δὲν τὰ εὔρε τὸ γῆρας μου. ⁴²⁸) Οἷα ἐμπνεύσει. ⁴²⁹) Δὲν δίδουσι μὲ τὰς χεῖρας των, οὔτε τὰ καλὰ οὔτε τὰ κακὰ τὰ συνόντα τοῖς ἀνθρώποις. ⁴³⁰) Νὴ μὴ μείνης ὀπίσω, νὰ μὴν τὴν ἀκολουθήσει. ⁴³¹) Τούτων μεγάλων, ἔσον ἐγώ. ⁴³²) Ἀπὸ τῆς φύσεως. ⁴³³) Δι' ἣν οὐ δύναμαι εἰς γῆρας. ⁴³⁴) Καθ' ὑπερβιβασμὸν ἀντι ἐν ὡς ἐλαχίστοις.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Β'. ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ.

μὲν Ἕλληνας εὐεργετῆν, Μακεδόνων δὲ βασιλευσίν, τῶν δὲ βαρβάρων
 ὡς κλειστότων ἄρχων⁴¹¹. Ἦν γὰρ ταῦτα πράττης, ἅπαντές σοι χάριν ἐ-
 ξουσιν. Οἱ μὲν Ἕλληνας, ὑπὲρ ὧν ἀνεῖ πάσχωσι⁴¹². Μακεδόνες δὲ, ἂν
 βασιλικῶς, ἀλλὰ μὴ τυραννικῶς, αὐτῶν ἐπιστατῆς· τὸ δὲ τῶν ἄλλων⁴¹³
 γένος, ἂν διὰ σὲ βαρβαρικῆς δεσποτείας ἀπαλλαγέντες, Ἑλληνικῆς ἐπι-
 μελείης τύχῳσι. Ταῦτ' ὅπως μὲν γέγραπται τοῖς καιροῖς⁴¹⁴ καὶ ταῖς ἀκρι-
 βείαις⁴¹⁵, παρ' ἡμῶν τῶν ἀκούοντων πυνθάνεσθαι δίκαιόν ἐστιν⁴¹⁶. ὅτι μὲν
 σοι βελτίω τούτων καὶ μᾶλλον ἀμύδιοντα τοῖς ὑπάρχουσιν⁴¹⁷ οὐδεὶς ἀν-
 σοι συμβουλεύσει, σαφῶς εἰδέναι νομίζω.

⁴¹¹) Διακρίνει τὸ βασιλευσίν, ἄρχων ὡς νόμιμον βασιλεῖα, τοῦ ἄρχων, ἄρχειν ὡς
 κατακτητῆν. ⁴¹²) Εὐεργετῶνται. ⁴¹³) Τῶν Περσῶν καὶ ἐπι μᾶλλον τῶν ἐν Ἀσίᾳ
 Ἑλλήνων. ⁴¹⁴) Ὅτι πρὸς τὸ μέτρον ἢ τὴν ἔκτασιν. Οὕτω πολλάκις χρῆται ὁ Ἰσο-
 κράτης τῇ λέξει καιροῖς. ⁴¹⁵) Ἀκριβῆς ἢ περιτολογία. ⁴¹⁶) Δίκαιον εἶναι ἀπὸ
 τῶν τοῦδε ἀκούοντων τὸν λόγον μου εὐ μᾶλλον πῶς ἐγράφη ὡς πρὸς. ⁴¹⁷) Ταῖς παρῶ-
 ντος περιεστάσεις.